

10
12
—
22

1-1-2000

259

77

Hint.

Wb

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name, with a horizontal line drawn through it.

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name, with a horizontal line drawn through it.

1556-42

14

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name.

91
20
130

635

ԳԻՐԻ ՈՐ ԿԻՏԻՆ ԳԵՐԸ
ԿԼԵՄԵՆՏԻՆ

✠ ԸՐԱՆԵԱԼ Լ ՇԱՐԴԱՅԵԼԵԱԼ
ԻՍԻԴՈՐԵՆԵ ՍՇԱՐԴԱՅԵԱՆ ԳՐԸ
ՀԱՅԵԸԸՅ, Ի ՓԱՌՍ ՄԵԾԻՆ ՄԵՃ

✠ ՏԱԿԵԵԱԼ ԵՂԼ Ի ՆՈՎԶԱՅԵ
ՄՈՒԼԹԵ ԱՄԻՆԵԿ ՏԱՅՈՅ ՏԵԱՌՆ
ԼԵՎԱՆԸ ՍԼԵՔԱՆ ԿԱԹՈՒԼ
ՂԵԿՈՍԻ :

ԼՂԼ Ի ՍԱՄԱՐԻԱՐԳՈՒԹԵ ՍԲԵ
ՐՈՒՍԱՂԵՄԱՅ Լ ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒ
ՍՈՒՐԸ, ՏԵԱՌՆ ԳԵԼԵԳՈՒԻ . Լ
ՏԵԱՌՆ ՍԿՏԱՆՆԻՍԻ ՄԵԾԱՐԱՆ
ՍՇԱՐԴԱՅԵԱՆ :

ՅԱԺԻ ՓԵԼԵՆԻ. 1725 . Լ Ի ՏԱՅՈՅ
1774 . Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒ ՍՈՒԼԻՍ .
Ի ՏԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՔՈՍ ԳԱՐԸ :

1556-162

ԼՂ ԶԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
 ԼՂ ԿԱՆՈՒՄԱՆԻ ԵՂԵՐՈՒՄ

ԼՂ ԶԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Ե ասէ զվաստակաւորս
 առաքեալն Վերստոսի •
 Վանգի թեպէտ զառա
 ջինն աշակերտք եւանելի վաբդապե
 տաց մերոց Խաճակայ և մեսրոպայ
 գնացեալ յաթենս, ուսան զպանծա
 լի գիտութի քերականութե, և զայլ
 ամ արտաքինսն, և բելին իբրև զան
 զին ընծայ, և մատուցին Տայկա
 կանս տոհմի. այլ սակայն՝ յետ յո
 քուսնց ժամանակաց աճեցման սորա
 յազգս մեր, իգալ զանազան նեղու
 լեց ի վելայ ազգիս յայլ և այլ ազ
 գաց, ոչ կարաց իսպառ պողարելիչ
 Ո՛րորո՛ք բազումք անց արարին և
 ոչ ուսան զչ. քնադատիալ և լազնիչ
 գիտութիս այս ամբողջ և որեւէ և
 անհետ

անհետ եղև իմերս ազգէ ի ժամա
 նակ ինչք իայց սակայն՝ ան որ մէ
 իսպառ բաղկանայ, և ոչ յաճիւեան
 պահէ ինս, եբաւ զկնի ժամանա
 կի զսով իմաստուածէս այսորիկ. և
 շնորհեաց կրկին զլիուլի շնորհաց
 արհեստիս այսորիկ զաւմանալի Տէա
 շիւք. Խաբանդի մէ շնորհեաց զսա
 հեղինակաւ և ուսուցչիւ, ոն ուս
 եալ եղև դաւիթ ընկերօքն յաթէնս
 ի ժամանակս յոգունս աշխատելով
 լայլ ծայլագոյն ուսուցիչն քն
 և հոգին սք, էհեղ զշնորհս ուս
 ման իմաստ և իսիրտ երանելի վար
 դապետին իաբսղի, առնով և ի թ
 ինմանէ նիւթ առ այս գիտուլի
 զջան և զվաստակ և զառաքելու
 նորին. Ուստի արեմն ոն ասաց ա
 ռաքեալն. հաղանովմք ճանաչել
 զսոյնալիսի վաստակաւորս մեր. ոչ
 միայն զսա, այլև զաշակերտս սրբա

Սակս որոյ՝ աստանօր փոքր 'իշատե
 չսկիզբն երկրորդաբար աճեցման գո
 վելի ալ Տեսախա|Վերականուլեան
 ևայլոց աւտաքնոց՝ ով ուսուցա
 սերք լըւարուք և 'ի միտ առէք ։
 Վրանդի գլխի յառաքել պատմագլխն
 թէ , վելոյ յիշեցեալ ելանելի վար
 դապետն բարսեղ՝ էր 'ի քաղաքն բա
 ղէշ 'ի վանքն զոր ամբողջ կոչեն . որ
 և զհնուլի նոյն վանքին ևս նորո
 գեաց 'ի ժամանակս իւր . և ունէր
 լաշակերտս բաղումս . և զմեծ գա
 ճաղան վարդապետութե՝ Սա գի
 տակ իսկ էր , թէ ոչ գոյ 'ի Ք Տաց
 ոց գիտութի քերականութե . վասն
 որոյ ցանկայր այնուհետեւ գիտել .
 ոչ միայն ինքն , այլև վստմաղդին
 իւրորդ յէտոյ ապաւինելով 'ի հո
 գին սբ թարգ ուսուցչի ընթեռնոյր
 անձան ձիւր . և զիմացձած բանին ազ
 դէր 'ի նա նծ սակաւ առ սակաւ .

Դիւնչե վերահասու եղև մտաց սահ
 մանի գրոյն. նաև պորփիւրին
 Լ՛՛՛՛ զայսոսիկ զորս ուսան յայ, ՚ի
 ծերութեան իւրում հարկ ՚ի սեղա
 նանորս. քան զի ուսուցեալ զամբ լի
 ապէս աշակերտաց իւրոց, պատճիւր
 եաց նց, զի և նք ուսուցանիցեն ա
 շակերտաց իւրեանց. և այսպէս պատ
 ճառ այսպիսի բաւեաց լեալնա հան
 գեան ՚ի քնք: Լ՛՛՛՛ երեք աշակերտք
 նր ՚ի մոկաց գաւառէն. որք են այ
 սորիկ. Յօսէփ. Տայրապետ. և սուրա
 եղբօր որդի. Սերսէս: Լ՛՛՛՛ յս ներսէս
 շատ յառաջացան ՚ի գիտութիւն քան
 զայլս. նաև քան զհեղինակ իւր. և
 յետ սակաւ ժամանակի եթող զու
 նայնութիւն աշխարհի. և գնաց յա
 նապատ: Լ՛՛՛՛ միաբանք անապատին.
 Ըսկսան դաս առնուլ ՚ի Սերսիսէ.
 Բայց որով հետև իմաստո. ին գործ
 նական քան զամբ մեծ գոլով առնմ,

որ Կ. Տ^ա Եւս զաւդաւէ, ուրոյ սաչս
 գնացեալ էին անդ, զկնր սաչաւու
 յետս կացին յուսմանէն: Այլ ալ
 բեղայ ոսա տէր Սէլքիսէթ՝ յարա
 բատեան աշխալ Տէն. ոչ վելջացաւ
 յուսմանէ. այլ ուր և երթայր Տե
 ղինաին իւր, ելթայր Լինքն Շնմա:
 ✠ Եւ գնացեալ ելբեան ներսէսի ՚ի
 լիմ՝ զԳլին Տանդերձ մէլքիսէթիւ,
 Տինգ եղբարք լիմայ կղզւոյն միա
 բանեալ ընդ մէլքիսէթի, սկսան յու
 սուսն. բայց չեւ ևս Տասեալ առ ճա
 շակ քաղցր ուլթե նր, և մանաւանդ
 վ՛ աշխատանաց, թուլացան: Այլ
 ար մէլքիսէթ անպատմելի տքնուք
 աշխատէր յուսուսն. և ՚ի գործնակա
 նին ևս յաւէտ քան զայլսն, ՚ի գի
 շերի և ՚ի աւելնեան յար սրտաւ լ վ
 առ ան: Ստեանց քան զառաջնն
 ճգնուլթն ՚ի յասացեալսն. զի մինչեւ
 ցտասն ամ՝ զմարմինն իւր ՚ի խաչ

եբաւ ձ Կաւեօք Լցանդուք Տանդել ձ.
 Լամանաւանդ զամս երկուս յաւուրն
 ի Տաց Ճաշակելով. Լո՛ւնք ումեք
 խօսեցաւ. բայց սրայն ընդ ամ. Լ ը
 Կրոց իմաստուծիւն. իտէն ընթեո
 նը լով, Լ ի Կիշերի Թարց լուսոյ Ճը
 բագի զընթեցեալսն զոր իտէն,
 խոկաւով. Աւստի սք Տոգին է Տեղ
 ինա ըստ Տաւատոյ Լ ջանի նք ըզ
 շնորհս ուսման բազում գիտուծե.
 Թ, Աստմանացն. Սորիւն. Ստո
 լոգուեյն. Սերիարձէնիասին. Ս շ
 խարճացն. Ս ռաքինուեյն. Ս էրլու
 ծաղանին, Լ Քերաղանուծեյն. Լ ի
 վր այսր ամի զամ ազգաց զտամարս
 Ս յլ Ե յառաջ քան զայսոսիկ տեղ
 եակ գոլով ամաշունչ տառից, Լ բե
 ռան լեալ քաղէր զբազում բնաբնւ
 ✠ Սրդ գովելի է սա. մ ջ վն ասացե
 լոց գիտուեյ, այլ վն Թարց ուսուդ
 չի Լ զաստաւընի ըստացման զայս ամ

արտաքինս ։ Եւ արդ՝ այսու հետե
 եւ ջանիկս այս՝ առեալ զքաւաւան
 վարդապետութե , աքերաւար բււ
 խեր և հասեր ՚ի բերանոյ իւրս , ըզ
 բանս շնորհաց հոգևոր վարդապե
 տութեան ։ Սա ցանկացաւ տեսանել
 զՍ. վսէս կաթողիկոսն՝ և քնաց
 առնա . և մանաւանդ զնորոգութի
 աթոռոյն . դէպ եղև սմա դաս ասել
 անդ . և ժողովեցան միաբան եղբարք
 և ուսան վարտաքինսն ։ (Յորոց ան
 էր Սիմէօն արեղայն ջուղայեցի եւ ի
 տասարդ հասակաւ , որոյ է բանս
 այժմ ։) Սա ևս առաւել բան զայլս
 արդիւնաւորեաց զի վերոյ թնեյել
 զինն կերպ գիտութե ։ (Ի ՚ի բնե
 տունէր զմիտս սուրս և ծննդականս
 և ՚ի յընթերցմանէ և ՚ի խոկմանէ ոչ
 դադարեցաւ յամ տեղիս ամս երիս ,
 կրէլով յինքն զբան իմաստութե և
 գիտութե ՚ի հոգւոյն սրբոյ . և ան

Խառնան տայր ամենեցուն զպատաս
 Խանիս։ Եւ ապա առեալ զկարէ վար
 դանդաղութեան, չունէր կարիս քաղաք տե
 սանէ լոյ. այլ զոր ինչ կատար, խօսէր
 ամէ։ Աւստի. Շ. ե. քաղ. ք տեսեալ ըզ
 շնու Տա նր, սկսան ուսանիլ. նախ ըլ
 քելահանութիւն. Եւ ապա զայլսն ։
 * Եւ վերջապէս. յետ սակաւ ամաց,
 արար Արեւոյն զԲերահանութիւն այս
 պարզ ոճով. ապա զներածութիւն տրա
 վաւանութեան. Եւ այս վս այնր, զի լի
 նի ասէ թէ սպառի գիտօղն այսց,
 Թաւրց ուսուցչի հասկանայցեն ։
 * Այսպէս Եզգիւրքն Պրոկղի, Եւ Տոգ
 եաց. Եւ ապա հանգեաւ Ի քս. Թող
 եալ մեզ զայստօսիկ յիշատակ ։
 * Ինչայց զվ ուսուսմանս եր. զԲերա
 կանութիւն նր տպեալ ընծայեմ քեզ
 զի դիւրագին ըստացեալ, ուսցիս ։

Ընտալ քսի Արտիրոս Պալիր բու
 զանգեան ։

✠ Եւ շոշափեցի Սեմէօն Վարդապետին
Եւ արշն Եւ շաւարշօղն Վեւախանոս
Եւ Եմնա :

Տարուամ եղեալ Սեմէօնին.
Ուսման գլխոյ սր արտաքին.
որք նսխան ձու հարցանէին.
Կ'նչէ վարեմ ըստ մասանց բանին:

✠ Եւ այս չգլխեալ զպատասխանին.
այլ լռութեամբ անդէին ելին.
Եկեալ հասեալ յէջմա ծին.
Ի գահըն սուրբ լուսաճոր չին.

✠ Եւ զճարձացեալ Սեւքիսէթին.
յորժամ տեսեալ ըզկեր նոցին.
յայնժամ նոքա հաղանդէ ին.
Ե ըսկըսեալ դաս առնու ին:

✠ Ի տէնջմանէ ախաի սըր տին.
սեմէօնի քաջ ելջան կին.
աւանջալուր լինէր բա նին.
Ե բարբառոյ հեղինա կին:

✠ Եւ իս ամբս խոհայր ինք նին.

Տառաչանօք առ ժրա ծին.
 և աղբւսէր առ Տայր յեր կին.
 Թէ յըղեալ յիս ըզ սուրբ Տո գին:
 * () Ը ըստ օրէ ճընչիւր նո վին.
 մընայր անսուտ խոստման բա նին.
 Թէ սլարգեւմ ես խընդրո ղին.
 բանամ ըլ դուռըն բախո ղին:
 * Տամանդամայն ազգս Տայկա լին.
 յիշէլ սլարտիմք զաշատ սո րին.
 ղի աշատեալ սաղս մեր ազ գին.
 ալար զգըրեանըս երե սին:
 * Մյս է՝ արՏեստ քերակա նին.
 ներածուծին տրամաբա նին.
 այլև շաղկապըն սլըրոկ ղին.
 զորս ղի դիւրին ուսանի ցին:
 * Սաւ յետոյ սկըսեալ նո րին.
 'ի ձեռնա կումն Տոգեաց գըրքին.
 ղի ուղղեսցէ զնա վերըս տին.
 առ 'ի յուսումն Տայկայ սե ուին:
 * Սորին դարձեալ ելեալ ան տի.
 գայ 'ի քաղաքն և դոկէ Ի.

Վախճանն նորա անդ հասա նի.
 հաւար վաթսուէն և վէց թը ճի.
 * Եւսկէ լի վարուց պատ ճի.
 որ կըլծու թեամբ հետեւես ցի.
 նորին ջանի և աշխա տի.
 Թարց ըսպաղման մինչ ի վեր ջի.
 * Սեղալ խոկմամբ յիմաստ բա նի.
 որպէս աշխատոտէլ նսխ նի.
 զի մի սկըսցի սիրով սըր տի.
 յետոյ թողցէ իբր եղկե լի.
 * Եւսկուցիչ հօր և որդ ւոյ.
 փառըս տացուք և սուրբ հոգւոյ.
 զի օգնական լիցի տալի լոյ.
 այսմ արհեստիս յմիջ գովէլ լոյ.

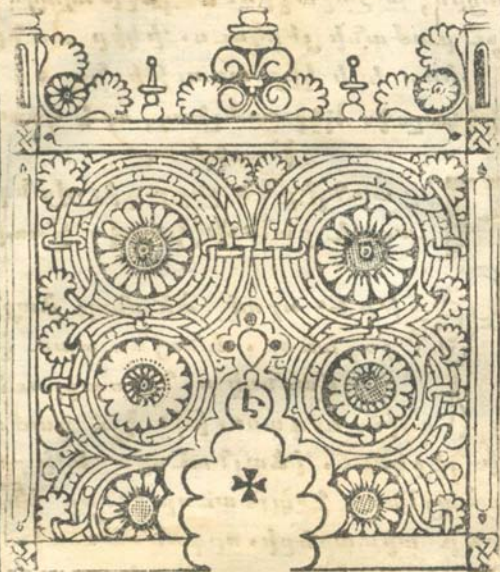
* Տըպիւն սորա 'ի մերս Թը չի.
 'յեկտի' նէնոս հարիւրորդ ղի.
 տասնեակ ամուլ 'յերկ յորե լի.
 և մի քառեակ վերաբե ղի:

Դ. Ուճն իմաստու. [ԹԷ. Կ. Երանու. [ԹԷ.

* Ամենի յապարկեալի Գլխոյ
 ցոյ, որպէս Վերականգնութիւն, ըստ
 լեւնի Տիրոջ Հայկազանց:

ԻՅՈՒՆԻՍՈՒԹԻՒՆԻ
 Վերականգնութիւն Հառից. Եւ
 սուրբեանց. Եկիր առուրեց

սոցին, լը շաւադը ուէ քելթողացն ։
Լը բաժանի յերկուս. ի կիր առնը
լիս. և ի կիր առու թիւնս ։

✠ Յաղագս Սիր առն լեայ, որ է հապոր
Լուաջն ։

Լիր առն լիք էն չորք գիւղանգ.
առ. և բան ։ ✠ Յաղագս Տառ-ե

 Լիր է՝ որով ձեանայ ձայն
յօդաւոր. և նոյնս առ և ո
չի. վասն լի ունի տարր ու մն
իմս և դասու թիւ ։ Լը բաժա
նի յերկուս. ի ձայնաւորս և ի բա
ղաձայնս ։ * Ձայնաւոր է՝ որ ինք
եամբ արտաբերի. որ գոն. է ։ * Իսկ
բաղաձայն է՝ որ ոչ կարէ արտաբե
րել ինքեամբ. այլ ընդ ձայնաւորի
շարակ ցելով արտաբերի. որ զան. ջէ ։
Լը ձայնաւորք էն ու թն .

ա. ե. է. ը. ի. ո. լ. օ.
Լ. 16 Լ.

Եւ յայնաւորացն իրար չեն զէյ
այսինքն ան ի ը ի ուն օ .

8737-57 635

Լ՛Ա՛ սողղք երեք. Ե՛. Դ՛. Ը՛ :
Խսկ անքմառք էն երկու. Ե. Լ. օ :
Լ՛Ա՛ առաջադիր ձայնաճորք էն
չորք. ա. Ե. Ի. ո. Լ առաջադիրք
ասին. զի ձայնաճոր ձայնաճորի
շարակ ցելով , մի հեգ լինի. որ
գոն. աի. Եա. Իւն. ոի :

Լ՛Ա՛ ստորադասք էն չորք. ա. Ի.
Լ. օ. որգոն. Եա. աի. ու. Ե. օ :

Լ՛Ա՛ երկ բարբառք էն հինգ. աի.
Եա. Ե. օ. Իւն. ոի. Լ երկ բարբառք
ասին. ղի՛իմ/ում հեգ Ի. երկ ձայն
երևին. որղան. հայր. կեան. բ. օ/ծն
ձիւն. ոյք : Խսկ այլքն ամ էն
բաղաձայնք որք էն թընով Ի/ծ.
բ. գ. դ. զ. Թ. Ժ. Լ. Խ. Ծ. Կ. հ. ձ.
դ. Ճ. մ. յ. ն. շ. չ. պ. ջ. ո. ս. վ. տ.
ը. դ. փ. ք : Լ՛Ա՛ սց թաճք էն Ինն.
փ. Խ. ք. Թ. ց. չ. Լ. ջ. ո. : Լ՛Ա՛ Լեւկք
մետասան. սլ. մ. Կ. տ. Ծ. զ. ս. շ. ն.

Ի. 17 Խ. ը

Ժ. Բ. Իսկ միջակք վեց. բ. գ. դ. ձ.
 Ժ. Բ. Եւ լծորդուծիք են ութն
 յորոց շարագրուեց. պարզաբար
 երեւի թաւուծի, լերկուծի և մի
 ջաղկուծի սց. զի նախ թաւքն
 դնին. և ապա միջակքն. և յետոյ
 լերկքն. ✠ Եւ աջին լծորդք. փ.
 բ. պ. մ. Եւ կրորդ. Խ. ք. գ. Կ. Եւ
 բորդ. Թ. դ. ս. Զորբորդ. ց. ձ.
 Ժ. դ. ս. Նինգ երորդ. չ. Ժ. շ.
 Վեց երորդ. Լ. Ղ. Եւ Եթն երորդ
 ջ. Ժ. Եւ Եթն երորդ. Խ. Բ.
 Եւ աւաճայնք են Խոտցանէ Տըն
 գետասան. բ. գ. դ. Թ. ծ. Կ. ձ. Ժ. Զ.
 պ. ջ. տ. ց. փ. ք. Եւ աւաճայնք ա
 սին, զի յարտաբերելն շուռնն ար
 գելանի. ✠ Եւ կիսաւաճայնք և ս
 են Զգետասան. զ. Ժ. Լ. Խ. Գ. Ղ. մ.
 յ. Գ. շ. Խ. տ. վ. Բ. Եւ կրկնակք
 են ութն. զ. Լ. Խ. շ. Զ. Խ. ց. Լ. կրկ

նակք ասին. զի երկուց բաղաձայ
նից ազդու մնա ասն օ

Եւ նայք էն չորք. Ղ.մ.ն.բ. օ

✠ Յաշտ 11 անգի օ

աղառութիւն է. հնչումն
յօդաւոր մի ձայն. որդոն.
օ.և է զի ընդ բաղաձայնս
լինի մի. ձայն. որդան. աւել օ

✠ Յաշտ է չորս անգի օ

րկար փաղառութիւն կըր
կին եղանակաւ լինի. բնու
թիւ կդրութիւն ինուբն է
ըստ երկուց եղանակաց օ

Սախ բնութեանք երկարք էն
երկբարբառքն. որդան. հայք. ոյք
Երկրորդ բնութիւն երկարք լինին
յորժամ ձայնաւորքն ըստ ձրկա
ման առնանիցին. և ձկտումն ձայ
նաւոր

նաւորացն լինի, յորժամ զկնի
ձայնաւորացն կիսաձայնք իցեն.
որդան. սէր. հաւ :

Եւ դրուեաւ զնա և զստ եր
կուց եղանակաց :

Եւ յորժամ երկու բաղաձայնք
կամ աւելիք 'ի միասին լինիցին.
և այս, կամ 'ի միում փաղառու
թե. որդան. մարդ. սակ. և կամ 'ի
մէջ երկուց փաղառուց. որդոն.
տաւրակ. առաջին վանգն երկար
է. և կամ 'ի մէջ երկուց բառից
որդան. ձագ. սագի. առաջին վան
գըն երկար է :

Եւ իրորդ. յորժամ զկնի ձայնաւո
րին կրկնակ իցէ. և այս կամ 'ի մի
ում փաղառութե. որդան. քաջ
և կամ 'ի մէջ երկուց փաղառու
թեգ. որդոն. առաւ. առաջին վան
գըն երկար է : և կամ 'ի մէջ եր

կուց բառից. որդան. է խաղ .
առաջին վանգն երկար է :

Երդ. դրուածք երկարքս, ուն անա
և ախ վանգս, երկարագոյնք են
քան զայնս, որք են երկարք բը
նուէք լը երկրորդին. ուն ան, և աւ
վանգս * (Հաղագս սո-ղ Ժաղարհ-է

Ս ուղ փաղառուծի կրկին
եղանակաւ լինի, բնուածք
և դրուածեամբ :

Բնուածեամբն է կրկին :

Սախ յորժամ ձայնաւորքն յինք
եանս յանգիցին, ոչ ունեւով բա
ղաձայնս իմիասին, և ոչ կցեն երկ
բարբառքն. որդ ոն. թիմ. ան. ան. ան.

Երկրորդ. յորժամ ձայնաւորքն
լստ ամիոփման առնանիցին. և
ամիոփումն ձայնաւորայն լինի,
յորժամ միուով յանձայնիցն հան

դիպեցին. որդան. հան. օդ :
 Իսկ դուռնին է՛յ յորժամ բնու
 ք երկարքն, որք էն լը ելկըրդին
 ձայնաճորի հանդիպեցին. որդան
 եւա՞. եւ ելկար գոլով՝ ասա ընդ
 այբն տրտաբեւմամբ՝ սղացաւ :
 ✠ Յաղափս հասարակ շաղաշարայ :

ասարակ փաղառուլիւն
 է՛ որ յաբտաբեւելն ՚իմի
 ասին, ՚իդիպմանէ հետա
 գայ փաղառուլ, յեղափո
 խիւղի կամ ելկար գոլով սղացայ.
 եկամ սուղ գոլով երկարի :
 Եւ ըստ երեց եղանակաց լինի :
 Եւ յորժամ լը ելկըրդ եղա
 նակի բնուլք երկար փաղառու
 լիւնքն ձայնաճորի հանդիպե
 ցին. որդան. բնաճ ես ոչ սլաս ձառ
 օաճ վանգն երկար գոլով, աստ

յարտաբերելն ՚իմիասին սղացաւ :
Երկրորդ յորժամ ՚իմէջ փաղա
ռուծեց բաղաձայնք ՚իմիասին լի
նիցին . և այս կամ ՚իմիում բառի .
որդան . պարուկէ . սրտ . և լոկ .
վանգքն սուղ գոլով աստ յարտա
բերելն ՚իմիասին , երկարք եղէն :
Եւ կամ ՚իմէջ այլև այլ բառից .
որդոն . գետ Տանդարտ . գետ
սուղ գոլով , աստ յարտաբերելն
՚իմիասին երկար եղև :

Երրորդ յորժամ ՚իմէջ փաղառու
ծեց կրկնակ եցէ . և այս ևս կըր
կին եղանակաւ . զի կամ ՚իմիում
բառի . որդան . առակ . ա . սուղ
գոլով , երկար եղև : Եւ կամ ՚ի
մէջ այլև այլ բառից . որդոն .
Տանդո ղմեղ . գո սուղ գոլով ,
երկար եղև :

Երկրորդ , և երրորդ եղանակ

Տառարակ փալառութեւս • եւն եւ
կարք դրութեւ : Իսկ առաջին է
ղանակն • սուղ դրութեամբ :
✠ Յաւիտեան խառնի :

առ է • ձայն յօդաւոր նշա
նակօղ առանց շարամա
նութեան • կամ առնշա
նական :

Նշանականք առանց շարամանութեան, որդոն : Սարմին բան բնա
կեցած եղև մեղ : Իսկ առ նշանա
կանք որդան ըն • ի • և :

✠ Յաւիտեան խառնի :

ան է • շարամանութի
բառից, յայտնօղ տրա
մախոհութե • որդոն •
Իսկ ըն մարմին եղև • և
բնակեցած • իմեղ :

Լըդ՝ բաղանայ բան ՚իբառից. և
բառ ՚ի վանդից. իսկ վնդ ՚ի տառից
Բայց է. զի մի տառ ըստ ինքեան
է վանդ. և բառ. այլ ոչ է բան.
որդոն. է :

✠ Եւ մասունք բանի էն ութն :
Լնուն. Բայ. Բնդունելու թի.
Գեր անուն. Յոդ. Նախդիր.
Սահբայ. Շաղկապ :
✠ Յաղագս Լնուն .

ՆԱԽԴԻՐ ՄԵՆ
Բանի ՚ի լուծական.
Թաքց Լմա
նակի և Գե
մայ. որդոն.

Սարդան : ✠ Լնունց ոմանք էն
Ենթակայականք. և ոմանք մակա
դրականք : Ենթակայական է. որ
ըստ ինքեան կայանայ. որպէս.

մարդ. երկիր. ըսպիտակութիւն :
 Եւ մահադրական է՝ որ առ են
 լծակայական անուէն կայանայ .
 և է այսպիսի պարարտ. սպիտակ .
 քելական . բարի . պայծառ :
 Եւ մահադրական քասին. զի են
 լծակայական անճանքն. ըստոր ան
 կին այսոցիկ. որ զան. բարի մարդ .
 երկիր սլաբաբա. պայծառ սպիտա
 կութիւն :

Եւ Տեառին Լ'նճան վէցք :
 Քանակք. Սերք. Չէք. Տէ
 սակք. Թ. իւք. Տոլովք :
 Քանակք երկու. Տասարակ և յա
 տուէ : Տասարակ, մարդ. Թաքա
 ճոր. սուրբ : Յատուկ, պետրոս .
 կոստանդիանոս . կեսարիա :
 * Սերք չորք. արական . իգական .
 Տասարակ . չէղոք :
 Լ'րական որպէս ուսար. Իդա
 կան

կան դուստր. Հասարակ զանակ.

Չէզոք քար :

* Չեք ելեք. պարզ բարդ. յարաբարդ : Սարգսբալի. Ֆարդ բարեպաշտոսէր

* Տեսակք երկու. նախադառն
փար. և ածանցական :

* Սախագաղափար ուն երկիր . և
Թանցական ուն , երկրային :

* Սախադառնալացն ոչ դնին
չափք. զի ամ անճանք են նախա
գաղափարք : Իսկ ածանցականացն
կելպք են , երեքտասան :

Ղոյական. Սախնական. Սերա
կան. Ստացական. Ֆաղգասա
կան. Սերադրական : Սընադական.

Սարուռնական. Ֆայածական. Ս
նական. Սակասական. Սակըրդա
կան. Ֆացական :

Ղոյականացն գաղափարք են. Է.

ային. Եղէն. Ըոր. ցու. Եայ. ի. և
ոտի. որգոն. Երկնային. Տոգե
ղէն. Սարմաւոր. Սահկանացու.
Բարեայ. Երծաթի. և Սեռե
լոտի:

Ստնականն է կրկին. արական.
Երգական և Երականացն գաղա
փարք են Երկու. գէն, և Էճ. որ
զան. բարգէն, և մանէճ:
Եւ Երգականացն ևս գաղափարք
են Երկու. ուշ, և ուշի. որզան.
մանանուշ, և վարդուշի:
Սերականացն գաղափարք են Է.
ցի, ունի, Եան, անոս, Էնի և
ցին լը Երկց առնանի. լը տեղւոյ.
որզան, Էեսարացի. և լը աղանդա
պետութե. որզան, մանիքեցի. և
լը աղգականութե. որզան, Էբրայ
եցի: Աւնի և Էանն. են ըստ աղ
գականութե. որգոն, առշակու

նի. յօնանեան: Եւ անոսն ըստ Ժո
ղովքդ ապետու թեան՝ որդան. հե
րովքիանոս: Իսկ նին՝ ըստ տըն
կոց, կամ ըստ այլոց. որդան, նուե
նի. հայրենի. լեզւանի:

Ստացականացն գաղափարք են Է
րեք. ական. ունի. եան. որդան.
քահանայական. արքունի. դաւ
թեան:

Իսողապտականին գաղափար է՝
գոյնն. որդոն. արեագոյն:

Պետրադրականացն գաղափարք
են երկու, եղ, և գին, որդոն.
աջեղ, և ահագին:

Վրճազականացն գաղափարք են
երեք. ակ, ուկ, իկ. որդոն. որդ
եակ. քարուկ. այրիկ:

Պարունականացն գաղափարք են
չորս. աստան, արան, ուտ, և ոց.
որդան հայաստան, կուսարան:

քարուտ • և դպրոց •

Ի այաժականացն գաղափարք են
վէց • ումն • ած • ուն • ուստ • Էստ •
Լիստ • որդոն • ընթերցումն • Երկիւ
ղած • սիրուն • Դալուստ • գովէստ •

Տանգիստ •

Լւնականացն գաղափարք են Էր
կու • Շոր, Լորդ • որդոն • ձիաճոր •

Լճանապարհորդ •

Պականականին գաղափար է • ատն •
որդան • ձեռնատ •

Մակրդականին • ոտ • որդան • ձի
թոտ •

Ի աջականին • ութիւն • որդոն •
սըրքութիւն •

Լճ յաժանցելոցս • են զի կրկին
աժանցին • որդոն • տէրունական •
բանականագոյն •

Թիւք Երկու • Էզական, յոգնա
կան • Լղական • վարդապետ • Յոգ
նական •

նական • վարդապետք :

* Նուշակ տասն • Ուշական •

Սեռական • Տրական • Գործիա
կան • Տայցական • Սկզբնական •

Պատմական • Սերգոյական • Լ'քտա
գոյական • Կոշական •

* Ուշական երկեր •

* Սեռական երկեր •

* Տրական երկեր • երկրում •
երկրոջ • և յերկեր •

* Գործիական երկրաւ •

* Տայցական զերկեր •

* Սկզբնական յերկրէ •

* Պատմական զերկրէ •

* Սերգոյական յերկրի • յերկ
րում • և յերկրոջ •

* Լ'քտագոյական զերկրաւ •

* Կոշական ո՛վ երկեր •

Եւ ալ զ' ի վերջ միոյ անւան, ելև
 Եսցին վեցեքին Տեառամուռնքս
 այսոքիկ . որդան . Բար անուանո՞
 լն քանակին, է՛ Տասարակ . ըստ սե
 ուին, չեզոք . լն ձեռոյն, պարզ . ըստ
 տեսակին, նախագաղափար . լն Թը
 ճոյն, եղական . լն Տոլովմանն, ուղ
 ղական : Ի՛յսպէս և ամ անւան .
 Տեառին վեցեքինքս այսոքիկ :
 * Եւ անւանք ամանք՝ որք Տա
 սարակաբար առնանին ի վերջ ամ
 երեւ . որդոն . այլ . եր . ինչ . և այլք :
 Եւ Էն ոմանք ընդ Տանբական նը
 շանք . որդոն . ամ . ամեն . ամենեք
 եան . որինչ ոչինչ . ոչոք, և այլք :
 Եւ Էն ամանք մասնական նշանք
 որդոն . ամն . ոք . իմն . իւրաքանչիւր՝
 երկաքանչիւր՝ միւս, և այլք :
 Ի՛նդ անւամբս Էն և այսոքիկ .
 որպիսի . այսպիսի , և այլ :

11 Ծ Գաղափարաց հոլովմանց :
ն անձանք՝ որոց Եղանակ
հոլովմանց՝ ոչ լինի այլան
ձանց. որպէս հոլովեցեալ անուանս
այս քեռ՝ է՝ յատուկ եղանակ իմն
հոլովման. զի ոչ ոք անուան հո
լովեցեալ յանգի յեռ, ոպ ուղղա
կան անուանս այս քոյր՝ հոլովե
ցեալ եղև, քեռ : Եւ այլք բա
ղումք գոն այսպէս միայնակ է
ղանակք հոլովման, զորս յետոյ
չարակարգեացուք :

Եւ եղանակք՝ որք բազում ան
ձանց պատկանին. ոպ. ի. գաղա
փարս բազմաց լինի. որդան, ուղ
ղական պաշտօնեայ, սեռական
պաշտօն էի. ծառայ, ծառայի. մար
գարէ, մարգարէի. և այլոց իմաց
Եւ գաղափարքն՝ որք ռաւմաց
պատկանին. ըստ սեռականին. էն

տասն. որոց վեցն էն հասարակ
անձանց. որք էն այսոքիկ . ան .

եան . ին . եղ . եր . և օր :

Եւ երեքն էն հասարակաց . նաև
յատկից . որք էն . ի . ոյ . ու :

Եւ արդ . այսոքիկ , թէ ուրոց ան
ձանց պատկանին , և թէ ըստ եղա

կանին և ըստ յոգնականին . որպէս
լինին հորովք սց , իւրաքանչիւր

ոք իսոցանէ . յառմանէ իւրմէ ծա
նուսցի :

Հաշտիս ի՞նչու չես , եղանակին ,

որոյ ի՞նչու չես . ան :

Եւ թէ ինչ . զի վեց գաղափար
քըս այսոքիկ . ան . եան . ին .

եղ . եր . և օր . կերպիւն իմն համա
տեպակ երևին . քանզի . երեք նայ

քըս . զ . մ . ն . ր . յորժամն աւարտս
աւղղական անձանց լինին , նախա

դաս ունեւոյ ինքեանց զբաղա
 ճայնս, կամ զւիւն, որդոն, ա
 տամն. սիւն. անձն. անգղ. դուս
 տըր. ալիւր. հայր. յայնժամ 'ի
 հոլովականին ևս նաւարտս լի
 նին. և առնեն զվեց եղանակս հո
 լովմանցս այսց. որդան, ատա
 ման. սեան. անձին. անկեղ. դըս

տեր. ալեր. հօր.

Եղական Յոգնական

Ինչ

Ինչո՞ւնք

ական

ականց

ական

ականց

յակն

յակունս

ակամբ

ակամբք

զակն

զակունս

ակն

ակունս

յակահ

յակահց

զակահ

զակահց

յական

նականս

ՈՍՏՈՂՆԻՍ

Լ զաղամբ զաղամբք •

Լ ռվ աղն ռվ աղուհք •

Լ աղն աղուհք •

Լ նդ եղանակաւս Էն այսօքիկ •

Լ լեգաղն • բուռն • դուռն • եղէ

դ ըն • ըռուհնդն • թումայն • ինն • լի

սեռն • ծ իծառն • Տիւան • ձուհն •

մուկն • նուռն • շուռն • ունկն • Զայ

լամի • սիսեռն • տուռն • փոքրիկ • Խայլ

Պաւ • Խմբայածական • ում • որ

պէս • աճոււմ • Սեռական • որդոն •

ալեգական • բռան • դլան • աճ

ման • Լ այլքի •

Լ այց • մատն • մասն • Լ տասն • ըստ

սեռականին լինին • մատին • մա

սին • Լ տասին • իսկ Ե այլ Տուլ

մանց • Էն ընդ այսու Էղանակաւս •

որդոն • մատուհք • մասուհք • Լ

տասուհք • մասամբ • մասամբ •

Լ տասամբ •

✠ Յառաժէ՛ք երկրորդ եղանակի՛ն՝ որոյ
տէ՛ւարն է , ետն Ե

Եւազան Յոգնական .

Անուծիւն Անուծիւնք .

Բնուծեան Բնուծեանց .

ՏԲնուծեան Բնուծեանց .

Տ՝Իբնուծիւն ՝Իբնուծիւնս .

Բնուծեամբ Բնուծեամբք .

Պբնուծիւն Պբնուծիւնս .

Բնուծիւն Բնուծիւնս .

՝Իբնուծեմէ՛ք ՝Իբնուծեանց .

Պբնուծեմէ՛ք Պբնուծեանց .

՝Իբնուծեան Ընբնուծիւնս .

Պբնուծեամբք Պբնուծեամբք .

Ո՛վ Բնուծիւն ո՛վ Բնուծիք .

Բը՛նուծիւն Բը՛նուծիւնք .

✠ Ի՛նչ եղանակաւն էն աշտօքիկ .

Ինչի՛ն . Չիւն . Միջիւն . Միւն .

Լամ , որոց վերջն է իւն . որդոն

անկեան , ձեան . միջեան . սեան . Ե

Իայց անկիւնն՝ ձիւնն՝ և սրւնն

յեղապանութիւն ըստ սկզբնապանին

լանալանին. որդան. յանկիւնէ,

և ոչ յանկէնէ: Եւ յայնպէս ի ձիւնէ

և ի սրւնէ. և ոչ ի ձէնէ՝ և ի սէնէ.

* Ի նոյն եղանակաւս էն և այսոյ

քիչ. գալուստ. հանգիստ. ժողով

ութիւն. ծնունդ. որդոն. գալըս

տեան. հանգստեան. ժողովրդ

եան. ծննդեան: Իայց ժողովութիւն

դին՝ և ծնունդն՝ Եւ յոգնապանին

էն ընդ ութն երորդ եղանակ

աւան՝ որդին. ժողովրդոց. ծննդոց:

Ժողովութիւնս ըստ եղականին ևս

գործիական հոլովմամբ լինի,

որդան, ժողովրդով:

* Յաղագս Եւրոպէ եղանակէն՝

որոյ աւարտն է, էն:

Եղական Յոգնական

Որդան Ղառինք

U	գառին	գառանց	.
S	գառին	գառանց	.
S	իգառն	իգառինս	.
q	գառամբ	գառամբք	.
q	գառն	գառինս	.
q	գառն	գառինս	.
U	իգառանէ	իգառանց	.
q	գառանէ	գառանց	.
u	իգառին	ընգառինս	.
U	գառամբ	գառամբք	.
h	մգառն	մգառինք	.
h	գառն	գառինք	.

Ինդ եղանակաւս են այսոքիկ
 Ինչն. բեռն. գառն. եղն. լեռն.
 ձեռն. ոտն. և այլք. որդսն. ան
 ձին. բեռին. գառին. եղին. լե
 ռին. ձեռին. ոտին օրայց՝ ձեռն
 և ոտն ը յորդնականին՝ են ընդ
 եօթն երորդ եղանակաւն. որդան.
 ձեռաց և ոտից՝ Իբրդ՝ երեք եղա
 նակքս

նակքս, որք նու նայիւն ելեն,
մի եղանակ երեին. զի սակաւ ու
զանազանին 'ի միմեանց :

✠ Յաղագս Սուրբոյ եղանակին,
որոյ տէտրոն է, եւ :

Եւական Յոգնական

Ա Լսող Լստեղք

Ա աստեղ աստեղաց

Տ աստեղ աստեղաց

Տ յաստղ յաստեղս

Տ աստեղք աստեղքք

Դ աստղ զաստեղս

Դ աստղ աստեղս

Ա յաստեղէ յաստեղաց

Ս զաստեղէ զաստեղաց

Ն յաստեղ նաստեղս

Լ զաստեղք զաստեղքք

Ի զլ աստղ զլ աստեղք

Ի աստղ աստեղք

* Լնդ եղանակաւն են այսոքիկ

Լինել արկղ սիկղ սկոտղ և
այլք որդոն անդեղ արկեղ
սրկեղ ըսկոտեղ և այլք

✠ Յաղագս Հինգ երուր եղ
հախին, որոյ աշարհն է, եր

Եւ աշարհ Յոհանան

Դոտար Դստերք

դստեր դստերաց

դստեր դստերաց

Յիդոտար Յիդստերս

դստերք դստերքք

զդոտար զդստերս

դոտար դստերս

Յիդստերէ Յիդստերաց

զդստերէ զդստերաց

Յիդստեր ընդստերս

զդստերք զդստերքք

ժիդոտար ժիդստերք

դոտար դստերք

Լինգ եղանակաւն էն այսոքիկ

Լ լիւր. ասլ. եղ ջիւր. ծաղը. կայ
 սըր. համը. մեղը. ուստը. փոքը. ե
 այլք. րգ ոն. ալիւր. ասել. եղ ջիւր.
 ծաղը. կայսեր. համեր. մեղեր.
 ուստեր. փոքեր :

✠ Յաշտի յ էյ երուր եշտնակն
 ունյ աւարտն է, օր :

Լ զապան Յոգնապան

Լ իւրայր եղբարք

եղբօր եղբարց

եղբօր եղբարց

յեղբայր յեղբարս

եղբարբ եղբարբք

զեղբայր զեղբարս

եղբայր եղբարս

յեղբօրն յեղբարց

զեղբօրն զեղբարց

յեղբօր նեղբարս

զեղբարբ զեղբարբք

ով եղբայր ով եղբարբ

Ե՛ղբայր Ե՛ղբարբ
 Ե՛ղբ եղանակաւն Էն, Հայր. Ե
 Սայր. որդոն. հօր, Լմօր :

✠ Հաղատ Եօթն Երորդ Եղանակին
 որոյ աւարտն է. Ի. որ պատկանի հա
 աւարտաց. Ի. յարտուի ահաւանց :

Եւթն Երորդ Եղանակս ունի եր
 չու կերպս անւանց. որոց մինն
 Յիսոփնապն ունի լինի՞աց. Լմիւն
 եց. որդոն. Եւթնաց. վչայեց :

Եւթնաց	Հոփնապն :
Ուաւակ	Ղաւակբ
Ղաւակի	Ղաւակաց
Ղաւակի	Ղաւակաց
Յիղաւակ	Յիղաւակս
Ղաւակաւ	Ղաւակօբ
Ղղաւակ	Ղղաւակս
Ղաւակ	Ղաւակս
Յիղաւակէ	Յիղաւակաց
Ղղաւակէ	Ղղաւակաց

Ե՛ւ իզանակի ընզանակս .
 Լ՛զանակա՛ն զզանակօք .
 Ե՛ւ զանակ զանակք .
 Ե՛ւ զանակ զանակք :
 Բ՛նդ սովա՛ն է՛ այսօքիկ .
 Լ՛շխարհ. բուրաստան. գերդաս
 տան. դատաստան. երես. ընկեր .
 Թագա՛ն որ. ժամանակ. իրա՛ն աշատ .
 Լուսա՛ն որ. խա՛նալ. ծա՛մակալ. կը
 լափ. հայրապետ. ձիաստան. լէկ .
 Ճախալակ. մակոյկ. յարկ. նշան .
 շառաւիղ. ոտնակապ. չար. սլար
 պլ. սարկա՛ն ագ. վարդապետ. տը
 նանկ. ցամաք. հի՛ւանդ. փակա
 կալ. քաղաք. և այլք :

Ե՛ւ և այնօքիկ՝ որոց վերջն էն
 այսպիսիք. անոս. ական. ոց. որդ.
 ակ. ու. արան. չոր. և բայածա
 կան, ած. որդոն. արիանոսի. բա
 նականի. դպրոցի. երկրորդի. ժա

խակ. Ժայր. Կոյս. Տիւր. Զայն. Ճա
ռագայթ. մալձ. Եոյր. նճաղ.
շերտ. որոգայթ. սլար. ջան. ռաճ.
սիրտ. վանգ. տարմ. ցից. փայտ.
քար. և այլք :

Սա՛կ. Եայ Լգոյն ածանցականքն.
որգոն. սլաշտօնեայ, սլաշտօնէի. ա
րիագոյն, արիագունի : Բայց
յեայ ածանցականացս ոմանք զա
նազանին. որգոն. ասորեստա
նեայք, ասորեստանեայց. հայաս
տանեայք, հայաստանեայց : Սա
և յոգնականք ոմանք. որգան. ա
ղօթք, աղօթից. գնաղք, գնացից :
ՍԼ և յատուկ անճանք բաղումք
որգոն արիատակէս. բարսեղ. գրի
գոր. գաճիթ. երինոս. և այլք :
ՍԼ և ալսոօրիկ. աննա. անանիա.
զաքարիա մաղաքիա. և այլք, որոց
վէլջն են յուղղականումն, ա, ա

ուանց յիւյ. որդան. աննայի, անա
նիայի, զաքարիայի. գործիական,
աննայիւ. անանիայիւ. զաքարիայ
իւ. մաղաքիայիւ. յուդայիւ և այլ
խայց այսպիսիքս. մի յիով և ս հո
լովին. որդոն, աննայ, յուդայ. զի
յին. փոխանակ ինոյ լինի :

Խայց. ամյատուկ անւանք Եւրոգ
նականին. են իբլ և ածանցականք
որդոն. դաւթեանք, դաւթեանց.
ներսիսեանք, ներսիսեանց. զի ա
ծանցականք են այսոքիկ :

* Յաղագս ունի երորդ եղանակին.
որոյ աւարտն է, ոյ. որ պարկանի հա
սարակ, եյապոս. աւարտն է :

Աւթն երորդ եղանակս. ունի եր
կուկերպս անւանց. մինն է, որոյ
աւարտն յուդ դականումն է, ի. որ
ըն հոլովս փոխաւկի, ջիււն, և
յեւ. որդան, կենդանի, կենդա

ԿԵՆՂԱՆԵԱՆՈՒ ԽՍԻՆ ՄԻԼՈՅԻՆ
 ՎԵՐԶԻ ՈՇ Ե՛ ԻՒՎԵՐՈՅ ՏՈՂՈՎԵՅԵԼ
 ՈՇ ԼԻՆԻՒԼՈՅ, ՎՅԼՈՅՈՒԳՈՆ, ՄԱՐԴ
 ՆՈՅՈՒ ԼԱՎԱԼԴ՝ ՏՈՂՈՎԵՍՅԻ ՆԱԽ
 ԻՆՈՎ՝ զԻ ՏԱՍԱՐԻՍԿ ԿՆՆԱՆԵՑ ՄԻ
 ՎՅԻ Ե՛ . Ե՛ ՎԱՍԿԱ ՄԻԼԱՆ .

ԼՂԱԿԱՆ ԶՈԳՆԱԿԱՆ

Ո	ԲՆՈՒՄԱՆԻ	ԸՆՈՒՄԱՆԻՔ	.
Ս	ԸՆՈՒՄԱՆԼՈՅ	ԸՆՈՒՄԱՆԵԱՑ	.
Տ	ԸՆՈՒՄԱՆՈՅ	ԸՆՈՒՄԱՆԵԱՑ	.
Շ	ՅՐՆՈՒՄԱՆԻ	ՅՐՆՈՒՄԱՆԻՍ	.
Գ	ԸՆՈՒՄԱՆԵԱՆ	ԸՆՈՒՄԱՆԵՕՔ	.
Ն	ՂՐՆՈՒՄԱՆԻ	ՂՐՆՈՒՄԱՆԻՍ	.
Ն	ԸՆՈՒՄԱՆԻ	ԸՆՈՒՄԱՆԻՍ	.
Ս	ՅՐՆՈՒՄԱՆԼՈՅ	ՅՐՆՈՒՄԱՆԵԱՑ	.
Պ	ՂՐՆՈՒՄԱՆԼՈՅ	ՂՐՆՈՒՄԱՆԵԱՑ	.
Պ	ՅՐՆՈՒՄԱՆԼՈՅ	ՅՐՆՈՒՄԱՆԻՍ	.
Ր	ՂՐՆՈՒՄԱՆԵԱՆ	ՂՐՆՈՒՄԱՆԵՕՔ	.
Կ	ՄՎ ԸՆՈՒՄԱՆԻ	ՄՎ ԸՆՈՒՄԱՆԻՔ	.
Կ	ԸՆՈՒՄԱՆԻ	ԸՆՈՒՄԱՆԻՐ	.

Բնդ սովաւ էն ամ անւանք՝ որ
 րոց վելջն յուղ զականուսն է, ի
 Կաւ յոգնականքս այսոքիկ .
 Բաղանիք. լընալիք. կարծիք. շա
 ւիք. տանիք. և այլք. որգոն. բա
 ղանէաց. լընալէաց. և այլքն :

Եղական Յոգնական

Թ. ուղ թ թ ուղ թ. բ

Թղ թոյ թղ թոց

Թղ թոյ թղ թոց

Ի թ ուղ թ Ի թ ուղ թս

Թղ թով թղ թովք

ղ թ ուղ թ ղ թ ուղ թս

Թ ուղ թ թ ուղ թս

Ի թղ թոյ Ի թղ թոց

ղ թղ թոյ ղ թղ թոց

Ի թղ թի Ըն թ ուղ թս

ղ թղ թով ղ թղ թովք

ով թ ուղ թ ով թ ուղ թ. բ

Թ ուղ թ թ ուղ թ. բ

Բնդ սողաւ են այսօքիկ. ԲՆԵ
 Բոյս. գլուխ. դի. երկաքան շիւր.
 Ղգ այուեն. Թուք. Ժողով. եւլաքան
 շիւր. Լոյս. խաղող ծուխ. կաւ. Տա
 ճատ. ձէթ. մարմին. նիւթ. շուք.
 որմ. սուրբ. սուրբ. քուն. Լայլք.
 որգոն. այլոյ. բուսոյ. գլխոյ. դի
 ոյ. տրոյ. քնոյ. Լայլքի:

Կաւ. նմ. ային. Լոււն. ամանցական
 քնն. որդան. Բճայնոյ. իմաստնոյ.
 Բայց մարդն. Ըյոգնականին զա
 նաւանի. որգոն. մարդիկ, մարդ
 կան, իմարդիկ, մարդկամբ, ըլմար
 դիկ, իմարդկանէ, Լ՛իմարդոց, ըզ
 մարդկոնէ, Լւմարդոց, ընմարդիկ,
 Ըմարդկամբ, ռվ մարդիկ:

Կաւ. յատուկ անձանքս այսօքիկ.
 Բմասիա. բուղանդիա. գաղսաիա.
 դաղմասիա. խոսրովիդու խա. սպն
 դուխա. Լայլք. որգոն. ամասիոյ.

բուղանդիոյ. գաղաաիոյ. խոսրո
 վիդխաոյ. սանդխաոյ. և այլք :
 ✠ Յաղագս ինն էլուրդ էղանակին.
 ուրոյ աւաւզն է, ու. որ է հասարակոյ
 էյադիէյ :

	Եղանան	Յոգ Եղանան
Ո	ժամ	ժամք
Ս	ժամու	ժամուց
Տ	ժամու	ժամուց
Տ	ժամ	ժամն
Գ	ժամաւ	ժամօք
Վ	զժամ	զժամն
Վ	ժամ	ժամն
Վ	ժամի	ժամուց
Պ	զժամի	զժամուց
Ս	ժամու	լժամն
Լ	զժամաւ	զժամօք
Լ	ժժամ	ոժժամք
Լ	ժամ	ժամք

Ինդ առվաւ էն պյոսդիէ ի՞նչիւծ.

առաւօտ. բարբ. դաս. զարդ. ծով.
 կով. ճաշ. մահ. շրթ. ուղի. պահ.
 վարբ. Կայլբ. որդոն. առաւօտ ու.
 բար ուց. չաբաթ ու. վար ուց. Կայլբ
 Նաւյատ ուկ անձանքս այսօրիկ
 Լբրահամ. բարաղամ. Եպիփան.
 Խոսրով. զաղար. յօջաննէս.
 Կայլբ. որդոն. աբրահամ ու. Եպի
 փան ու. յօջանն ու. Կայլն.

Եղական Յոգնական

Ո	փոբբ	փոբուբբ	.
Ս	փոբու	փոբունց	.
Տ	փոբու	փոբում փոբունց	.
Զ	՛լփոբբ	՛լփոբունս	.
Գ	փոբումբ	փոբումբբ	.
Ն	դ փոբբ	դ փոբունս	.
Ն	փոբբ	փոբունս	.
Ս	՛լփոբբէ	՛լփոբունց	.
Պ	դ փոբբէ	դ փոբունց	.
Յ	՛լփոբումբ	բնփոբունս	.

Ի զփոքումք զփոքումք ։

Կ զփոքր ո՛վ փոքունք ։

Կ փո՛քր փո՛քունք ։

Ի նդ սովաճ են այսոքիկ ։ Վարձր ։

Ժանր, մանր, նախանձ, և այլք ։

որդոն ։ բարձու, ծանու, մանու,

նախանձու, և այլք ։ Վայց բարձ

րըն, ըստ յոգնականին, և՛ ընդ ա

ռաջին եղանակաւն ։ որդոն ։ բար

ձունք, բարձանց ։

Եւ արդ՝ փոքրն, և ծանրն, և ման

րըն, եղան ընդ Տինդ երորդ եղա

նակաւն ըստ արւեստին ։ իսկ աստ

ըստ նախնեայ ։

✠ Յաղագս որոն երորդ եղանակին ։

որոյ տէարդն է, այ ։ որ է յադոսն ։

էմնց ։

Ա Եսայի և Եսայիսա ։

Ս Եսայեայ ։ Տ Եսայեայ յեսայի ։

Պ Եսայեաւ ։ Ղ զԵսայի և զԵսայի

ասա ։

Ս ցեսայեայ. Պ զեսայեայ.
 Ն ցեսայոջ և ցեսայում.
 Լ զեսայեաւ Ն զեսայե և Է
 սայեայ

Ո ՅԻՐ Ս ՅԻ յոբայ
 Ս յոբայ Պ զյոբայ
 Տ յոբայ Ն ՅԻ յոբում
 Տ ՅԻ յոբ Լ զյոբաւ
 Չ յոբաւ Ն յոբ
 Յ զյոբ յոբ յոբ

Բնդ ելանալաւ ս են նյսոքիկ.
 Լմբակում բառնաբառ գայեա
 նէ զկլաթ եփրոսինէ զենոք է
 աս ըղլի թոգ գոմ իսայի լաբան
 խաթ ծոփ կառաւինէ հռիփսիմէ
 զուկաս մանէ շամոունէ ուստի
 անէ ջնչկածակ պող ջրվ շաիկ
 աասիմ տմբատ վառվառէ տըր
 դատ փեփրոնէ քորեբ և այլք
 Բայց անւանք ոնանք երկ եղա
 նակ

նապօք էն. որդոն. Նորեայ, անդ
 բէի, բարդուղիմեայ, բարդուղի
 մէն. չիշէրի, չիշէրոյ. դւամբք,
 դրօք. երկրորդաւ, երկրորդիւ.
 Թլիթի, Թլիթոյ. Ժամանակեայց, Ժա
 մանակէնց. Նոտեղւոյ, Նոտեղւոջ.
 Լոկի, Լոկոյ. Խոշորի, Խոշորոյ. Ժադ
 կոն, Ժադկի. Կուսից, Գուսանաց. Տե
 րովդեայ, Տերովդէի. ձաքաց, ձա
 քուց. Ղուկայ, Ղուկասու. Ճամկաւ,
 Ճամկով. մարեմայ, մարեամու. մա
 ճուն, մաճան. յախօբայ. յախօ
 բու. նաւի, նաւու. շաճի, շաճու.
 որդեայ, որդւոց. չրի, չրոյ. պա
 դոմեայ, պադոմէոսի. Զուղայեց
 եայ, Զուղայեցւոց. ուեանի,
 աւետնոյ. ստեփաննեայ, ստե
 փաննոսի. վանորեայց, վանորե
 ից. տիմոթեայ, տիմոթէոսի. ցեցի,
 ցեցոյ. փելոնայ, փելոնի. բրիստո

նեայց, բրիստոնէից, օգոստեայ,
օգոստոսի. և այլք :

* Եւրդ՝ գալափարք սեռականին .
ասացան. և Տրականն՝ ըստ սեռա-
կանին է. կամ, ում. և կամ, ոչ.
Իսկ յորժամ սկզբամբ հալովիցի,
ի, նախդիրն լինի. կամ համազօր
ինոյն՝ որք ՚ի հալովառութեան
նախդրութեան տեսցին :

Վործիականին գալափարք են
հինգ. աւ. իւ. ու. ու. և բեն. որ
գոն. ոսկեաւ. խաչիւ. արծաթով.
նախանձու. ջուրք : * Հայցակա-
նին նախադասն զայիւ լինի. որ
գոն. սրդիք էք այնոցիկ՝ որք կո-
տորեցին զմարգարէս Բայց թէ
ոչ իցի յատկացեալ, անզայ մնայ.
որգոն. ես առաքեմ առ ձեզ մար-
գարէս և իմաստուհս :

Աղբնականին ՚իսկզբան ի. և յ.
56 լինի.

լինի. իսկ վեւջն՝ ըստ սեռակա-
 նինն է. եկամ, է. որբար, ինիւ-
 թոյ. յադամայ. յալբելէ ։
 Ստամպանին սկիզբն զայլն լի-
 նի. իսկ վեւջն՝ լսկզբնապանինն է ։
 Ներգոյականին նախադասք են
 ելէք. ի. յ. ն. իսկ վեւջն՝ ըստ տրա-
 կանինն է. որգոն. իտան. յերկրի.
 նոգւոջ. նենթակայում ։ Եւ ըն-
 շարադրութիւնս բաղումս գտա-
 նինն ներգոյականք. ըստ կեւսի
 տրականին. որդան. դու միայն
 կեաս յերուսաղէմ. այս եզական.
 իսկ յոգնական. Տիբար. ունիցիս
 գանձս յերկինս ։ * Երտադոյակա-
 նինն սկիզբն զայլն լինի. իսկ վեւ-
 ջըն ըստ ~~հոգնական~~ ^{հոգնական} է. որգոն.
 զերուսաղէմաւ ։ * Կոչականին
 գաղափարք են վեց. որոց մէն է.
 արական. որգոն. թժժ՝ վարդան. ի

Եւ ի գահան, որպակ, քալ վար
 դոց, իսկ չորքն էն հասարակք,
 ուրբար, այ հեծեալ, է՛ այբ, ո՛
 մարդ, ո՛վ որդեակ, Եւ է՛որ շեշ
 տին, միայն լինի, որդոն, պէ՛տ
 րոս, Լստորադաս էին Լս լինի,
 բայց ոչ ըստ մերուամ լեզու, որ
 դոն, պէ՛տրէ, փի՛լիսպէ, Եւ ամ
 յողնականք, լինին երիւք տա
 ռիւքս այսօքիւք, սեկէ, ցոյիէ,
 Լ քէիէ, Լարտաքոյ այսօցիկ է
 լեին այլ ոմանք յողնականք, որ
 դոն, աւագամին, մանկտին :

✠ Յաղագս, միայնակ հոլովմանց որ
 էն անէմն, հասարակք (Եւսկան) :

Ա Տէր, այբ, կին, քոյր, օր,
 տին, գեօղ :

Ս տեառն, առն, կնոջ, քեռ,
 աւուր, տը՛րնջեան, գեղջ :

Տ տեառն, Լ՛իտէր, առն, Լյայր :

և իկին. քեռ, և ի քսյր. աւուր ,
և յօր . արւընջեան, և ի տիւ .
գեղջ, և ի գեօղ :

Պ. տերամբ. արամբ. զկնաւ. քերբ.
աւուրբ. արւընջեամբ. գիւղիւ .

Ն. զտէր. զայր. զկին. զքսյր .
զօր. զտիւ. զգեօղ :

Ս. ի տեառնէ. յառնէ. ի կնոջէ.
ի քեռէ. յօրէ . ի արւընջեանէ.
ի գեղջէ :

Պ. զտեառնէ զառնէ. զկնոջէ.
զքեռէ . զօրէ. զարւընջեանէ.
զգեղջէ :

Ն. ի տեառն. յառն. ի կնոջ. ի
քեռ. . յաւուր . ի արւընջեան ,
և ի արւընէ. ի գեղջ :

Բ. զտէրամբ. զարամբ. զկնաւ.
զքերբ. զաւուրբ . զարւըն
ջեամբ . զգիւղիւ :

Ե. զիւտիւ, և տիւր. զիւտայր, և ակայր .

ո՛վ կի՛ն, և կի՛ն. ո՛վ քոյր, և քո՛յր.
ո՛վ օր, և օ՛ր. ո՛վ տի՛ւ, և տի՛ւ.
ո՛վ գի՛ւղ, և գի՛ւղ.

✱ Եւ Յոգնատէս: ✱

Ա Տեալք. քոյր. աւուրք. տիւք.
գեօղք. ամենեքեան:

Ա տէրանց. քեց. աւուրց. տը
ւընջեանց. գիւղից. ամենեցուն:

Տ տէրանց, և ՚ի տեարս. քեց,
և ՚ի քորս. աւուրց, և յաւուրս.
տըւնջեանց, և ՚ի տիւս. գիւղից. և ՚ի
գեօղս. ամենեցուն, և յամենեսէն:

Ղ տէրամբք. քերք. աւուրք.
տըւնջեամբք. գիւղիւք. ամե
նեքումբք:

Ն զտեարս. զքորս. զաւուրս.
զտիւս. զգեօղս. զամենեսէն:

Ա ՚ի տէրանց. ՚ի քեց. յաւուրց.
՚ի տըւնջեանց. ՚ի գիւղից. յամենե
ցուն:

Պ զտէրանց. զբերց. զաճուրց.
զաւրճընջեանց. զգիւղից. զամե
նեցուն :

Ն ըն տեարս. ըն քորս. նաճու
րս. ըն տիւն. ըն գեօղս. նա
մենեսեան :

Լ զտէրամբք. զբերբք. զաճուր
բք. զաւրճընջեամբք. զգիւղեւք.
զամենեքումբք :

Խ ռվ տեարք, և տեա'րք. ռվ քորք
և քո'րք. ռվ աճուրք, և ա'ճուրք.
ռվ տիւք, և տի'ւք. ռվ գեօղք, և
գեօ'ղք. ռվ ամենեքեան, և ա'մե
նեքեան :) Ի'քք և կանայք թո
ղան. զի ընդ տեառն հոլովին :

* Հոլով * մասնական հշտնայ :

✠ Երան ✠

Ո	ամն	ոք	իմն	.
Ս	ուրումն		ուրուք	իմք.
Տ	ումեմն		ումեք	իմեք.

Պ. ոմամբ ինչք .

Ն. զոմն զոք զին .

Ս. յուռնման յուռնքէ յլմէքէ .

Պ. զուռնման զուռնքէ զլմէքէ .

Ն. յուռնմն յուռնք յլմէք .

Լ. զոմամբ ոչգոյ զինչք .

Կ. ո՛ր : ✠ (Յոգնակն) ✠

Ա. ուր լմանք Սեռ ոմանց .

Տ. ահ ոմանց Պ. որ ոմամբք .

Ն. այց զոմանս Սկզ յոմանց .

Պատ զոմանց Սեբ նոմանս .

Բ. սազ ոյական զոմամբք .

Բ. յսոքիկ համազօրք էն զմորոյ .

որն գործ խկան ոչ ունի . այլ ո

մամբ վարի . Սաե Երեց յոգ նակա

նըն մի է . որէ , ոմանք . ալց ալսո

քիկ թի հարցական ումն . յաւէ տ կրկ

նիլով վարին . հիկէն . ոմ . ք . ոյր ու

րուք . ոմ . ոմ . ք . ինչ ինչք . ոմ

ոք . յիմնմէք . զինն իմէքէ . յիմ

նմէք . զինն ինչք 62 Յա

✠ Յողաֆս ի տայի շ ✠
այի բառ հոլովական.
որ զգող ինչ կամ առ
նել կամ կրել նշանա
կի. հանդերձ ամանակաւ և
դիմօք. որդան. եմ. բանամ,
բանիմ :

Եւ բայից ոմանք են հակառ. բ.
և ոմանք արտակայականք. հա
կանք. որ պակ. եմ. գոմ. կամ. եղա
նիմ. լինիմ :

Եւ արտակայականք. որդան. ա
սեմ. բերեմ. գովեմ :

Եւ ևս բայից ոմանք են բնա
դէմք. և ոմանք դրադէմք. բնա
դէմք, որ պակ. սիրեմ. սիրեի. սի
րերի. սիրեցից. եւ դրադէմք. որ
զան. սիրեալեմ. սիրեալէի. սիր
եալիցեմ :

Եւ հետեւին բային ութն .

Սէրք. Չեք. Տեսակք. Թեւք. Դեմք. Լմանակք. Որակք. Եղանակք. | Սէրք չորք. Սէրգործական. Կրաւորական. Բնդմլական. Հասարակ. Սէրգործական, բանամ. Կրաւորական, բանեմ. Բնդմլական, բնակեմ. Հասարակ, ծննեմ. | Չեք երեք. պարզ. բարդ. յարաբարդ. | Պարզ, ածեմ. Բարդ, մտածեմ. Յարաբարդ, գերամտածեմ. | Տեսակք երկու. Կտակազաղափար, և ածանցական. Կտակազաղափար, յիշեմ. Լծանցական, յիշեցուցանեմ. | Թեւք երկու. Էզական, յոգնական. Եզական, առնեմ. Յոգնական, առնեմք. | Դեմք երեք. առաջին, յորմէ բանն. Երկրորդ՝ առորբանն. Երրորդ՝ յաղագս որոյ բանն. որ գոն. Լռացին՝ բառնամ. Երկրորդ՝

բառնաս . Երբորք . բառնայ :

Իմանակք . երեք . ներկայ . անցել .

ապառնի . բայց . անցելոյն զանա

լանք էն չորք . անկատար . կատա

րեալ . յարակատար . գերակատար .

յորս առադրեալ ներկայն և ա

պառնին , լինին վեց * Կերկայ ,

առնեմ . Ինկատար , առնէի . Կա

տարեալ , արարի . Յարակատար ,

արարեալեմ . Կերակատար , արա

րեալէի . Ապառնի արարից :

Որակք էն զանազանութիք խօ

սից . և էն Տինգ . սոսմանական . Տրա

մայական . Ըղծական . Կսորադատա

կան . աներևոյթ : Սոսմանական ,

խմանամ . Տրամայական , խմամ . Բղ

ձական , օշթէիմանայի . Ստորագա

տական , Էթէ խմանայցեմ . Ինե

րևոյթ , խմանալ :

Եղանակք էն կերպք Տոլովմանց

Ե Ծ Ծ 65 Բայ

բայից. և էն չորք. որ ոց գալաիարք
 էն այսոքիկ. ա. ե. ու. լ. 3. Որոց է
 լեքն. այսինքն, ա. ե. և ու. էն
 ներգործականացն, որք կայանան
 ընվելըն փաղառու թիւնսն ներ
 կայական բայից. որ սրակ. թանամ.
 թանաս. թանայ. թաղէմ. թաղէս.
 թաղէ. թողոււմ. թողոււս. թողու.
 իսկ. ի. է. կը աւելանին. որ զան.
 թանիմ. թանիս. թանի. թաղիմ. թա
 ղիս. թաղի. թողանիմ. թողանիս. թո
 ղանիս իսկ ընդ միջականքն էն թ
 առնկին ընդ չորիւք եղանակօքս.
 զի ընդ իւրաքանչիւր եղանակաւ
 գոն ընդ միջականքն լ. յ. ընդ միջա
 կանացն աւսակք էն էլեք. ներ
 գործակերպ. կը աւելակերպ. երկա
 աւսակ. յերգործակերպք էն. որք
 բոլորովին ք ներգործակերպացն
 հոլովին. լ. է. կը աւելակերպ.

որք լի կրա՛ն որականացն: Իսկ եր
կատեսակք են՝ որոց ներկայն և
անկատարն՝ լի ներգործականացն
հոգովին. իսկ այլ ամանակքն ըստ
կրա՛ն որականացն: Ի՛յլ հասարկք
են՝ որք ըստ կերպի ներգործա
կանին վարին. և են՝ որք ըստ կրա
նորականին: Ի՛այց հասարակաց
ամանց՝ ներգործականն և կրա՛ն գ
րականն յապառնւոջն գանազա
նին. որպակ. տարցեն, տարցին.
տանիցեն, տանիցին:

Ի՛չ արդ՝ իւրաքանչիւր եղանակ
յերկուց նշանաց ելևեսցի: Ի՛ռա
ջին նշանք են, չորք գաղափար
քքն ասացեալք. ա. ե. ու. և ի՛սկ
երկրորդ նշանք Լ. ն, գաղափար
քքն երկրորդ դիմաց հրամայակա
նին ըստ ներկային, որք են հա
սարակականք հինգ. ա. ե. ա. ե. աց.

Իր. և ոչ լլրոց երեքն. ա. եա. և ո.
 են ներգործականք. բայց ա. և
 եա. են նախագաղափարացն. որ
 բար. լընա. յիշեալ. և ո. է՛ աման
 ցականացն. որդան. լընացո՛ւ. յիշե
 ցո՛ւ. յաւերէ կրաւ ուրական. որպակ.
 լընացի՛ր. յիշեցի՛ւ. յսկեացն. է՛ ը
 միջականաց ոմանց. և կրաւ ուրակա
 նաց ոմանց. որդոն. նայեալց. սըր
 բեւցո՛ւ. յլ գիտելի է. զի բայեց
 ոմանք են հասարակականք. և ո
 մանք կողմականք. հասարակա
 կանք են. որք ըստ նմ հոլով
 մանց համաձայնին. որդոն. բը
 բեմ. գովեմ. գրւատեմ. բրեցի.
 գովեցի. գրւատեցի. բրեաց. գով
 եաց. գրւատեաց. բրեալ. գովեալ.
 գրւատեալ. այսպէս և այլն.
 յսկ կողմականք են. որք յերկ
 րորդ նշանուում զանազանին. յեղա
 նակէն.

որկէն. բեր. գիտ. դիր. և որք աստ
 զանաշանին. այն ոքիկ և՛ իկատար
 եալ ամսնակումն զանաշանին.
 Տիբար. եբեր. եգիտ. եդ. Խսկ լը
 այլ Տուլովմանյ Տամաձայնին. ե
 զանակին. որ լանգերեմ. քտանեմ.
 դընեմ. բերի. գաի. եդի. այսպէս
 և լը այլ Տուլովմանց. Եւ արդ. Թէ
 պէտ կրաւորականին գաղափարն
 միէ. սակայն յեղափոխութեան
 գործականացն իկրաւորականս
 զանաշանք են. զի այլ է յեղա
 փոխութեան առաջին եղանակին. և
 այլ երկրորդին. և այլ երրորդին.
 Եւ որոյ կրաւորականն ըստ ին
 քեան ոչ կարգի. այլ ընդ իւրա
 քան չիւր եղանակաւ կարգի իւ
 րաքան չիւրոյ եղանակի կրաւորա
 կան. Որոյ առաջինն նշանէ. ի. որ
 զան. բանիմ. երկրորդ. իր. որ զան.
 բացի՛ր.

Յաղագս առաջինն է շահունիքն . որոյ
 առաջինն նշան է . ա . զյաղագիւնսն
 խաղապետն Բաղաճոյնից . որոյմէ . Բ
 Տանամ . ԲՏանաս . ԲՏանայ . Բ
 Բորէնէ սորոյտապետն . որոյմէ . ԲՏան

* Սահմանականին ներքայնէ
 Գործական

Եղ) Լճանամ . Լճանաս . Լճանայ .

Բղ) Լճանամք . Լճանայք . Լճանան :

Լճանատար

Եղ) Լճանայի . Լճանայիւ . Լճանայր .

Բղ) Լճանայաք . Լճանայիք . նային :

Լճատարեալ

Եղ) Լճացի . Լճացիւ . Լճաց

Բղ) Լճացաք . Լճացիք . Լճացին :

* Սերկայ կրաճորական

Եղ) Լճանիմ . Լճանիս . Լճանի

Բղ) Լճանիմք . Լճանիք . Լճանին :

Լճանատար

Եղ) Լճանէի . Լճանէիւ . Լճանէր .

բԳ) Լանհաք Լանհէք նէին :

Կատարեալ

եՂ) Լացայ Լացար Լացաճ :

բԼ) Լացաք Լացայք Լացան :

Յաղար ներգործական Եղբորական

եԼ) Լացեալեմ Լացեալէս Լէ :

բԳ) Լացեալեմք Լացեալէք Լէն :

Գերակատար

եԳ) Լացեալէի Լացեալէիր եր :

բԶ) Լացեւհաք Լացեւհէք էին :

Եղբայր ներգործական

եԳ) Լացեց Լացես Լացե :

բԳ) Լացցուք Լացեք Լացեն :

Կրաճորական

եՂ) Լացայց Լացես Լացի :

բԳ) Լացցուք Լացեք Լացեն :

✠ Տրամայականին ներկայ ներ

գործական գէմք Երկրորդ) Լա՛,

Տի՛ Լանար) բԳ) Լացե՛ք, Տի՛ Լա

նայք) ապառնի) Լասջի՛ր և Լաս

ցիւս, մի՛ լճանայցես.) բզ) լճաս
 ջի՛ք, ու՛ լճանայցէք, ներկայ և
 ապառնի դէմք եւլուրդ.) լճաս
 ցի՛, մի՛ լճանայցէ.) բզ) լճասցի՛ն,
 ու՛ լճանայցեն, ներկայ կրաւորա
 կան դէմք եւլուրդ.) լճա՛խ, մի՛
 լճանիր.) ապառնի) լճասցի՛ւս, ու՛
 լճանիցիւս, ներկայ և ապառնի(բզ)
 լճայալ՝ ժւ.ք.) ներկայ մի՛ լճանիք.)
 ապառնի ու՛ լճանիցիք, ներկայ և
 ապառնի դէմք երբորդ.) լճաս
 ցի՛, մի՛ լճանիցի.) բզ) լճասցի՛ն,
 մի՛ լճանիցին) ներգործական և
 կրաւորական դէմք առաջին.)
 լճասցո՛ւք, ժչ լճասցո՛ւք.) ներ
 գործական մի՛ լճանայցեմք.) կրա
 շորական մի՛ լճանիցիմք :
 ✠ ի՛ ճականին ներկայ և անկա
 տար ներգործական :
 եզ) երանիթէ լճանայի իր նայր.

ԲԼ) Երանի թէ լճանայաք հի.ք ին

Վրաւ ուրական

ԵԶ) Երանի թէ լճանէի նիւր էր.

ԲԼ) Երանի թէ լճանէաք էի.ք ին.

Վատաւեալ և յաւապատար ներ

դ ուրծապան և կրաւորական)

ԵԶ) Երանի թէ լճայեւիցեմ ցես ցէ.

ԲԼ) Երանի թէ լճացեւիցեմք ցէ.ք էն

Վեշապատար

ԵԶ) Երանի թէ լճայեւի էիւր էր.

ԲԼ) Երանի թէ լճացեւէաք էի.ք ին.

Վաւառնի ներդործական

ԵԶ) Երանի թէ լճանայցմ ցես ցէ.

ԲԼ) Երանի թէ լճանայցմք ցէ.ք էն

Վրաւ ուրական

ԵԶ) Երանի թէ լճանիցիմ ցես ցի.

ԲԼ) Երանի թէ լճանիցիմք ցէ.ք ցին.

Վատրաւասականին ներկայ ներ

դ ուրծական)

ԵԶ) Եթէ լճանամ նաս նայ

ԲԶ) Եթէ Լճանամբ նայք նան :

Մկատար

ԵԶ) Եթէ Լճանայի նայիւր նայր :

ԲԶ) Եթէ Լճանայաք նայիք ին :

Սեբկայ կրաւորական

ԵԶ) Եթէ Լճանիմ Լճանիս նի :

ԲԶ) Եթէ Լճանիմք նիք նին :

Մկատար

ԵԶ) Եթէ Լճանէի նէիւր նէր :

ԲԶ) Եթէ Լճանէաք նէիք էին :

ՍեբԵԼ նթգործկան ԵԶԵԼական

ԵԶ) Եթէ Լճացեալեմ Լես Լէ :

ԲԶ) Եթէ Լճացեալեմք Լէք Լէն :

Յարականատար

ԵԶ) Եթէ Լճացեալիցեմ ցես ցէ :

ԲԶ) Եթէ Լճացեալիցեմք ցէք ցեն :

Պերականատար

ԵԶ) Եթէ Լճացեալէի էիւր էր :

ԲԶ) Եթէ Լճացեալէաք էիք էին :

Մկատար ներգործական

74

ԵԶ)

Եղ) Եթէ Լաւնայցեմ ցես ցե .

Բղ) Եթէ Լաւնայցեմք ցեք ցեն :

Արաւորական

Եղ) Եթէ Լաւնիցիմ նիցիս նիցի .

Բղ) Եթէ Լաւնիցիմք նիցիք եցին :

Պա՛ճ Ե՛լ ինոյն ո՛ճ ստորագասակն

մակբայիւք (նեղկայն երգ որ ծակն

Եղ) յորժամ Լաւնամ նաս նայ .

Բղ) յորժամ Լաւնամք նայք նան :

Անկատար

Եղ) յորժամ, Կամ Իբրեւ, Կամ Մինչ

դեռ, Լաւնայի նայիր նայր .

Բղ) յորժամ, Կամ Իբրեւ, Կամ Մինչ

դեռ, Լաւնայաք նայիք նային :

Ատարեալ

Եղ) Իբրեւ Լաացի Լաացեր Լաաց .

Բղ) Իբրեւ Լաացաք Լաացիք ցին :

Ներկայ կրաւորական

Եղ) յորժամ Լաւնիմ նիս նի .

Բղ) յորժամ Լաւնիմք նիք նին :

Ինչատար

Եզ) յորժամ, կամ մինչդեռ, կամ
մինչ, լճանէի նէիր նէր .

Բզ) յորժամ, կամ մինչդեռ, կամ
մինչ, լճանէաք նէիք նէին :

Իատարեալ

Եզ) Եբրե լճացայ ցար ցառ .

Բզ) Եբրե լճացաք ցայք ցան :

Յարակատար ներգործական և
կրաւորական.

Եզ) մինչ չե, կամ յորժամ, լճա
ցեալիցեմ լճացեալիցես իցէ .

Բզ) մինչ չե, կամ յորժամ, լճա
ցեալիցեմք իցէք իցեն .

Վերակատար

Եզ) մինչ չե, կամ յորժամ, լճա
ցեալէի լճացեալէիր լէր .

Բզ) մինչ չե, կամ յորժամ, լճա
ցեալէաք էիք էին .

Իսլառնի ներգործական

էզ) յորժամ լճանայցեմ ցես ցէ.

բզ) յորժամ լճանայցեմք էք էն:

Կրաճորական

էզ(յորժամ լճանիցեմ եցես ցէ.

բզ) յորժամ լճանիցեմք ցէք ցէ:

✠ Ի ստորադասական ումն թը

շի, թէ ներկայն և ապառնին, ոչ

զանազանին ՚ի միմեանց ըստ ա

մանակին: ✱ Ի ներևուծի Կեր

գործական լճանալ. Կրաճորա

կան լճանիլ: Թիւ, Գեմ, և Իմա

նակ, ոչ ունի: և Տայածական

անուն, լճադումն:

Ինդ Էղանակաւս են այսոքիկ:

✠ Ի բրեւամ աբբեղայ աբբեղի՛ր:

Ի նամ բացի բա/ց:

Գողանամ գողացայ գողացի՛ր:

Գողամ գողացայ գողացի՛ր:

Ի ուամ Էռացի Էռամ:

Ոջրանամ զօրացայ զօրացի՛ր:

Ի նամ

Լանամ Էացայ Էացի'ր .

Լնթանամ Ընթացայ Ընթացի'ր .

Թանամ Թացի Թա'ց .

Ժանամ Ժացայ Ժացի'ր .

Խանամ Խացայ Խա'ն .

Լողամ Լողացայ Լողացի'ր .

Խայտամ Խայտացի Խայտացի'ր .

Օանկանամ Ծանկացայ Բացի'ր .

Կարգամ Կարգացի Կարգա' .

Տաճատամ Տաճատացի Տաճատա' .

Չանձբանամ Բացայ Բացի'ր .

Ճխանամ Ճխացայ Ճխացի'ր .

Մոռանամ մոռացայ մոռա' .

Յօրանամ յօրացայ յօրացի'ր .

Կճատատանամ տացայ տացի'ր .

Դատանամ շատազայ շատացի'ր .

Բարսխանամ բախացայ Խաղի'ր .

Ծարանամ՝ չարացայ չարացի'ր .

Պանծամ տանծացայ տանծացի'ր .

Քանամ Գանացայ Զանացի'ր .

Սոսկամ սոսկացայ սոսկացի'ր .

Սէրջանամ վէրջացայ ջացի'ր .

Տամ Էտու տո'ւր .

Րախանամ րախացայ րախացի'ր .

Յանկամ ցանկացայ ցանկացի'ր .

Իիւնանդանամ դացայ դացի'ր .

Փուլթամ փուլթացայ փուլթացի'ր .

Քաջանայանամ նայացայ աջի'ր

Եւ այլք .

* Եւ արդ' 'ի սոսուամ գոն ներ

գործականք , որք յեղափոխին

'ի կրաւորականա լն եղանակիս :

Եւ ներգործակերպք . Լերկատե

տակք . Լ Տառարակք . զորս դիւ

րին է գտանել :

* Եւ լն կրաւորականաւ եղանա

կիս Էն այսոքիկ . Մեկանիւմ . Մի

րիւմ . Քուսանիւմ . Քնդուանիւմ .

Նոնանիւմ . Սեռանիւմ . Ստիւմ .

Սիտանիւմ . Ստանիւմ . Տանիւմ . Լ

այլք .

* (Յաշմաթս հոշովման 'ՍԵԼԿՈՏՄ
կելոյ Բհդիշմանին :

* Սահմանականին ներկայ ներ
գործակերոյ

եղ (Լուամ եռաս եռայ

բղ) եռամբ եռայք եռան

Լնկատար

եղ) եռայի եռայիր եռայր

բղ) եռայաք եռայիք եռային :

Կատարեալ

եղ) եռացի եռացեր եռաց

բղ) եռացաք եռացիք եռացին :

(Յարակատար

եղ) եռացեալեմ գեալեա ցեալէ .

բղ) եռացեալեմք եալէք եալէն :

Գերակատար

եղ) եռացեալէի եալէիր եալէր .

բղ) եռացեալեաք էիք էին :

Լուսուի

եղ) եռացից եռացեա եռացե .

Ե

80

բղ)

բղ) Եռասցուք Եռասցէք ցէն:

✠ Զբամայականին ներկայ ներ
գործակերպ դէմ երկրորդ) (Եռա՝

մի եռար. բղ) Եռացէք, մի եռայք)

ապառնի Եռասցի՛ր Եռասցէս, մի՛

եռայցէս. բղ) Եռասցի՛ք, կամ Եռա

ցարո՛ւք, մի՛ եռայցէք: Ներկայ

Եռապառնի դէմք երրորդ) Եռաս

ցէ՛, մի՛ եռայցէ. բղ) Եռասցէն, մի՛

եռայցէն: Ներգործակերպ դէմք

առաջին) Եռասցուք, զչ Եռաս

ցուք, և մի՛ եռայցէմք:

✠ Բզձականին ներկայ և անկա

տար ներգործակերպ)

Եղ) Երանի թէ Եռայի իր այր.

բղ) Երանի թէ Եռայաք այլիք ին՝

կատարեալ և յարակատար

Եղ) Երանի թէ Եռադէրժով մէս է.

բղ) Երանի թէ Եռադէրժեմք էք էն:

Գ. Երակատար

(), 81 Եղ)

Եղ) Երանիթէ եռացեալէի իր եր.

բղ) Երանիթէ եռցեալէաք էք ին

Իսկառնի

Եղ) Երանի թէ եռայցեմ ցես ցէ.

բղ) Երանի թէ եռայցեմք էք են

✠ Ստորագրասկանին Երկայ

Երգործակերպ

Եղ) Եթէ եռամ եռաս եռայ .

բղ) Եթէ եռամք ոայք աան :

Իսկատար

Եղ) Եթէ եռայի ոայիր ոայր.

բղ) Եթէ եռայաք ոայէք ին .

Իատարեալ

Եղ) Եթէ եռացեալեմ լես լէ .

բղ) Եթէ եռացեալեմք լէք լեն :

Յարակատար

Եղ) Եթէ եռգեղեցեմ իցես իցէ .

բղ) Եթէ եռցեղեցեմք ցէք ցեն :

Գերակատար

Եղ) Եթէ եռացեալէի էիր եր .

բԳ) ԼԹԵ ԵՄԵԼԵԱՔ ԵԻՔ ԵԻՆ :

ԲԿԱՌՆԻ

ԵԳ) ԵԼԵ ԵՌԱՅԵԼԺ ԾԵՍ ԾԵ

բԳ) ԵԼԵ ԵՌԱՅԵԼԺՔ ԾԵՔ ԾԵՆ :

* ՆԱՇԱՔԵԱ՝ ԼԳԺԱԿՔԱՅԱԿԱՆՆ՝ ,

ՈՃԻՇ ՍԱՏՄԱՆԱԿԱՆԻՆ՝ ԲԱՅԵ ԳՂԱ՝

ԼԱԿԱՍԱՐՆ՝ , ԼԳԱՎԱՌՆԻՆ՝ , ԱՅԱՆ՝ .

ՄԻՆՇԻԼԵ , ԿԻՄՅՈՒԺՈՒՄ , ԵՄԵԼԵԼԵԼԵՄ՝)

ՍԱԿԱՌՆԻ) յՈՒԺԱՄ՝ ԵՌԱՅԵԼԺ՝ :

ԲՆԵԼԵՈՅԼԹ , ԵՌԱԼ՝ ԲԱՅԱԾԱԿԱՆ

ՍՆՈՒՆ ԵՌԱՅՈՒՄՆ՝ :

* ԲՆԴ ՍՈՎԱՇ ՏՈՒՈՒԼԻՆ Լ ԱՅՍՔ .

ԳՆԱՄ՝ . ԽՆԴԱՄ՝ . ՍՆԱՄ՝ . Լ ԱՅԼԵ՝ :

✠ (ՅԱԼՄԳԱ ՏՈՒՈՒՄՆ՝ ԿԻՄԱՆԱԿԵԼ՝)

ԲՆԴՄԱԿԱՆԻՆ՝ ՆԵԼԿԱՅ ԿՐԱՇՈ՝

ԲԱԿԵԼ՝)

ԵԳ) ՍՆԿԱՆԻՄ՝ ԱՆԼԱՆԻՍ՝ ԱՆԿԱՆԻ՝ .

բԳ) ԱՆԿԱՆԻՄ՝ ԱՆԿԱՆԻՔ՝ ՆԻՆ՝ :

ԲՆԿԱՍԱՐ

Եղ) անկանէի անկանէիր նիւր .

բղ) անկանէաք անկանէիք նին :

Կատարեալ

Եղ) անկայ անկար անկա՛ւ .

բղ) անկաք անկայք անկա՛ն .

Յարակատար

Եղ) անկեալեմ անկեալես լէ .

բղ) անկեալեմք անկեալէք են :

Դերակատար

Եղ) անկեալէի անկեալէիր լէր :

բղ) անկեալէաք էիք էին :

Լսառնի

Եղ) անկայց անկցիս անկցի

բղ) անկցուք անկցիք անկցին :

✠ Տրամայականն ներկայ կրա

Շորակելալ դէմք երկրորդ

Լ'նկի'ր , մի' անկանիւր) ապառնի

անկցի'ս , մի' անկանիոյիս) ներկայ

Լապառնի բղ) անկելուք) ներ

կայ մի' անկանիք) ապառնի մի' ան

կանիցիք

Սերկայեացառնի զէմք երրորդ
անկցի՝ մի՛ անկանիցիւբլ) անկցի՛ն
մի՛ անկանիցիւն։) Ղէմք առաջին
անկցո՛ւբ, մչ անկցուբ, և մի՛ ան
կանիցիւմք։ ✠ Ղճականին ներկայ
և անկատար կրաճորակերպ ։)

Եղ) Երանի թէ անկանէի էիր էր.
բղ) Երոնի թէ անկանէաք էիք ին։

կատարեալ և (Յարակատար
Եղ) Երանի թէ անկեալիցեմէս է.
բղ) Երոնի թէ անկեւլիցեմք էք էն։

Ղէրակատար

Եղ) Երանի թէ անկեալէի էիր էր.
բղ) Երանի թէ անկեւլէաք էք ին։

Ղպառնի

Եղ) Երանի թէ անկանիցիւմ իս ի.
բղ) Երոնի թէ անկանիցիւմք իք ին։

✠ Ստորադասականին Սերկայ
կրաճորակերպ

Եղ) Եթէ անկանիւմ անկանիս նի.

բլ) Եթէ անգանիմք նիք նին :

Ինկատար

Եղ) Եթէ անգանէի նէիք նէր :

բլ) Եթէ անգանէաք էիք էին :

Իրատարեալ

Եղ) Եթէ անկեալեմ լես լէ .

բլ) Եթէ անկեալեմք լէք լէն :

Յարակատար

Եղ) Եթէ անկեալիցեմ իցես իցէ .

բլ) Եթէ անկեալիցեմք ցէք ցէն :

Պէրակատար

Եղ) Եթէ անկեալէի էիք էր .

բլ) Եթէ անկեալէաք էիք էին .

Իպրառնի

Եղ) Եթէ անկանիցիմ նիցիս իցի .

բլ) Եթէ անկանիցիմք ցիք ցին :

Իմլբէր Էղմախբայականն : Ինէ

բԷոյթ, անկանիլէ Բայածական,

անկումէ * Բնդ սովառ Էն այսք

Իպրիմ. Բուսանիմ. Բեռանիմ.

Բստիմ. Բնանիմ. Էալէ 86 Յա

✠ Յաղագս հոռւման Լաւորեամի
Լուրբիջական ինչ

* Սահմանականին ներկայ Սեր
գործակերպ

Եղ) Լորբենամ արբենամ բենայ.

Բղ) արբենամք արբենայք նան.

Լնկատար

Եղ) արբենայի բենայիւր նայր.

Բղ) արբենայաք նայիք նային.

Կատարեալ կրաւորակերպ

Եղ) արբեցայ արբեցար բեցաւ.

Բղ) արբեցաք արբեցայք ցան.

Յարակատար

Եղ) արբեալեմ արբեալեն լէ.

Բղ) արբեալեմք արբեալէք լէն.

Ղերակատար

Եղ) արբեալէի արբեալէիւր էր.

Բղ) արբեալէաք եալէիք էին.

Լպառնի

Եղ) արբեցայց արբեցիւք բեցիւք.

87 88 Բաղ)

բզ) արբեցցուք բեցեք ցին
 ✠ Զբամայանն ներկայ կրա
 Ըորայեւոյ դէմք երկուրդ)
 Ըբեցի՛ր, մի՛արբենայք) արբե
 ցի՛ք, մի՛արբենայք) ապառնի ար
 բեսցի՛ր և արբեսցի՛ս, մի՛արբենայ
 ցես . բզ) արբեսցի՛ք, կամ արբե
 ցարուք, մի՛արբենայցեք) ներկայ
 և ապառնի դէմք երկուրդ) արբե
 ցի՛ . մի՛արբենայցեք . բզ) արբեսցի՛ն
 մի՛արբենայցեն) Դէմք առաջին
 արբեսցուք, ոչ արբեսցուք, և մի՛
 արբենայցեմք : Լսի զըզձականին,
 և զստորադասականին, նաև մակ
 բայիւք ստորադասականին, ներկայն
 և անկտրն, և ապառնին, և վրն եր
 գործակերպին Տոլովեալ, ք, Է
 ռամ բային . որդոն . Երանիթէ,
 կամ, Եթէ, Լկամ, յորժամ, արբե
 նայի այեւ այր, և այլն : Եւ զայլ

ամանակսն, ք, կատարեալն և
 յալակատարն, և գերկատարն, այս
 նոցա որդոն.) եւանի թէ արբեալ
 իցեմ. արբեալէն() եւ թէ, արբեալ
 եմ. եւ իցեմ. եւ() իբրեւ արբեցայ
 ի ներեւոյթ, արբեւալ. ի աշածա
 կան, արբեցուան * ի նոյ սովաւ
 են և աշտք. դողամ. զօրանամ. էա
 նամ. ընթանամ. ժլանամ. լողամ.
 ծանրանամ. ձանձլանամ. և այլն
 ✠ իսկ զնելգործակերպ Տասա
 րակսն. ՚ի վրնելգործակերպին
 հոլովեալ. որդոն. կարդամ, և այլ
 և զկրաւորակերպսն, ՚ի վր կրաւո
 րակերպին. որդոն. ծնանիմ. խօսիմ.
 տանիմ. և այլք. ի աշտ բմանց ա
 պառնին զանազանի ոմ առաջաւ
 ✠ (Հռապտէ երկրորդ եղանակին, որոյ
 առաջին նշան է, որչա, | ճէհ. իսկ
 երկրորդ նշան է, եւ. որբաւ, | ճէհ.
 89 ՍՏ

✠ Եւ ի միջոցս անկողնիս հեւիցայ հեւիցայ
ծափեմ քեզ Եւ թեմ լծես լծի .

բղ) լծեմք լծիք լծեն .

Իսկապար

եղ) լծի եւ լծի եւ լծի .

բաղ) լծի աք լծի եւք լծի են .

Կառարեալ

եղ) լծեցի լծեցի եւ լծեաց .

բղ) լծեցաք լծեցիք լծեցին .

Յաւակապար

եղ) լծեալեմ լծեալես լծեալե .

բղ) լծեալեմք լծեալեք լեն .

Պեւակապար

եղ) լծեալեի լծեալեի եւ լեն .

բղ) լծեալեաք լծեալեիք եւ են .

Իսկառնի

եղ) լծեցից լծեցես լծեցե .

բղ) լծեցուք լծեցեք ցեն .

Սերկայ կրաւորական

եղ) լծիմ լծիս լծի .

բղ) Լծիմք Լծեք Լծին

Լնկատար

եղ) Լծեէի Լծեէիւ Լծիւր

բղ) Լծեէաք Լծեէեք Լծեէին

Լատարեալ

եղ) Լծեցայ Լծեցար Լծեցաւ

բղ) Լծեցաք Լծեցայք Լծեցան

Յարակատար

եղ) Լծեցեալեմ Լեւ Լե

բղ) Լծեցեալեմք էք են

Գերակատար

եղ) Լծեցեալէի Լէիւ Լէր

բղ) Լծեցեալէաք էիք էին

Լպառնի

եղ) Լծեցայց Լծեսցիս Լծեսցի

բղ) Լծեսցուք Լծեսցեք ցին

✠ Ըրամայականին ներկայ ներ

դործական դեմք Էրկրորդ, եղ)

Լծեա՛, մի Լծեր. բղ) Լծեցէք, մի

Լծէք) Լպառնի Լծեսջի՛ր և լը

Ժե սցե՛ս , մի՛ լծեցե՛ս .) ԲԶ) ԼԸ
 Ժե սցե՛ք , մի՛ լծեցե՛ք : Վերկայ և
 ապառնի դեմք եւրոպի , լծե սցե՛ ,
 մի՛ լծեցե՛ք : ԲԶ) Լծե սցե՛ն , մի՛ լծե
 ցե՛ն : Վերկայ կրճորական դեմք
 երկրորդ) Լծեցե՛ր , մի՛ լծե՛ր .) ապառ
 նի լծե սցե՛ս , մի՛ լծեցե՛ս .) ներկայ
 և ապառնի ԲԶ) Լծեցարժեք .) ներ
 կայ մի՛ լծեք .) ապառնի մի՛ լծեցե՛ք :
 Վերկայ և ապառնի դեմք եր
 րորդ) Լծե սցե՛ , մի՛ լծեցե՛ք : ԲԶ) ԼԸ
 Ժե սցե՛ն , մի՛ լծեցե՛ն : Վերգործա
 կան և կրճորական դեմք առա
 ջին .) Լծե սցե՛ք , իջ Լծե սցե՛ք .)
 ներգործին , մի՛ լծեցե՛մք .) կրճո
 թիան մի՛ լծեցե՛մք) ✠ Վճականին
 ներկայ և անկատար ներգործիան)
 ԷԶ) օշթե լծեի լծեի լծեի լծեի .
 ԲԶ) օշթե լծեաք լծեիք լծեին :
 Կատարեալ և Յարակատար
 92 ԷԶ)

Եղ) օշթէ լծեալիցեմ ցես ցէ:

Բղ) օշթէ լծեալիցեմ իցէք ցեն:

Պատկատար

Եղ) օշթէ լծեալէի էիբ էբ

Բղ) օշթէ լծեալէաք էէք էին:

Պատուի

Եղ) օշթէ լծիցեմ ցես ցէ:

Բղ) օշթէ լծիցեմք ցէք ցեն:

Սէլկայ Լահիտտար կրաչորկան

Եղ) օշթէ լծէէի լծէէի ծիւր:

Բղ) օշթէ լծէէաք էէէք էէին:

Պատարեալ Լ(Յարակատար

Եղ) օշթէ լծեցեալիցեմ էս է:

Բղ) օշթէ լծեցեալիցեմք էք էն:

Պատկատար

Եղ) օշթէ լծեցեալէի էիբ էբ:

Բղ) օշթէ լծեցեալէաք էէք էն:

Պատուի

Եղ) օշթէ լծիցեմ լծիցեմ լծիցի:

Բղ) օշթէ լծիցեմք լծիցեք ղին:

✱ Ստորագրասականին Վերկայ

Ներգործական

Եղ) Եթէ լծեմ լծես լծէ .

Բղ) Եթէ լծեմք լծեք լծեն :

Սնկատար

Եղ) Եթէ լծի լծիւր լծիւր .

Բղ) Եթէ լծեաք լծեիք լծին :

Կատարեալ

Եղ) Եթէ լծեալեմ լես լէ .

Բղ) Եթէ լծեալեմք եք են :

Յաւանատար

Եղ) Եթէ լծեալիցեմ իցես իցէ .

Բղ) Եթէ լծեալիցեմք ցեք ցեն :

Վերականատար

Եղ) Եթէ լծեալէի էիւր էր .

Բղ) Եթէ լծեալեաք էիք էին :

Սպանի

Եղ) Եթէ լծիցեմ ցես ցէ .

Բղ) Եթէ լծիցեմք ցեք ցեն :

Վերկայ Վրաճորական

Եղ) Եթէ լծիմ լծիս լծի .

բղ) Եթէ լծիմք լծեք լծին :

Վսկատար

Եղ) Եթէ լծեհի եհիր ծիւր .

բղ) Եթէ լծեհաք լծեհեք ին :

Կատարեալ

Եղ) Եթէ լծեցեալեմ ես է .

բղ) Եթէ լծեցեալեմք էք են :

Յաւակատար

Եղ) Եթէ լծեցեւիցեմ ցեո ցէ .

բղ) Եթէ լծեցեւիցեմք ցեք ցեն :

Պեւակատար

Եղ) Եթէ լծեցեւէ եիր էր .

բղ) Եթէ լծեցեւէաք էիք էին :

Վսլառի

Եղ) Եթէ լծեցեմ ցեո ցի .

բղ) Եթէ լծեցեմք ցեք ցին :

Տաճաքեալ Լոմակքայական ըս

տորադասականն : Վներեռութի

հերգ ործական լծեւկրաճորական

Լծիլ

95

Բայա

Ի այս ծախան անուռն, լծեցումն :
 ✠ Ի նդ եղանակաւս են ամ.ե.գա
 ղախարաւ ներգող ծախան բայք .
 որք յեղափոխին ի կրաւ որականս
 ըստ եղանակիս : Ի յլլ ընդ միջա
 կանք ոմանք որդոն . համբերեմ .
 ներհեմ . ննջեմ . և այլք : ✠ Ի յլլ
 ընդ եղանակաւս են ամ ածանցա
 կանք որդան . Ի պրեցուցինեմ , ապ
 րեցուցանիմ . Ի պրեցուցանեի ,
 ապրեցուցանեի : Ի պրեցուցի ,
 ապրեցուցայ . Ի պրեցուցելեմ .
 Ի պրեցուցելի . Ի պրեցուցից ,
 ապրեցուցայց : Ի յսպես և զայլ
 սըն իմա . զի ածանցականքն ժչ
 ունին ընդ միջականս , և հասա
 րակս : Ի այց . երկրորդ նշան ա
 ծանցականաց ըստ ներգող ծախա
 նին . է , ո . ուստի . ապրեցո . կե
 ցո . և այլք : Ի այց բայից ոմանց

Եղեւոցն ընդ եղանակաւնս՝ գրա-
 դեմքն ըստ ածանցականացս եւն-
 որգոն. Ճանաչեմ, ծանուցեւեմ.
 Մեղանչեմ, մեղուցեալեմ. Յառ-
 նեմ, յարուցեալեմ. և այլքն:

✠ Յաշտօս երբորդ եշտնախն. որոյ
 առաջին հշտն է, որ. գաշտօտն.
 որպախն. առնոմ. Իսկ երբորդն է՝
 ըստ հողմնախնաց ոմանց. շէ ոչ հո-
 սաւրախն. այլ էն շտնաշտն. որգոն.
 առ. շէն. Թող. հեղ. Եւ այլք Բաշտօմք:

Սահմանականին ներկայ ներգոր-
 ծականն) Եզ) ընուամ ընուս ընու-
 բլ) ընուամբ ընուբ ընուն

Ինկատար

Եզ) ընուե ընուեր ընոյր
 բլ) ընուաբ ընուեբ ընուին

Կատարեալ

Եզ) Լցե Լցեր Ելիդ
 բլ) Լցա Լցեբ Լցին

Լ'պառնի

ԷՂ) Լցեց Լցցես Լցցե

բՂ) Լցցուք Լցցեք Լցցեն

Ներկայ կրաւորական

ԷՂ) Լնանիմ Լնանիս Լնանի

բՂ) Լնանիմք Լնանիք նանին

Լ'նկատար

ԷՂ) Լնանէի Լնանէիք Լնանէր

բՂ) Լնանէաք նէիք նէին

Լ'ատարեալ

ԷՂ) Լցայ Լցաք Լցաւ

բՂ) Լցաք Լցայք Լցան

Լ'պառնի

ԷՂ) Լցայց Լցցես Լցցե

բՂ) Լցցուք Լցցեք Լցցեն

✠ Ըրամայականին ներկայ ներ

գործական դէմք երկրորդ) Ըի'ց,

ժի' ընուրբՂ) Լցէք, ժի' ընուրբ

Լ'պառնի Լցջի'ր ԿԼցցես, ժի' Ը

նուցուսբՂ) Լցջեք, ժի' Ընու

ցուք

Երկայ Լապառնի դէմք Երրորդ՝
 Լցցի՝ ժի՛նուցու. բզ) Լցցէ՛ն,
 ժի՛նուցուն.) Երկայ կրաճորա
 կան դէմք Երկրորդ) Լցի՛ւ, ժի՛նա
 նիցիս.) ապառնի Լցցի՛ս, ժի՛նա
 նիցիս.) Երկայ Լապառնի բազ
 մաճորական) Լցարձ.բ.) Երկայ
 ժի՛նանի.բ.) ապառնի ժի՛նանի
 ցի.բ.) Երկայ և ապառնի դէմք
 Երրորդ) Լցցի՛, ժի՛նանիցի.բզ)
 Լցցի՛ն, ժի՛նանիցին * Երրոր
 ծական և կրաճորական դէմք ա
 ռաջին.) Լցցձ.բ, ոչ Լցցու.բ.
 Երրործական ժի՛նուցում. կը
 րաճորական ժի՛նանիդիմ *

✠ ԲՆճականի Երկայ Լապառնի
 Երկայ Լապառնի

Եզ) մարտան և նուի լնուի. ոյր.
 բզ) մարտան լնուաբ լնուի.բ ին
 Լապառնի

Եղ) մարտան ընուցում ցուս ու.

բղ) մարտան ընուցումք ուք ուն:

Սերկայ Լանկատար Կրաչորկան.

Եղ) մարտան ընանէի նէիը նէր.

բղ) մարտան ընանէաք էիք էին:

Սպառնի

Եղ) մարտան ընանիցիմ ցիս ցի.

բղ) մարտան ընանիցիմք ցիք ին.

✠ Ստորադասականին Սերկայ

նէրգ ու ճկն) Եթէ ընում ուս ու.

բղ) Եթէ ընումք ընուք ընուն:

Սնկատար

Եղ) Եթէ ընուի ընուիը ընոյր.

բղ) Եթէ ընուաք ընուիք ուին:

Սպառնի

Եղ) Եթէ ընուցում ցուս ցու.

բղ) Եթէ ընուցումք ցուք ուն:

Սերկայ Կրաչորական.

Եղ) Եթէ ընանիմ նիս նի.

բղ) Եթէ ընանիմք նիք նին:

Սնկա

Լ՛նկատար

եղ) եթէ ընանէի նեիւ ներ.

ւղ) եթէ ընանէաք նեիւք նեիւ:

Լ՛պառնի

եղ) եթէ ընանիցիմ՝ նիցիս նիցի.

բղ) եթէ ընանիցիմք եցեք ցին.

Խի մապեալ դբադէմքն լառաջ

նոյն են: Տաւաքեալ Լզմակբայ

ական ստորադասականսն: Լ՛նե

րևուծի ներգործական, ընուլ.

կրաւորական, ընանիւ: Լ՛այածա

կան անուլ, Լցումն:

✠ Լ՛նդ եղանակաւս են ամ ու.

գաղափարաւ ներգործկան բայք

որք դառնան իկբաւորականս լ

եղանակիս. օրգոն. Լ՛ռնուլմ, առ

նանիմ: Լ՛րգեւուլմ, արգեւանիմ:

Օէնուլմ, ղէնանիմ. այսպէս Լ

այլքն: Լ՛յլ ամ նոյն գաղափա

րաւ ընդմիջականք. որք են ամքն

Երկատեսակք. որդան. Վաւել
 Լում, առաւելայ. Կելում, Էելայ.
 Երդնում, Երդնայ. այսպէս և այլք.
 Բայց ոմանց ընդմիջականացը.
 Գրադէմքն ըստ ածանցականացն
 են. որդանդնդոստնում, ընդոս
 տուցեալեմ. շրտնում, շրտուց
 եալեմ. ուռնում, ուռուցեալեմ.
 պակնում. պշնում. ջեռնում. ցաս
 նում. և այլք. Վլի և Կրանորակա
 նօք առաջնոյ և երրորդ եղանա
 կացս են ընդմիջականք ոմանք. ո
 ւոյ գրադէմքն ըստ ածանցակա
 նացն են. որդան. երկն չիմ, երկու
 ցեալեմ. Թաքչիմ, Թաքուցելեմ.
 Կորն չիմ, Կորուսեալեմ. Թռչիմ.
 Տանգչիմ. մատչիմ. մարտնչիմ.
 փախչիմ :

✠ Յաղագս չորրորդ եղանակին, որոյ
 առաջին նշանէ՝ ըստ Կրանորականացն

Լովիլ պատշաճաբար լը ներգոր
ծականաց և լը կուսակցականաց, մը
նալով ինոյն նշանակուելի. զի լը
միջանք են. որբար. դադարեցի,
դադարեցայ. նըւալեցի, նըւալե
ցայ. վաստակեցի, վաստակեցայ.
այսպէս և զայլսն իմմ :

Եղ) Ամ և գում. ես և գոս. է և գոյ.
բղ) Եմք և գումք. էք և գոյք. են
և գոն :

Ինկատար :

Եղ) Եի և գոյի. էիւ և գոյիւ. էր
և գոյիւ. բղ) Եաք և գոյաք. էեք
և գոյիք. էին և գոյին : Իսո
քիկ սահմանականք. նոյնքս լինին
ըզականք. և ստորադասականք :
Իսկ զհրամայականն. և զայլ ամա
նակս՝ ոչ ունին. բայց ըստ ըզա
կանին և ըստ ստորադասականին
ունին զապառնիս. որգոն. իցեմ

Եղեա Եղէ. Լգուցէ. բզ) Եղեմք

Եղէք. Եղեն շաներ Լոյ (Թ. Ել. Լգուց

✠ Սահմանականին ներկայ :

Եզ) Ելանիմ Լլինիմ. Եղանիս Լ

լինիս. Եղանի Լլինի. բզ) Եղանիմք

Լլինիմք. Եղանիք Լ լինիք. Եղա

նին Լլինին : ✠ Մեկատար

Եզ) Լինի Լինի Լինի.

բզ) Լինիսք Լինիք Լինին :

Սատարեալ

Եզ) Եղէ Եղէր Եղէ. բզ) Եղաք Ե

ղէք Եղէն : ✠ Յարակատար

Եզ) Եղեալ կամ լեալեմ լեա լէ .

բզ) Եղեալ կամ լեալեմք էք են :

Յերակատար

Եզ) Եղեալ կամ լեալէի էի Եր :

բզ) Եղեալ կամ լեալէաք էիք ին :

Մլառնի

Եզ) Եղէց՝ Եղիցիս Լ լիցիս Եղիցի

Լլիցի. բզ) Եղիցուք Լլիցուք Ե

Եղի

Եղևցիք և լիցիք եղևցին և լիցին ։
 * Եւ ամայադանին ներկայ դէմք
 Երկուրդ (Եւ) Լեւ, մի լինելու ԲԶ)
 Լեւո՛ւք և եղևրժւք, մի լինիք ։
 * Եւ ամայի լիջնի, մի լինելու ԲԶ) լի
 ջնիք, մի լինելիք ։ * Եւ ԲԶ և ամայ
 նի դէմք Երկուրդ (Եւ) Լեւցի, և լիցի,
 մի լինելու ԲԶ) եղևցի՛ն և լիցի՛ն,
 մի լինելուն ։ * դէմք ամային) եղև
 ցո՛ւք և լիցո՛ւք, ԺԶ եղևցո՛ւք , և
 մի լինելիմք ։

* (ԲԶ անկունն ներկայ և անկատար)
 Եւ) ԺԶ լինի լինելի լինի ։
 ԲԶ) ԺԶ լինեաք լինելիք նկին ։
 (Եւ ամայի և ամայատար)

Եւ) (Եւ անի թի լեալ կամ եղևալ
 իցեմ իցես իցէ . ԲԶ) Եւ անի թի
 լեալ կամ եղևալ իցեմք իցէք իցեն ։

* (Եւ անատար ։)

Եւ) Եւ անի թի լեալ կամ եղևալ

էի էիբ էր.բզ)երանի թէ լեալ
կամ եղեալ էաք էիք էին

*(պառնի :)

եզ)երանի թէ լինիցիմ ցիս ցի .
բզ)երանի թէ լինիցիմք ցիք ինս

Նաւաքեալ և զստորադասական
սընթիւներէն ոյթ եղանիւ և լինիւ :

Իայլից ձեացողցանս. քէն՝ Աբ
կայն և կատարեալն սահմանադա

նինս : () Ի անկատարն Գինէրկայէն
ձեանայ. որք ոհոբա՞նամ, բանայի.

ուտեմ, ուտէի. զէնոււմ, լէնու
լո՞ւ Կաւ Տրաժարականն Տրամայ

ականին . որդան . մի՞ բանար . մի՞ ու
տեր . մի՞ զէնոււր . մի՞ բանայցեա

Ի՞յլ աներկույթքն . որկէն . բա
նամ, բանալ . ուտեմ, ուտել . զէ

նոււմ, զէնոււլ : Ի՞յլ ասպառնիք
ըղձականին և ստորադասականին .

որսլակ . բանամ, բանայցեմ . առ
նեմ,

նեմ, առնիցեմ. առնում, առնու
 ցում: Իսկ այլքն՝ իկատարելոյն
 ձեանան. որդան. բացի. բացելեմ.
 բացեալէի. բացեց: Կերի. կերեց:
 Օէնի. զենից: Եսպէս եղալս
 է տեսանել: Իայց՝ դրադեմք
 ոմանք ինեբկայէն ձեանան. որ
 գոն. համբերեմ. համբերեալեմ.
 փրկեմ. փրկեալեմ: Եւ այլք այս
 պիսիք գոն՝ որք ոչ ձեանան լը
 կատարելոյն. զի ոչ լինի ասել,
 համբերեցի. համբերեցեալեմ:
 Եւ բայց ոմանց դրադեմքն՝ լը
 հասարակաց են. ներգործական,
 որգոն. Սիմօն Եսաչն քի բարձ
 եալէ. բարձեալէր. երանի թէ բար
 ձեալ իցէ: Մոյնքս են և կրաւո
 րականք. որպակ. ի Սիմօնէ Եսաչն
 քի բարձեալէ. լէր. երանի թէ,
 բարձեալ իցէ: Իսկ ոմանց՝ կարե

Լի է զանազանիւ ՚ի միմեանց ներ
գործականն և կրաւորականն.
ներգործական, որդ սնէս զքս սի
րեալեմ. սիրեալ էի. երանի թէ սի
րեալ իցեմ. կրաւորական. որպակ.
յինէն քս սիրեցեալէ. սիրեցեալ
էր. երանի թէ սիրեցեալ իցէ:

Եւ գաղափարք ապառնւոյ սաջ
մանականին ըստ ներգործակա
նացն. էն այսոքիկ. իցցեսցէ.
որպակ. բարձից բարձցես բարձ
ցէ: Եւ կրաւորականք. այցցիս
ցի. որդան. բարձայց բարձցիս
բարձցի:

Իսկ չբամայականին. Սերկայ
Տրաժարականն ըստ երկրորդի
դիմին, բէիւ վերջանայ. որբար.
մի՛ ա եր, մի՛ աաիր:

Իսկ այլ Տրաժարականքն. ըստ
ստորագասականացն վերջանան.

որդան. ԲՐԱՆՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ. ԲՐԱՆՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ
 Իսկ ընդահանին և ստորագրասա
 հանին ապառնույ գաղափարքն,
 ըստ ներգործականացն, են այսո
 քիկ. այցեմ այցես այցէ. իցեմ ի
 ցես իցէ. ուցում ուցուս ուցու.
 որգոն. եթէ բառնայցեմ բառնոյ
 ցես բառնայցէ. եթէ բրկցեմ բր
 կցես բրկցէ. եթէ թողուցում թո
 ղուցուս թողուցուս. Ի՛նչ կրա՛ն որա
 հանք. ցիմ ցիս ցի. Տիկէն. եթէ բո
 նիցիմ բառնեցիս բոնեցիս. Ի՛նչ
 քն շարադրուելիս՝ բաղում ապառ
 նիք որակացս ոչ են զանազանե
 ցեալք. Եւ Տղովմանց. այլ ըստ ի
 մացնածոյն իմանին. Տիբար. և
 յորժամ եկեսցէ որդի մարդոյ. ա
 ճա ըստ Տղովմանն և սահմանա
 հան. Իսկ Եւ իմացնածոյն. ստորա
 գրասականութիւն այսպէս ամ որակաց
 ապա

աստուծոյն՝ ընթացում տեղիս ան
 խտրաբար եղեալք գոն։ Եւ Է՛ղի
 բայն ոչ կարէ զանազանիւ լն հո
 լովման. որ գոն. կեցցէ. մի՛ կեցցէ.
 եթէ կեցցէ : Եւ յոգնականք զի
 նին ամբայք. նուիւ, և քեիւ.
 որբարբերեմք բերէք բերէ։ Եւ
 արտաքոյ այսոցիկ յոգնականք.
 որ զանբէկ ոտեմ բէկ ոտեմ. տէ :

Յաղագս ինդոնիւնիւն
 նդուսեւոյն Եւ բառ հո
 լովական. լմանական
 թարգմանաց. որ զնեքոր
 ծուծիւն, կամ զկեր նշանակէ.
 որ գոն. առեալ. առեցեալ :

Եւ գաղափարք ընդունելու թիւ
 են. Ե. օղիւ. եաւ. լի. լոգ. որ գոն.
 ընդունող. ընդունիւ. ընկալեալ.
 ընդունելի. ընդունելոց. որք են
 ամանցեալք իբայցից։ Եւ ընդ ու
 նել

նեւոսթի ասի՝ զի ընդունի յան
 շանէ զհօւսիւն իբայէ զսեւս
 և զամանակս. և յերկուց, զձեւս,
 զտեսակս, և զթիւս. Թի հետե
 մունք ընդունեւո՛ւն. եւ վեցե
 քինս այսոքիկ. Սեբբ. Չեբ. Տե
 սակբ. Թիւբ. Լմանակբ. Տոլովբ.
 Սեբբ եւ չորբ. ներգործական.
 Կրաճորական. ընդմիջական. հասա
 լակս՝ Սեբբ. րծական, դնող. դնիչ.
 Եդեալ. դնեւոյց. Կրաճորական, դը
 րող. դրեալ. դրելի. դրեւոյց.
 Լնդմիջական, բնակող. բնա
 կիչ. բնակեալ. հասարակ, դատող
 և զատեալ. ընդունող և ընկալեալ.
 որդոն. դատող և զատեալ զմեղս.
 դատող և զատեալ իմեղաց.) Չեբ
 Երեբ. պարզ. բարդ. յաբաւարդ.
 պարզ. բարձեալ. բարդ, տարտար
 ձեալ. յաբաւարդ, հակառակար
 1. 112 ձեւոյ

ձեալ) Տեսակք երկու. նախագաղա
 փար, ևածանցական. Վախագաղա
 փար, յիշող. յիշեչ. յիշեալ. յիշե
 լի. յիշելոց. և Նածանցական.
 յիշեցուցող. յիշեցուցիչ. յիշեցու
 ցեալ. յիշեցուցանելի. յիշեցուցա
 նելոց. և ըստ անձան ևս ածան
 ցին. որդոն. յիշողական) (Ուիշք
 երկու. եղական. ևյոգնական. եղա
 կան պահեցեալ. յոգնական պահե
 ցեալք) (Մանակք երեք. ներկայ
 անցեալ ապառնի. ներայ առօղ.
 անցեալ առեալ. ապառնի առնը
 լի ևառնելոց) Տոլովք տասն ըստ
 անձան. բայց լոյ գաղափարին հո
 լով ոչ գոյ. իսկ օղ ևիշ գաղափա
 րացն. հոլովք լինին ըստ եօթն ե
 րորդ եղանակին. որդոն. արարող
 զի, արարողաց. լուսաւորչի, լու
 սաւորչաց. իսկ եալ և լի գաղա
 փարաց. հոլովք լինին ըստ ութն

երորդ. եղանակին. որզան. սիրե
 ցելոյ. սիրելւոյ. սիրեցելոց. սիրե
 լեաց. Եւ ներկայ ընդունելու
 ես. Է զի ֆիներկայական բայէն
 ածանցի. որդոն. ընդունիմ, ըն
 դունող. ճանաչեմ, ճանաչօք Եւ
 Է զի ֆիկատարելոյն. որդոն. բար
 ձի, բալձող. եկի, եկող) Խսկ անց
 եալն. Ը դրադեմ բայիցն ածան
 ցի. որզան. եկեալ. ծանուցեալք
 Խսկ ապառնին. յաներևութէն
 ածանցի. որբար. բառնալ, բառնա
 լի. ուտել, ուտելի. ուտելոց) Եւ
 առնու ընդունելու թիւ զՏողո
 վրս անձան ըստ բային. որդոն.
 տընող զկեանս անմահ. նոյն է,
 որ տաս զկեանս անմահ : Եւ ցու
 ցիչ զանմ. նոյն է. որ լցուցանես
 զանմ Խփեալ զգիրան, ետ ցալաչ
 տօնեայն. նոյն է. փփեաց զգիրան.

Լեւոյս յաշտօնեայն: ՚ի քսէ դա
 տելիէ Ծ ամ. նոյն է. ՚ի քսէ դա
 տեսցի Ծ ամ: Քս դատելոց է
 զԾ ամ. նոյն է. քս դատեսցէ զԾ
 ամո) Լճ ընդունելու թիս ըստ
 ինքեան է անկատար, ըստ ստորտ
 դասական բայից. որբար. յարուց
 եալ անտի. Լս՝ Լտեսեալ յի դժո
 ղովուրդն: Լճ կատարին դիմա
 ճոր բայիւք. որդան. յարուցեալ
 անտի, եկն ՚ի տուն. յարուցեալ
 գնացից առ հայր իմ. Լտեսեալ
 յի զժողովուրդն, ել ՚ի լեառն:
 Լճ ընդունելու թիւնս յորժամ
 ոչ ունիցի զհոգիս գորս առ
 նու ըստ բային, յայնժամ վաւի
 իբրեւ անուն. որբար. ծնող փրկ
 ջին. մայր իտեսցէ
 Լոյն. սիրելիք
 Քս իտոոսի:

✠ Յաշատ Գեորգիանէն,
երանուէն է՝ բառ Տոլո
վականփոխանակ անշան
առեալ, որոշեցեալ դէ
մաց յայտական, թարց ամանակի.
որդոն. էս) Ա՛ւ Տեառնին դերան
շան չորք. դէմք. թիւք. տեսակք.
Տոլովք, Գեմք երեք. առաջին.
երկրորդ. երրորդ. առաջին, էս.
երկրորդ, դու. երրորդ, սա, դա,
նա) Ա՛ւ թիւք երկու. եզական կոգ
նական. եզական. էս, դու, սա, դա
նա. յոգնական. մեք, դուք, սոքա,
դոքա, նոքա) Տեսակք երկու. նա
խագ աղափար. կածանցական. նա
խագ զփար. էս, դու, սա, դա, նա.
մեք, դուք, սոքա, դոքա, նք. և ա
ծանցական. իմ, քո, իւր, սո, դո,
նո, սո, դո, նո, իւրեանց : Ա՛ւ ա
ծանցեւքս՝ ևս ածանցին. որդան.

Խմային մերային. ձերային. իւրային. Նոյովք տաան ըստ անշան:

Նոյովք նախագաղախիւնցն) Եղկուն)

Ուղ) Ես դու սա դա նա

Սեռ) Իմ քոյ սորա Լսորին դորա Լգորին հորա Լնորին

Տրա) Ինձ քեզ սմա դմա նմա

Պոր) Ինձ քե սովաւ Լսովիմք Դովաւ Լգովիմք նովաւ Լնովիմք

Նայց) զիսզ. քեզ զսա զդա զնա.

Ս) Եինէն իքէն իսմանէ իդմանէ ինմանէ. (Սատ) զինէն զքէն զսմանէ զդմանէ զնմանէ

Ն) Եիս իքէզ իսմա իդմա ինմա.

Րրա) զինձ զքե զսովաւ զդովաւ զնովաւ: (Կոչական) Պու

(Յոգնական)

Ս) Մեք դուք սոքա գոքա նք

Ս) Մեր ձեր սոցա դոցա նոցա

Տ) Մեզ ձեզ սոցա դոցա նոցա

Գ) լմեօք ձեօք սոքօք դոքօք նո
 քօք, Ն) լմեզ Վձեզ Վսոսա Վդո
 սա Վնոսա.) II) 'իմէնջ 'իձէնջ 'ի
 օոցանէ 'ի դոցանէ 'ի նոցանէ .
 Գ) լմէնջ Վձէնջ Վսոցանէ Վդո
 ցանէ Վնոցանէ.) Կ) 'իմեզ 'իձեզ
 'իսոսուամ 'իդոսուամ 'ինոսուամ.
 Ը) լմեօք Վձեօք Վսոքօք Վդո
 քօք Վնոքօք.) Ժ) դուք օ
 Նուլ* (Նճանչանչանչան) Էւանչան)
 ըստ անճիւն և ըստ անճանչանչան օ,
 II) Իմ քո Եւր.) III) Իմոյ քոյոյ և
 քոյ Եւր.) Տ) Իմում քում Եւրում.
 Գ) Իմով քոյով և քով Եւրով.
 Ն) զիմ Վքո ՎԵւր .
 II) յիմ մէ 'ի քում մէ յԵւրմէ.
 Գ) զիմմէ Վքումմէ զԵւրմէ.
 Կ) յիմում 'ի քում յԵւրում.
 Ը) զիմով զքոյով և զքով զԵւրով.
 Բանչմանչանչան ըստ անճանչանչան օ :
 II8 II)

1) Խմբ քոյք Իւրք

2) Խմոց քոյոց և քոց Իւրոց

3) Խմոց քոյոց և քոց Իւրոց

4) Խմովք քոյովք և քովք Իւրովք

5) զԽմս զքոյս զԻւրս

6) յԽմոց յքոյոց և յքոց յԻւրոց

7) զԽմոց զքոյոց և զքոց զԻւրոց

8) ՆԽմս ըն քոյս ՆԻւրս

9) զԽմովք զքոյովք և զքովք

զԻւրովք) Աշխատեալ Եւրոպայի

1) մեր ձեր) 2) մերոց ձերոց

3) մերում ձերում) 4) մերով

ձերով) 5) զմեր զձեր

6) ՚ի մերմէ ՚ի ձերմէ

7) զմերմէ զձերմէ

8) ՚ի մերում ՚ի ձերում

9) զմերով զձերով

10) Եւրոպայի Եւրոպայի և Եւրոպայի

11) մերք ձերք

12) մերոց ձերոց) 13) մերոց ձերոց

90) մերովք ձերովք
 91) զմերս չձերս) 92) մերց'ի ձերց
 93) զմերոց չձերոց) 94) ընտերս ըն
 ձերս) 95) զմերովք չձերովք
 Եւ յաժանցելոցս ոմանք անցա
 նեն զհողովիւքս. որդոն. իմոյք
 զիմոյս: Եւ նախադասիւք տրա
 կանքն ոչ շարկարգեցան. ի դիւ
 րինք են. որպ, 'իսա, 'իսոսա. և այլ

✠ Յաղագս (Յօդ Ե)

Եւ Ե մասն բանի հողովա
 կան. դիմաւոր. Թաւրց ամա
 նակի. նախադասեալ հողո
 վական մասանց բանի. յանդիմա
 նուլթի, առ որ առադրի որդոն.
 այս այր. այրս այս) Յօդից ո
 մանք են յանդիմանուլթիք դեռ
 կացելոց. և են այսոքիկ. այս այդ
 այն. ս դ ն. որդան. այս այր. այդ
 այր. այն այր. այրս այրդ այրն

ԼՆ ոմանք են յանդիմանութիւն
 անցելոց՝ և են այսքիկ սոյն դոյն
 նոյն ինքն որ. Տիւղան. սոյն օր.
 դոյն օր. նոյն օր. նա ինքն. Լսկ
 որն. ըստ ինքեան ոչ կարէ յան
 դիման առնել զանցեալն. այլ ըզ
 դբառս մեկնողականս Դիմ Թ ածել
 լով յանդիման առնէ. որ զան. է
 րանի այնոցիկ՝ որք սք. ք են սըր
 աիւք. Դ. այց է. զի գեռ կացելոց
 յանդիմանիչքն. լինին յանդիմա
 նութիւն անցելոց. որսակ. յայնմ
 աւուր գիտասջիւք. ԼՆ ոմանք են
 յանդիմանութիւն կոչեցելոց՝ և են
 այսոքիկ. ռվ. ռ. է. ա'յ. ծ օ. քա :
 ԼՆ ոմն է' յանդիմանութիւն յատ
 կացելոյ կրողի. և է' զայ. որգոն.
 զ փայտն հատանեմ. ԼՆ հետև
 ին յօդին շորք. սերք. դեմք. թիւք
 հոլովք. Երբեք. արական, ծ օ.

Եղան. քա. Տասարակ. ու. Է. ալ.
 Կէ. Դ. Էմ. Է Ինքեան՝ զԵրրորդն
 Կոյն ունիւորդոն. այսպէս ալ.
 Բայց Էնդ ամբայս դիմաւորալ
 Լադքի. ուրբար. որ նստիմա՝ որ նըս
 տիսդ՝ որ նստինէ) Թ. Ի. ք. Երկու.
 Եղան. Երգնական. Եղան, ալ.
 Երգնական, այսոքիկ) Հոլովք
 տասն ըստ անւանէ, (Էղան)

Ա) ալս. Վ) ալսը, և ալսորիկ.
 Տ) ալսմ, և ալսմիկ. Դ) ալսու, և
 ալսելիկ. Հ) լայս. Վ) յալսմանէ.
 Դ) լայսմանէ. Վ) յալսմ, և յալս
 միկ. Է) լայսու, և լայսելիկ.
 (Յոգնական)

Ա) ալս. ք, և ալսոքիկ. Վ) ալսց,
 և ալսոցիկ. Տ) ալսց, և ալսոցիկ.
 Դ) ալսոքիւք. Հ) լայսոսիկ.
 Վ) յալսցանէ. Դ) լայսցանէ.
 Վ) նալսոսիկ, և նալսոսում.

Ը) զայսոքութե՛ք) Բայտ այսց Տո-
 ւովն ևայգի, ևայսնա՛յսց սոյն
 Գոյն ևնոյն՝ Տօւովն ըստ Եօթն
 ևութնէրորդ Եղանակոյն՝ որչա՛ն.
 սոյնի, ևսոյնոյ, Գոյնի, ևԳոյնոյ.
 նոյնի, ևնոյնոյ.) տրաչան.) սոյ
 նում, Գոյնում, ևնոյնում. ևյլն
 Զիկարդին.) Եսց ինքն՝ Տօւովն Ե
 Երկրորդ Եղանակին. Տիկէն. ինք
 Եան. ինքեամբ. և այլն :

Ո) որ և ո. Ս) որոյ և ոյր .
 Տ) որում ևում. Պ) որով ևիւ.
 Զ) զոր ևզո. Ս) յորմէ ևյումնէ.
 Պ) զորմէ ևչումնէ. Ն) յորում
 ևյում. Ը) զորով ևչիւ. Յ) ո՛ւ
 Ո) որք և ոյք. Ս) որոց և ոյց.
 Տ) որոց և ոյց. Պ) որովք .
 Զ) զորս ևզո. Ս) յորոց ևյոյց.
 Պ) զորոց ևզոյց. Ն) նորս ևնոյս.
 Ը) զորովք. Տարցական.) որ.

ոգւորդինչ)՝ Սախդրիւ տրկանքն
 թողան՝ զի գիւլինք են։) Եւստ Ե
 դիս վարին ևայսոքիկ. ՚իսմին. ՚ի
 նմին. որկէն. ՚իսմին աւուր ՚ինմին
 տան ագանիշիք։) Աւ գիտելիէ՝ զի
 Եօդքս այսոքիկ. այս այդ այն.
 սոյն դոյն նոյն ինքն. Եորժամ
 Ը ինքեանց վարեցին, և ոչ իցեն
 Եօդեցեալք յանուան ինչ, են գեր
 առնանք. որգոն. ա՛յս է՝ մարմին
 իմ. ըստ այսմ, և զայլսն իմա՛ն

✠ Յաղագս՝ Սախդրիւ :

սխդրիէ՝ բառ անհոգով.
 որ առադրի ՚իմասունս բա
 նի. որգոն. առնած։) Աւ նախ
 դրուԹեց ոմանք բարձականք են
 և են այսոքիկ. ան. ապ. տը. Թարց.
 առանց. որք են համազօրք։) Աւ
 ոմանք են իբրև, դասականք. և
 են այսք. առնի. զկնի. զհետ. յետ.

Եւ առաջ քան . նախ քան . յետոյ
 քան :) Լաւ ոմանք են տեղականք .
 և են այսոքիկ . 'ի վերայ . 'ի ներքոյ .
 ներքոյ . 'ի վերոյ . արտաքոյ . յան
 դիման . շուրջ . հանդէպ . մօտ . առ
 ընթեր . մերձ . հոռւ . մինչև . մինչ
 մակ :) Լաւ ոմանք են զատուցիչք
 և են այսք . բաց . զատ . ուրք են հա
 մադօրք :) Լաւ ոմանք են գերադրա
 կանք . և են այսք . 'ի վեր քան .
 գեր քան . ուրք են համադօրք :
 Լաւ ոմն է բաղդատական , քանն .
 որ յայլ նախդիրս վարեցաւ . և ը
 ինքեան ևս վարի . որդոն . մեծ
 քան զիս :)

Լաւ ոմն է նմանական . և է . ըստ :)

Լաւ ոմն . զ'իմիասին գոյն . իշանա
 կէ . և է . հանդերձ :)

Լաւ ոմն է . զարդ . և է . ներ . որ
 զան . ներ մարդու (Թի :)

Եւ ոմանք են ձեացուցանողք Տո
 լովմանց՝ և են այսոքիկ. առ. ընդ.
 Ի. յ. ն. զ. ց. Եւ ըստ պատճառա
 կանաց վարին նախդիրքս այսո
 քիկ. վս. յաղագս. սակս. աղագաւ.
 որք են համազօրք. Եւ թեպէտ
 աղագաւն միշտ ստորադաս է. որ
 գոն. այնր աղագաւ. և վս. յաղա
 գըս. սակս. Ի վս. հանդերձ. և այլք
 ըստորադաս ևս կարեն լինել, սա
 կայն՝ գոյով խնդրողք հոլով
 մանց, ընդ նախդրու թիւ դասին

Եւ յաղագս Սակս. (Ե)
 տիրայ է բառ անհո
 լով. որ առադրելով բայ
 Ի և ընդունելու է, և մակա
 դրական անձան, զորակու
 թիւ նց նշանակէ) (Բայի առա
 դրեցեալ. որ գոն. վաղ վաղ ընթա
 նան: Եւ ընդունելու է. որպակ.

յոյժ ուսեալ լա մակադրական
 անւան. որդան. կալի գեղեցիկ)
 Լա հետեւին մակբային. ք. ձեք.
 տեսակք. և նշանակութիւք. Չեք
 երեք. պարզ, բարդ, յարաբարդ.
 պարզ վաղ. բարդ վաղ վաղ. յարա
 բարդ վաղ վաղակի) Տեսակք. ք.
 նսխագաղափար. և ածանցական.
 նսխագաղափար առանձին. և ածան
 յական առանձնաբաւ) Ի՞նչ է
 զի նսխագաղափարն ոչ լինի մակ
 բայ. այլ յայլոց մասանց. որդ ոն.
 մեղմաբար. առաքելաբար. այնպս.
 նոյնպէս Իսկ ածանցականացն գա
 ղափարք եւն երեք տառան. բար.
 պէս. օրէն. ոք. ալի. ացի. բէն. ալ.
 գ ոն. զան. ոյն. էն. ին. որդ ոն. բարն
 մարդ կաբար. պէսն մարդկանց. օ
 րէնն մարդկօրէն. ոքն բարւոք.
 ալին ուժգնալի, թուլալի. ացին.

բռնցի, աքացի. ընն Տայերէն,
 յուսարէն. ակն որպակ. այսգու
 նակ. գոնն Տիգոն, որգոն. զանն
 Տիզան, որզան. ոյնն կենդանոյն,
 ող Ջոյնն խակ էն և ին՝ յաւէտ դի
 մաւորաց առադրին. որկէն. Էսին
 ձէն, Լին. քնին. դու. քեզէն, Լին. ք
 նին. նա իւրովի, Լին. քնին, Լզիւ
 լովին. մեքմեղէն. Լին. քնին. դու. ք
 ձեզէն, Լին. քնին. նոքա ինքնին
 իւայց ին գաղափարն. է զի ովին
 լինի. որգոն. բոլորովին. գլխովին
 կարճնովին. Լէ՛զիին. որգոն. ինք
 նին, բնաւին, վերստին. Լէ՛զի ո
 վի. որզան. իւրովի. Լէ՛զի Լին. որ
 պակ. ամեն. Լին.) Աճ նշանակուի. ք
 յուով. ք. որք շարաշ լին մի ըստմիո
 ջէ.) ի՛ զձական) Արանի (Թէ. օշ (Թէ.
 մարտան.) Հարցական) Է՛բ. վն է՛ր.
 Ընդէ՛ր. է՛ր ում. զմէ՛. Տիմ. զիւրդ.

այսգոռնակ. այսն. այդն. այնն.
 սոյնն. դոյնն. նոյնն. զոր օրի
 նակ. նմանան. որն. իբրեւ) Ու
 նազանական) ալլաբար. ալլապէս.
 ոչ այսնն) իրկնական) միւս ան
 գամ. կրկին անգամ. կրկին. վերս
 տին. դարձեալ. ևս. և ևս. ալլա.
 նա ևս) Նաժանական) բաւման
 բակի. յոգնակի. կրկնակի. երկակի.
 եռակի. քառակի. հնգեկի. վեցեկի.
 յոգովական) միաճամուռ. միաճա
 ղոյն. առճասաբակ. ճամօրէն.
 Սպառական) բնաւ. բնաւին. ամե
 նեին. բոլորովին. իսպառ)
 Սաստկական) կարի. յոյժ. խիստ.
 յոյժ. յոյժ. սաստիկ. տիր. յորդ.
 ևս քան զևս. իսպառ) Նգ. սոսա ե
 բեին և այսք. մանաւանդ. առա
 չեւ. յաչէտ) Նպարտական)
 տարապարճակ. տարապարտուղ.

վայրապար. վարկալարալի. ընդու
 նայն. ընդ վայր. իշոււր. ինանիւր.
 Տեղականացն. ժմանք են առտե
 ղի. որդոն. յո. այսր. անդր. յայս
 վայր. յայդ վայր. յայն վայր. ի
 վեր. ի վայր. ի ներքս. յարտաքս.
 մինչև ցայս. ցայդ. ցայն) Այն ո
 մանք ի տեղւոյ. որդան. ուրան. օր.
 ուրուրեք. ուրեք ուրեք. աստա
 նօր. այդրանօր. անտի. օր. աստէն.
 անդէն. ի վերոյ. ի ներքոյ) Այն
 ոմանք ի տեղի և ի տեղւոյ. որկէն.
 ուր. ուր ուրեք. ուրեք. աստ. անդ.
 այդր. անդր. յամ ուրեք. յալու
 լեք. ի վերկոյս) Այն ոմանք ի տե
 ղոյ. որդան. ուստի. աստի. այս
 րէն. աստուստ. աստի. այդրէն.
 այդրուստ. անտի. անդէն. ան
 տուստ. ի վերուստ. ի ներքուստ.
 արտաքուստ. ի բացուստ. ի հ
 ուստ)

Եւ ոմանք զտեղի նշանակեն. որ
 քոն. վեր. վայր. ստորեւ) Դմանա
 կացն համալօրքեն. առ ջին. արդ.
 այժմ. առ ժամս. այսօր. սերկ. վաղ.
 կանխաւ. վաղիւ. ՚ի վաղիւ. ՚ի վա
 ղորդեան. ընդ առաւօտս. ընդ երե
 կոյտ. ընդ երեկս. երբ. յորժամ. իբ
 րեւ. երբեմն. երբեք. մերթ. դեռեւս.
 դեռ. տակաւ ին. չեւ. չեւս. մինչ.
 մինչդեռ. մինչեւ երբ. մինչեւ երբ.
 մինչեւ. յայնժամ (Ինչ սոսա են
 ւայօք. երեկ. յեռանդ. հերու.
 Յանդիմանական) ահա. աւասիկ.
 ահաւասիկ. աւագիկ. ահաւագիկ.
 աւանիկ. ահաւանիկ) Համանմա
 րական) Միանգամայն. համանգա
 մայն) Իրագական) վաղ. վաղ վաղ.
 վաղ վաղակի. փոլթանակի. փոյթ
 ի փոյթ. ստէպ. ստէպ ստէպ. փոյթ.
 փոլթոլ. շոլտ. շոլտ շոլտ. արագ

արաք. երաք. երաք.) Վեր արաքա
 կան իսկոյն. առ ժամայն. հասկա.
 յանկարծակիք, (Համլ. ահան) հան
 դարտ. սահաւ. սահաւ առ սահաւ.
 յամլ. հազիւք, Վաստական) նախ.
 յառաջ. յառաջադոյն. զառջինն.
 յապայ. յետոյ. ապա. հոռակ յետոյ.
 յառաջոյ. յետոռւստ. 'ի վերջոյ.
 յետս. 'ի միասին. մի լը մի ջէ. այսու
 հետեւ. յետ այսորիկ. զկնի այսու
 րիկէ՝ Սակ. հետէն. որկէն. յորմէ
 յետէ. 'ի վաղուց հետէ. 'ի հերոռն
 հետէ. յայսմ հետէք) (Վատական)
 'իւրաց. 'ի զատ. 'իւրացեայ. մեկուսի.
 զատ զատ. առանձին. և եթ. միայն.
 (Զախայտատական) միանգամ. եր
 կիցս, և երկիցս անգամ. երկցս, և ե
 րկցս անգամ. չորկցս, և չորկցս ան
 գամ. հնգիցս, և այլն) Վէ առ յայտա
 կան) հանապազ. միշտ. ցանկ. յաւ

[illegible]

✠ Յաշտ Եւ Շաշտ Եւ

աշտ Եւ մասն բանի ան

Տոլովոր շաշտ Եւ Լմեկ

նէ զտրամախոց ութին

ոճովոր գոնալոս Եւ բառնաբաս.

շրջէին Եւ քարոզէին թէ Են ամե

նէ քեան Երկոտասան ք) ԲաղՏիւ

սական. Տրոհական. Բնդդիմա

կան. Բլլական. Փաստական. Փաս

տառական. Տարկաւորական. Ղա

րանական. Սախընտրական. Սեկ

նողական. Բնկտտարական. Թար

մատար ք) ԲաղՏիւսական ք Են

որք զղանաղան շտրադր ութն մի

ոյ դիտաւոր ութն յարառոցէն. Ե

Են այս ք. Եւ իսկ որգոն որ բաժա

նի սեռ Եւ որք բաժանէն բաղ

կացոցի զղանաղան ութն ք. իսկ

յորս բաժան ութն Եղև այն քիկ

տեսակ ք Են Բայց յատկանայ. Ե.

որբար. յապօքսս և յօջաննէս՝ եղ
 բարբ եին։ Տրոջականք են՝ որբ
 զիրս և զիրապոլթիս անջատեն. և
 են այսք. Կամ. և Կամ. Կամ թէ. և
 Կամ թէ. որզան. Կամ Եսգընացից,
 Կամ դուռ) Ինդդիմականք են՝
 որբ զՏետագայն՝ ընդդիմաբար
 վերաբերեն. և են այսք. բայց. այլ.
 իսկ. նա. սակայն. բայց սակայն. այլ
 սակայն. որգոն. դուռ բարւոք գո
 ջանաս. այլ ընկերն ոչ շինի. բայց
 յասկանայ, այլ. որզան. ոչ Ես, այլ
 շնորհքն այ որ յիս) Իլլականք
 են՝ որբ զՏետագայն ըստ ընդդի
 մականացն վերաբերեն. սակայն
 սոքա յաճէտ Դիմէջ այնպիսի բա
 նից լինին, որոց առաջինն աճար
 աեալ լինի. իսկ միւսոյն դիտաճո
 րուէ սկիզբն, են այսոքիկ. արդ.
 այլ արդ. և արդ. իսկ արդ. որգոն.

ամ'ժ մեր՝ ստացել' ը զմեզ զի բաց' ը
 քէն՝ զայլ ոք ոչ գիտեմք։ Եւսկ
 արդ՝ մեռեալք զկենդանութի այլ
 ոչ տեսանիցեն, քաստականք են
 որք զպատճառս անցելոյն Տարկա
 լորաբար մակբերեն. և են այսք.
 քզի. զի վնդի. վնձ այսորիկ զի. փո
 խանակ զի. Տիբար. ոչ ինչ են ինձ
 պարծանք. քանզի Տարկ ՚ի վնձայ.
 Ինդ սոսա Տետեին և այսք. որն
 զի. զի. որք զլինելոցն. և զան Տար
 կա լորսն պատճառեն. որկէն. ՚ի
 սրտի իմում (Թաքուցի զբանս քո
 զի մի մեղայց քեզ) քաստառա
 կանք են. որք զանցելն պատճառս
 առեալ, զպատճառելիսն մակբե
 րեն, և են այսք. վնձ որոյ. ուստի.
 վնձայսորիկ. յաղագս որոյ. յաղագս
 այսորիկ. սակս որոյ. սակս այսո
 րիկ. նմին իրի. որպակ յառնէ ա
 նիբա

նիւաւ է փրկեցեր զնս. վստայսօրիկ
 խոստովան եղէց քեզ՝ ի հեթանոսս :
 Տաքիաւ ռաւականք են՝ որք յանցե
 լոյն՝ հարկեալ կացուցանեն զայլ
 իմն, իւեն այսք. ուրեմն. ապա ուրե
 մըն. ապաքէն. ցապաք. ապա. իսկ
 ապա. արդ ուրեմն. եարդ ուրեմն.
 որզան. թագաւորք յօրոյ առնու
 զհարկս. ասէ՝ յօտարաց. ապա ու
 րեմն ազատ են որդեքն :) Վարա
 նականք են՝ որք աղամայ ընտրե
 լի առնեն զերկրորդն. իւեն այսք.
 գէթ. գոնէ. փարթար. հեկէն. եթէ
 Տրամաբան ո՛չ կարեմ լինիլ.
 գէթ. քաջ քերթօղ լինիցիմ :
 Վախընտրականք են՝ որք զմին
 քան զմիւսն ընտրելի առնեն. ի
 են այսոքիկ. քան. քանթէ. որ
 կէն. լաւ է երթալ ՚ի տուն սը
 գոյ. քան երթալ ՚ի տուն ուրա
 խուլթէ :

Մեկնողականք են այսոքիկ. ու
 թէ. իբլթէ. այսինքն. որդուն. որք
 ունիցին կանայս, որպէս թէ ոչ
 ունիցին. Անկատարականք են.
 որք զկնի բանց իւրեանց, զայլ
 իմն բան պահանջեն. և են չորք.
 * Սախ. թէ, Եթէ. որք են ստո
 լադասականքն. որբար. Եթէ
 սիրէք զիս, զպատճիրանս իմ պա
 հեսջիք. Երկրորդ. թէսլէտ, և
 թէ. որք զմիւս բանն. ընդդի
 մաբար բերեն. որզան. թէսլէտ
 որդի է. ուսած ի շարշարանաց
 անտի զհնազանդութի. Երրորդ
 այլ զի, և զի. որովք անցեալն
 յիշի սակս բացայայտելոյ. որբար.
 որպէս և գրեալէ, թէ հայր ազ
 գաց բազմաց արարից զբեզ. այլ
 զի գրեցաւն. ոչ էթէ վասն նր
 միայն. Չորրորդ. որով հետև.

արդ որովհետեւ իսկ արդ որով
 հետեւ. այլ արդ որով հետեւ. և
 արդ որով հետեւ. հիկէն. իսկ որով
 հետեւ հրէայք նշան հայցեն. և
 հեթանոսք զիմաստուի խնդրեն.
 մեք քարոզեսցուք զխաչելէն քն
 իմաւմատարք են. որք ո՛չ հարկա
 շորապէս մտանեն ՚ի բան. և են
 այսոքիկ. եթէ. թէ. բա. զի. որպակ
 գիտեմ, եթէ յաստուծոյ է
 կեալ ես վարդապետ իայց
 յատկանայ, թէ. որ
 քոն. ես առացի թէ,
 անձք իցեք իւր թար
 մատարարար յարի
 ՚իբառս. հիկէն.
 թէ ես. թէ դու.
 թէ նա իւր քի
 փառք յաւի
 տենս իմէն.

✠ Յաշատ Կիրառութեան • Որ է

Տառեր Երկուստ
Ընդ Գի Կիրառութեան

Թիւնք Են Կիր առնլեաց.

ուստի ըստ չափոյ Կիր առ

նըլեացն • Են և Կիրառութիւք •

Իսկ Կիրառնլիք Են չորք ուն ասա

յաւն • Իմանաւն և Կիրառութիւք

Են չորք •) Իսկ Կիրառութիւ տա

ռի • Երկրորդ • Վանգի • Երրորդ •

Բառի • չորրորդ • Բանի •

✠ Յաշատ Կիրառութեան

Տառի •

Ի Կիրառութեան տառի • Իսկ

ասելի է զձայնաւորացն և զլի

ոյ • և ասպա զբաղաձայնիցն •

Ի Կիր առնուլ զձայնաւորս, և

զլի, լինի ըստ Երկո •

Ըստ դրման • ըստ փոխարկու

թեան • և

Եւ բարձման (ա) Եւ դլման. ածական
 բեռնակիր գեղեցկագիրք) Եւ բարձ
 ման. այ. ելանելու. լեւին. վա
 ղորդեան. 'ի վաղորդենէ. Լալլէքն
 (է) Եւ դլման. Տագեաասան չորեք
 տասան. տուր, Ետուր. բեր, բեր.
 Լալլէք) Եւ փախարկուե. դեւ, դի
 ճի) Եւ բարձման. սիսուան (է) Եւ
 դլման. Եւ, Եւ. Տան, Եւ Տան. Տառ
 Եւ Տառ) Եւ փախարկուե. ապաւեն.
 ապաւենի. արիսաակիսի. կիսի. կի
 տի. միդի. յօ Տաննու. 'ի ներսիսէ.
 'ի մօվսիսէ. մօսիսական. գայիա
 նեայ. Լալլէք. Եւ ուրեք ման. Տի
 կէն. բազէի. դանիէ լի. ներսիսի.
 մօսիսի (ը) Ընբազու մտեղիս ոչ
 շարագ լի. որդոն. սքան չէ լի. ստե
 փաննոս. գգչէլ. գրկէլ. Լալլէք.
 բայց արտաբերի. որդոն. ըսքան չէ
 լի. ըստեփաննոս. գրգչէլ. զըր
 կէլ. Լալլէք

Այնուհետև պոռնիկ, (Ս)պոռնը
 Կի. պոռնը կուլ (Թ). (բայ) պոռնը
 Կիմ. Կիս. Կի (ի) լի. Խարկուլ Ե. ահ
 Ճառելի, ահ Ճառելու. ալիւլ, ա
 Լեր. ալիւլ, ալեան. եղ Ջիւլ, եղ
 Ջիւլ. բարի, բարեսէր. յիսուհ, յԼ
 նոյ) լի բարձման. Թժայնոյ. աղս լի
 նոյ. բծի. գնոյ. սիւրու, սիւրէլ
 (ո) լի բարձման. կոստանդիանոս,
 կոստանդէայ: (օ) լի գլման. ահ
 տօն. բաբելոն. գէհօն. Լայլք) լի
 փիւսարկուլ Ե. յիշօղ, յիշօղի. յի
 շօղիւ. յիշօղի. յիշօղական.) լի
 բարձման. գեօղ. Գեղ Ջի (ու) ըստ
 բարձման. բուլթ, բթի. բուհ, բը
 հի. գուլթ, գթոյ. Լ այլք:

(Յաղափա Յիւյ) ✠ Զասարակ ահ
 ճահ. Թի ուղ ղական. Լ Թի հո
 Լովէցեալք, յի առնուհ. հիւար.
 արքայ, արքայի. կայ, կայի. ծառ,

Թառայի. և այլք: Մաք. յատուկան
 ւանք վելջիւ հոլովեցեալք. որ
 զանամասիոյ. բուղանդիոյ. սան
 ղխաոյ. դասելք յուղայ. յուղայ
 ի. յուղայիւ. ի յուղայէ. զյուղ
 դայէ. ի յուղայ ոջ. զյուղայիւ
 իայց ուղ զականքն. և նախադա
 սիւք հոլովեցեալքն. ոչ առնուին.
 որկէն. եկն յուղա. տո՛ւր ի յուղ
 դա. ա՛ռ զյուղա. է՛ յուղա. մեծ
 քաղաքէ ամասիա. մտի յամասիա.
 առին զամասիա: Իսկ որոց վելջն
 է ո՛ր թէ հասարակ անձանք, և թէ
 յատուկք, թէ ուղ զականք, և թէ
 հոլովեցելք, յի առնուին. հիկէն.
 գոյ, գոյի. թոյ, թոյի. ոյ, ոյի. և
 ալլք: Իայք հրամայականք. յի
 ռհ առնուին. որգոն. խնդա՛ և ցըն
 ծա՛ դու. և գնա՛ ուրսխուք. զի ու
 սար զքերականութիւն. և տրամա

Խոհոլթէ իմա՛ զշարադրուծիս
 քերթողաց. և ուսո՛ւ և իմացո՛ւ այլոց։
 Խսկ այլքն առնուն. որբար. գրի
 գորն խնդայ և ցնծայ. և գնայ ու
 րախուլթէ. զի ուսա՛ն զշարադրու
 լծիս քերթողաց) (Ինդունելուէ
 հոլովքն յի առնուն)։ Գեթ ան
 ճանքս այսոքիկ. իմոյ քոյոյ իւ
 րոյ մերոյ ձերոյ, յի առնուն. իսկ
 քո՛ւ եթէ յուղ զական ահուն յա
 րի, յի ո՛չ առնու. որպակ. անձն
 քո՛ւ իսկ ՚իսեռականն յարեալ առ
 նու. որբար. անձն քոյ։ Խսկ այլ
 քրն ո՛չ առնուն. որկէն. սա. սո
 րա. սմա. ՚ի սա. զսա. սոքա. սոցա.
 ՚իսոսա. զսոսա. և այլքն զՅօդին հո
 լովքն. յի առնուն. հաւ. կոչա
 կանս այս. ալ. իսկ ո՛ւ և քա՛ն ո՛ւ ՚իսե
 դիրքս այսոքիկ. յետոյ. ՚իվերայ.
 ՚իվերոյ. ՚իներքոյ. արտաքոյ. յի՛

առնուհաճ Մանգալքս այսք. այո.
 հա. տա. ահա. հապա. ապա. ո.
 յի ռէ ունին. իսկ այսոքիկ. 'Իբաց
 էայ. յապայ. յառաջոյ. վայ. հայ.
 յետոյ. 'իվէրջոյ. ունին: (աղկապ
 քըս այսոքիկ. հա. ապա. բա. ռէ ու
 նին:) Բայտ դրման յիք և այսո
 քիկ. սայս. սորայս. ևայլք այսպի
 սիք: Կաև այսոքիկ. գոյելն այել.
 էսայի. անծային. ևայլք. ղի էչս. և
 ինս. 'իմիուհաճ բառի յետուստ կող
 մանէ առանց յիոյ ռէ յարին յոն
 ևյայքն. որոց միայն պատշաճի
 յի: Բայլև ինքեանք յիով յաբին
 'իմիմեանս. որգ ոն. այո. գոյակ. կայ
 անք. բոյովք. ևայլք: Բայտ փոխար
 կուլթէ. փոյլթ, փուլթոյ. գոյն, գու
 նոյ. թոյնք, թուհից. ևոյս, ևուսոյ
 կոյր, կուրի. ևայլք: Բայտ բարձ
 ման, էղբարք. հարք. մարք. բորք.

✠ Յաղափսիւրսոս-Բէան Բաշմայ
 նից, որք էն յաւեո Ե լծորո-Բէ:
 Բ) ամբարտաւան անլմբեր.) Գ)
 անգ. յոգն. վանգ. ժառանգ.) Դ.
 գոււնգ.) Ե) արդ-ումն. զգեստ.
 զգայարան. սկիզբն. սք վերջինն
 զայն.) Զ) այլ. գայլ. Լաստ.) Է)
 նշոյ՛ղ. ա՛ղէ՛ղուիայ. բեթղաՏէմ.
 Խ) սխալ. վախճան.) Կ) ցանկ. ան
 ձուկ.) Ը) ամբարտաւան. բմբոն.
 Թ) անբիծ. անհա. ստեփաննոս.
 Կրկին նուք էն.) Պ) ամսորոպան
 սրբիշտ. ամս. մեսրոպ. փելիպպոս.
 Կրկին պէ է.) Ռ) սկիզբն. առաջի
 նրն սէ է.) Տ) այտ. բանա. գոււնտ.
 Բ) երկրորդ. երրորդ. չորրորդ.
 Երկու երկու էն ըէքն. այսուՏէ
 տե մն մ լինի. ուլէն. Տնգ է
 բորո. վեո երորո. Եօթն երորո. և
 այլքն.) Յաղափսիւրսոս-Բէ մանգի

✠ Ժաղառու թի կրկին է զի է որ
 մասն է բառից. և է որ ըստ ինք
 եան բառ է յ| սգի կրկին է բառ.
 եղավանգ. և բազմավանգ. եղա
 վանգ. որգոն. այր. բուլ. գոլ.
 զի. երբ. է. ճ. ո. և բազմավանգ.
 Տեբար. այրի. բարի. գովել. դրճա
 տել. երանել) Եւ արդ. իկազմել
 զտառս Տեգ եղավանգ բառիցն,
 ոչ է պարտ բաժանել ի միմեանց.
 զի յօդեցեալք գոն ի միու ման
 գիս| Եւ ի մեջ Ժաղառու էց բազմա
 վանգ բառիցն. որքան բաղաձայնք
 և իցեն, զմին պարտ է յեռուլ ըզ
 Տետ Տետազայ վանգին. թի մին
 իցէ, զնոյն մինն. որգոն. ա տաճ.
 և թի երկուք, կամ աճելիք, նոյն
 պէս զմին. որբար. ար դար. անդ
 ըէն: Եւ էն յորոց միջի ոչ գոյբա
 ղաձայն. արկէն. էակս) Եւ զտառս

միոյ բառին՝ ոչէ պարտ յօգեւել լէ
 միւսում. զի մի՛ խառնակեցին. որ
 քոն. եր ան եա լէ այ ըո ըոչ գն
 այ իւորհ ուրդ սանպարը շտաց՝
 Լ՝յլ պարտ է՝ զտառս իւրաքանչ
 իւրոյ բառի, յօգեւել ընդ բառին
 իւրում. որ զան. եր ան եա լէ այլ՝ որ
 ոչ գնաց իւորհ ուրդ սանպարը շ
 տաց) Եւ ըստ այսմ տեսուէ առ
 նելի է ՚ի վերջնում և ՚ի սկզբան
 տողից. զի յորժամ վերջ տողին ոչ
 կարէ առնուլ զբազմավանգ բա
 ռն, պարտ է բաժանել զվանգ
 սըն ըստ ասացելոյ խրատուն. և
 տեսանել, թէ տողն զմին կարէ
 առնուլ՝ զմին գրել. և թէ վանգն
 ձայնաւոր տա՛ւ. իցէ, կամ թէ, վեր
 ջին տառ վանգին ձայնաւոր ի
 ցէ, ՚ի ներքոյ են թամաւայ գնել. և
 զմաղեալսն ՚ի միւս տողն անցու

ցանել. որդոն. բը թամբառուծի.
 և թէ ղերկուսն առնուլ կարէ,
 ղերկուսն գրել. որկէն. բըթա
 մառուծի. և թէ ղերբսն, նմանապ
 որբար. բը թամբառուծի: Իսկ եկ
 բարբառ. թէ յօդեցեալ բառ. քն
 և թէ բաժանեցեալքն. յերկձայ
 նուծեց ոչ անկանին. Տիկէն. այ
 ո. այո. գոյ. ալ. գոյալ. սիւ. նա
 կեաց. սիւ. նա կեաց: Եւ արդ. իմէլ
 բառ. իցն կէտք եդան, վս. յոյժ ար
 զաբանելոյ. և ոչ սակս հարկաւ ո
 ղուծե: Իսկ եթն. միայն իմէլ
 նում. առղինք լինի, առ. ի հեգել
 ղբաղաձայնս. որպալ. բընուծի. գը
 թած. նը. բողեալ:

✠ (Յաղագս Պատմագրութեան:)

✠ Պատիւ է՝ փոխանակ տառ. ից,
 իմէլ. բայ փաղառուլեց. որդոն. ած.
 և է կրկին. տէրունական. և հա

սալ աղաւթն. տէր ունալանին ձեւն
է այս. որդոն. այ. ամ. տն. տբ. յս.
բս. յի. բի. յիւ. բիւ. Կակ. սեպ Տա
կանաբար յմանք զսա ունին. սր
դոն. սբ. ամ. թի. կի. թե. կե. թբ.
կբ. թե. կե. եեմ. բեւ. բիւ. Իսկ
Տասարակալանին ձեւն է այս. որ
դոն. Տբ. շտ. կ. մ. բդ. Իմ. սա. լն
մ. բդ. պ. ս.)* (Յաղագս Կիրառու
Եւան Բառի) ✠ Կիրառու թի բա
ռի կրկին է. ստուգաբանութի. և
շարադրութի. զի իկեր առնուլ
զբառս, նախ պարտ է ստուգաբա
նել. և ապա շարադրել)* (Յաղագս
Սրբաբանութեան) ✠ Ստուգա
բանութի ըստ երեց լինի. թ ծա
նութութե. ըստ լծորդութե. և ըստ
հոլովման) Ստ ծանութութե է
ճանաչել զ զանազան նշանակու
թիաբառիցն. որպէս անյաղթ բառս

Կրկին եղանակաւ ստուգաբանը.
 ախ այն՝ որ ոչ յաղթի. երկրորդ
 այն՝ որ ոչ յաղթէ: Եւ ևս ածըն
 կալ. անծառեւ. մեծագործ. և այլք
 այսպիսիք. որք կրկին նշանակու
 ք են: Եւ այց կարելի է ոմանց այս
 պիսեաց ը նշանակուէ և զծայնս
 զանազանել. որդոն. անծառեւ, ք
 յայ տեսեալ. կամ զանծ տեսանօղ.
 անծագործ, ք անծագործօղ. կամ,
 յայ գործեցեալ. մեծագործ, ք մե
 ծագործօղ. կամ՝ իմեծէ գործեց
 եալ: Եւ մանապէս ճանաչել պար
 տէ և զհամազօրութիւն բառիցն.
 որդոն. խառնեցան ընդ իրեարս.
 խառնեցան ը միմեանս. ևս՝ այր
 ոմն. այր որ. բարի իմն: Եւ այց՝ ոմն
 յաւէտ իստահմանակաւն բանումն
 վարի. հիկէն. ումեմն ետ հինգ
 բան. բար: Իսկ հայլսն յաւէտ որն
 վարի.

վարի. որպակ. օր՝ ումեք ասիցեք,
 ելծէ ոք քայցէ առձեւ. իսկ իսկ
 Ե անշուշտ վարի. որբոր. տարրու
 մէն իսս. բարւոյ իմիք. Եւ ևս. շի
 նեաց զսենեակն զմ ինքեան. շին
 եաց զսենեակն զմ իւր. Եւ այց այ
 սոքիկ և զանազանին. Տրկէն. ոչ
 վասեաց ինքեան. այլ ոչ թէ, ոչ
 վասեաց իւր. Եւ ևս. ալէք սանդր
 յաղթեաց դարե՛ջի Տանդերձ զօ
 րօք իւրովք. ալէք սանդր յաղ
 թեաց դարե՛ջի. Տանդերձ զօրօք
 նորին. բայց նորին ասել. պարզա
 գոյն է, քան թէ իւրով. ուստի
 պարտ է ասել. դա՛ն ի թ Եսպան ըզ
 գողիա թ սրով նորին, քն թէ, իւ
 րով. զի իւրն. առառաջինն վերա
 բերի. որգոն. պետրոս սիրէ զս
 զոս. և զեղբայր իւր. ահա սիրեց
 եալ եղբայրն. պետրոսին, և ոչ սո
 զոսի.

զԼսի. զի թէ պօղոսին ընէր, այսպէս
 ասելով. պէտրոս նիւէ զպօղոս. և
 զեղբայր նորին. և այսպէս բազումք
 գոն համապօրութիւք. և զանազան
 նուիրք բառից) Խսկ ը ըծորդութե
 թէ ստուգաբանութի. որգոն. ան
 պարիշտ. այլ ոչ ամպարիշտ. զի
 թարց անշին վանգին. և պարիշտ
 օր և պաշտօն. զի անպարիշտ և՛ որ
 ոչ ումեք հաւանի, կամ լինի պաշ
 տօնեայ. այլ և անպաշտօն. ցոյց, ան
 պարիշտ. և այլք այսպիսիք բա
 զումք գոն. որոց յօլովքն իկեր
 առութե տառիցն շարադրեցան
 Խսկ ը հոլովմանն. որպիսի. դաւ
 թի, այլ ոչ դաւթայ. ատեմ, այլ ոչ
 ատեամ. և այլք այսպիսիք :

* (Յաղագս Շարադրութեան)

✠ Իկեր առնուլ զբառս ըստ շա
 րադրութե, պարտ և նախ համա

ձայնեւ զնս. որդոնս. Զս կոչեաց.
 այլ ոչ էթէ կոչեցին. և ապա զիւն
 դերս հոլովմանց տաւ. որբար. Զս
 կոչեաց զաշակերտսն. ուստի նախ
 է համաձայնութիւն. և ապա հոլո
 վառուի. և իսկ համաձայնութի
 ՚իշարադրութե բառից չորք են.
 նախ անճան, ընդ մակադրական
 անճան. երկրորդ անճան, Է դեր
 անճան. երրորդ անճան, Է յօդի
 չորրորդ անճան, ընդ բայի.
 Զաղափս համաձայնութեան անճան
 ընդ Սահարական անճան.
 * Իմենայն մակադրական վերջա
 դասեցեալ. համաձայնի ընդ են
 թակայականին թէ ով և հոլովիւ.
 որդոն. որդի իմաստուն. որդւոյ
 իմաստնոյ. արք սլատէցեալք. ա
 բանց սլատէցեալք. իսկ մակադրա
 կանք նախադասեցեալք. էթէ յօ

դաւորեցեալք են, համաձայնին. որբար. սրբոյն յազօբայ. իսկ եթէ անյօդք եցեն, ոչ է հարկ համաձայնիլ. որկէն. սբ. յազօբայ. բայց են անյօդք ոմանք՝ որք համաձայնին. որզան. սրբուհւոյ կուսին. լաճ են. որոց կարելի է համաձայնիլն և ոչ համաձայնիլն. որ պակ. մեծի. քահանային. մեծ. քահանային. ամ. այր. ամ. արք. սբ. յ աւետարանիս. սբ. աւետարանիս. լաճ են. որոց հարկ է տարաձայնիլն. որկէն. բարի. քաղաքավարու թէյ. մեծ. քահանայից. քաջ արանց. ամ. առաքինու թէյ. ք զի՝ եթէ ասիցէ բարեաց քաղաքավարու թէյ, նշանակէ զքաղաքավարու թիս բարեաց ոմանց. այլ ոչ զբարի. քաղաքավարու թիս) * Յաղագս համահայնութեան անհան ընդ Պ. եր անհան :

✠ Գ-եր անճանքս այսոքիկ. իմ.
 քո. իւր. մեր. ձեր. որք էն ածան
 ցեալք ուղղականք. համաձայ
 նին ընդ անճան հողովիւք մի
 այն. որկէն. որդի իմ. քո իւր մեր
 ձեր. սէր որդւոյ իմոյ քոյ և քոյ
 ոյ իւրոյ մերոյ ձերոյ. վայելէ որ
 դւոյ իմուամ. քուամ իւրուամ մե
 րուամ ձերուամ. որդեաւ իմով. քով
 և քոյով իւրով մերով ձերով: Իսկ
 այլքն ոչ համաձայնին. հիգոն.
 վայելէ որդւոյ սթ դր նր. այ դց
 նց իւրեանց. հանդել ձ որդեաւ
 օր դր նր. այ դց նց իւրեանց. եր
 կեան յորդւոյ սթ դր նր. այ դց
 նց իւրեանց, և այլ ք:

✠ Յաղագս համաձայնս իւրեան ան
 ճան ընդ Յօդին:

✠ Յօդքս այսոքիկ. այս այդ այն
 համա

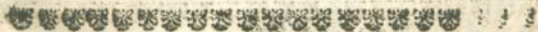
Տամաճայնին ընդ անձան խնով
 և Տոլովիւ. որդոն. այս այր. այրս
 աչս. այսորիկ առնս. առնս այսո
 լիկ. այսմ առնս. առնս այսմիկ.
 և այլքն 'իկարգին Ե) Խսկ սոյն
 դոյն նոյն. նախադասեցեալք ոչ
 Տամաճայնին. որդան. նոյն առն.
 նոյն աբանց. Խսկ վերջադասեց
 եալք Տամաճայնին. որկէն. յառ
 նէ նոյնէ. բայց այսոքիկ յառէտ
 նախադասին) Խսկ Տամաճայնու
 Թիմակածականին ընդ նախընթաց
 ցին. քո որ յողիս, ընդ անցեալ ան
 ճան, լինի Թէսվ միայն. որդոն.
 գտաք զմեսիայ. որ Թաբքմանի
 քս. յս. քս, որու մ փառք. Երանեա
 լէ այք. որոյ անուէն նոն յոյս և
 հո. 'իծաղել սրբոյ խաչին, որով
 եղև մեղ փրկու թի. հայն. ղոր Ես
 տայ. այսոքիկ Եղակահեք Խսկ յոգ

նահանք. որդոն. հարեր զամենե
 սին. ոյք էին ընդիս թշնամու
 թք. ոչ են բանք և ոչ են խօսք. ո
 րոց ոչ լսին ձայնք. Դամա են սո
 զուհք. որոց ոչ գոյ թիւն Բայց
 Դի յոգ նահանուամ. ուղղականն.
 և հայցականն ուրեք ուրեք տա
 րաձայնին. որդոն. արքն. որ ընդ
 նմա գնային. հայցական. հիզան.
 պատմեն մեզ օրէնս. զոր չէ ար
 Ժան մեզ քուհիւ. Եւ ընբաղում
 տեղիս նախընթացն զօրուք լինի.
 որպակ. երանի, որք լան. երանի, ո
 րոց թողան մեզք. վն, որք իւրեւին
 և այլք. Սատասխանին համաձայ
 նի. հալցման հոյովիւ. որբար. ոմ
 է, ներսէս. որոյ է զարադրուիս.
 քեթթողաց. ում աշակերտեցար,
 սրբոյն գրեգորի տաթևացւոյն.
 Եւ արդ. համաձայնեցեալքս Ը

Երմեանս՝ ամենեքէն անճանք էն.
 Ընդ որս համաճայնի բայն. զօր
 մէ այժմ ասելի է) * (Հաղագս հա
 ճառայնո-լէան անճան Ընդ բայի.
 ✠ Մենայն բայ դիմաճոր՝ ունի
 զուղղական անուանն. որում պր
 տի համաճայնիչ դիմաճ և թճող
 որգոն. էս ճանամ դու ճանաս
 պետրոսն ճանայ. մեք ճանամք
 Լայլն. իսայց գերակատարք ո
 մանք փոխանակ ուղղականին.
 զսեռականն ունին. որբար. զի թէ
 Ժողովրդեան իմոյ լէտար էր ինձ.
 Իսկ յասելն մեք ճանամ, է տա
 րաճայնութի ըստ թճոյն. իսկ յա
 սելն մեք իմանայ, է տարաճայ
 նութի ըստ թճոյն և ըստ գիմն,
 Լայլքովն ճանք շողկապէ գէտէք.
 զյոգնական բայն պահանջոյն. որ
 ղան. պօղոս և բառնաբան՝ շքէին.

Երանտիոք. բայց երբեմն և զեզա
 կանսն առնուռն. որդան. զի ուր
 Տեա և նախանձ է. անդ է անկար
 գուլթի. և ամ իրք շարք. Եւ էն
 որք առանց շողկապի շարագրին.
 որգոն. իսկ պտուղ Տոգւոյն այս
 է. սէր խնդուլթի խաղաղուլի եր
 կայնմտուլի քաղցրուլթի բարուլի
 Տաւատ Տեղուլի ժուլթկալուլթի.
 Խսկ անուռնս այս իւրաքանչիւր.
 Ըստ ընտանուլթի, զեզականն ու
 նի. որգոն. իւրաքանչիւր այլ. իւր
 կին ունիցի. բայց երբեմն զյոգ
 նական բայն առնուռ. որկէն. այր
 իւրաքանչիւր եւանէի. և լայի.
 Խսկ իյոգ նականուռն. առսջին
 ունն առնուռ Բ իւր զերրորդն.
 Տիւար. ես և ներսէսն ուսա
 նիմք. Եւ յլ և զերկրորդն և զեր
 րորդն իմ առիւ. Տիւն. ես և գու
 Ժ. Ի. 161 և

Լեներսէսն ուսանիմք: Եւ երկ
րորդն առնու ը իւր զերրորդն.
Տիկէն. դու Լեներսէսն ուսանիմք.
այլ ոչ անդ բաղաձեալ. Տիպէս.
դու Լեներսէսն ուսանին:

✠ Յաղագս Տոլովառու-Եւան:

✠ Տոլովառու թի կրկին է. եղա
ռական. և յոգնառական. եղառա
կան է. բառի իմիք առնուլ Տոլով
իմն. որբար. մարդ. այ. իսկ յոգնա
ռական է. բառի իմիք առնուլ ըզ
ղանազան Տոլովս. Տիկէն. անհաս
արարածոց, և յարարածոց: Եւ
արդ. ի Տոլովառու Ե. առնիք են
Տոլովք անճանց. իսկ առողք, ա
րուհի. բայ. Լենախաղբու թի. քան
զի առնուհ, Լընդուհեւու Ե. այնք.
որք ըստ անճան վարին, Լդեր ա
րուհի, և յօդ, ի Տոլովառու Ե. միա
պէս վարին: Եւ բայ, և ընդուհե

Լուծե՛ այնք՝ որք ըստ բային առ
 նուռն զհօլովսն, միանցս վարին:
 Խսկ մահբայ՝ ոչ խնդրէ զյատուկ
 հօլովինչ, և ոչ առնանի ըստ հո
 ւովականացն. այլ որակացուցանե
 րով զբառսն, թարմատալաբար վա
 րի Է նս՝ Խսկ շաղկապ՝ ոչ խնդ
 րէ մասն ինչ բանի. այլ յառաջ
 կոյս, և յետ կոյս, ինքեան խնդրէ
 բանս ॥ Լստի յայտ է թէ, երեք
 են հօլովառու թիք. նախ անճան,
 եւ կրորդ բայի. երրորդ նախդրու
 թիք: (Յաղագս եւ լուսնի տն հօլովառու
 թեան անճանս) ✠ Բանդի երկու
 են թակայական անճանք՝ նոյնիչ
 հօլովին ոչ առնուռն զմիմեանս,
 որգոն. ծնուռնդ բնուի. նմանանց
 և ոչ մակադրականք. որդան. ալի
 ող ջախոհս: ॥ Երրորդի հակէ կամ
 շաղկապին շարադրին. որդան. ծը

նուենդ եբնուլթի. կամ զանաղան
 հողովիւք. հիկէն. բնուք ծնուենդ
 իայց թէ մին իցէ միւսոյն յայտ
 նիչ, շարադրին. իմիասին. հիկէն.
 յս. քս. սիմոն պետրոս. բարսեղ
 սիւն. որդւոյ յակօբայ. մարեմաւ
 մարբն իւրով:) * (Յաղագոս առման
 սեռակնի:) ✠ Ենթակայական
 ուղղականն. յաւէտ զսեռականն
 առնու. որկէն. հոգի մարդոյ. եր
 կիւղ տն. սկիզբն իմաստուէ. Եւ
 նշանակիչք չափոց ոմանց, զսե
 ռականն առնու. որդոն. իսա
 հակ ամաց վաթսնից. գետինն չո
 րէք հարիւր սատեր արծաթոյ. և
 այլք: Եւ բազմաձական անւանք
 զյոգնական սեռականն առնու
 հիզան. բանակք հրէշտակաց. և
 լամբ աղաւնէաց. գունդք դօրադ.
 դասք քահանայից. և այլք: Եւ մո

Կադրականք նշանակողք գիտու
 թէ, Կամ անգիտու թէ, զսեռակա
 նըն առնուն. Տիզան. Տմուտ գըր
 չու թէ. տեղեակ սբ գրոց. տգէտ
 վաճառականուէ. և այլք. Կամ,
 նշանակողք ընտանու թէ, և ներ
 Տակուէ. որկէն. բարեկամ վարդա
 պետաց. թշնամի արդարուէ. Տա
 կառակ ճշմարտուէ և այլք. Լե
 օղ և ի չ գաղափարաւ Շուկեւորի
 բըն զսեռականն առնուն. որդան
 ատեցօղ ստուէ. սիրօղ ճշմարտու
 թէ. յադիմանիչ երկաբնակաց. ըն
 դունակ ուղղափառաց. օգնական
 աշակերտաց. գըտակ իմաստից ։

* (Յաղագս առման փրկանիւն) Սա

Կադրականք նշանակողք Տանգի
 տուէ և ան. Տանգիտուէ. զտրակա
 նըն առնուն. Տիզան. Տաւասար
 Տրեշտակաց. Տանգէտառաքելոց.
 աննման երկրաւորաց. ան. Տաղորդ

չարագործաց և այլք՝ կամ նշա
 նակօլք պատշաճաւորուե և ան
 պատշաճաւորուե. որպէն. արժա
 նի գովուեթ. պարտադրան մահու.
 վայելու չարաներտաց. անպատշաճ
 կրօնաւորաց. հարկաւոր ինձ. պի
 տանի քեզ. և այլք՝ կամ նշանա
 կօլք օգտակարուե և անօգտակա
 րուե. հրկէն. օգուտ ուսուցա
 սիրաց. վնաս տգիտաց. բարի քեզ
 չար ինձ և այլք՝ լաւ լի գաղափա
 րաւ քուսեւելու թիքն՝ զտրականն
 առնուեն. որդան. գիտելի քեզ. ա
 տելի ինձ. գովելի քեզ. գարշելի
 ինձ և այլք՝ լաւաց աշակերտիքս յոր
 ժամ ստացնածք լինին, յսեռակա
 նըն առնուեն. հրկէն. զօգուտն
 ձեր դուք գիտեք. բարին իմ քեզ
 չէ պիտոյ. զատելիս քո տր ատե
 յի և այլք) * (Յաղագս տոմարն գոր
 166

ծխակահին) * Ինչանալիւ լարսի
 սուրհա անւանց օմանց յաւեա
 գործիականաւս վարիմք որդոն
 բնութի շարժուան շնորհօք անք
 որդեգրութի որդի և այլ լին այսո
 բիկ վարին և տրականաւն, հաւն
 դերձ ըստ նախդրութն որդէն
 որդի ըստ որդեգրութե և այլք
 լին մականդրականն որ նշանակե
 զգովկամ զպարսաւ զգործիա
 կանն առնու որդան անբիծ վա
 րութի զհարթ մտօք լի շնորհօք
 երիտասարդ հասակաւ կատարել
 իմաստութի փարթամ ընչիւք աղ
 բատ կենօք սլիղծ սրտիւ տգեղ
 երեսօք և այլք) * Յաղագս տոման
 հայկականին) * Եւ աղբատական և
 գերադրական մականդրականքն
 զհայկականն առնու հանդերձ
 բան նախդրիւն որդակ իմաստ

նաչոյն քան զիմաստասէրս. ա
 Տէլ Լսաստկաւրն քան զգԺօխս
 Լւ երբեմն առանց ածանցուոյ վա
 լին. ուրբար. սաստիկ քան զՏատւ
 մըն անդամաց. մեծ քան զիս. փո
 բըր քան զնա Լայլէք) * (Յաղագս
 առաջին սկզբնականին) ✠ Սակաւրա
 կանք նշանակիւք պակասուէ՞րդ
 սկզբնականն առնուէն. որպակ. ան
 պարտ յարենէ. դատարկ'ի գինւոյ
 զրկեցեալ 'ի փառաց. Տեոյ յար
 քայուէ. մերկ'ի Տանդերձից. պա
 կասեալ'ի շնորհաց. Լայլէք օ
 * (Յաղագս յոգնառական Տուլա
 առ-բէտն տնէտն) ✠ Սասնականք
 ոմանք՝ զյոգնական սեռականն
 առնուէն. Լզսկզբնականն. որք են
 այսպիսիք. ամն. ոք. իմն. ոչոք. Եւ
 րաքան չիւք. Երկաքան չիւր. մին.
 միւս. պռաջին. Երկրորդ. Երրորդ.

Լորրորդ. և այլ. ք. Տիգրան. ոսկւ շաւ
 Կապացն, և ՚ի շաւ Կապացն. Եւ Բա
 քան չիւր նց, և ՚ի նոցանէ. Երկրոր
 դըն նց, և ՚ի նոցանէ. և այլ. ք.
 Լ. յիւ Թուեցեալ. ք ոմանք Եւ այսց
 վարին. Տիգրէն. Երկուքն նց, և ՚ի
 նոցանէ. Տիգրէն նց, և ՚ի նոցանէ.
 Մակադրականք ոմանք զտրակա
 նըն և զսկսքնականն առնուեն. որ
 պական հաս արարածոց, և յարա
 րածոց, զանազան մարդում, և ՚ի
 մարդոյ. տարբեր ձիում, և ՚ի ձի
 ոյ. օտար կրօնաւորաց, և ՚ի կրօնա
 ճորաց, և այլ. Լ. չի գաղափարաւ
 ընդ ունեւորութիւնք ոմանք նշանա
 կիւք գերազանցութեց, զոս առ
 նուեն. Տիգրան. անտանեւ ի համայ
 նից և ՚ի համայնից. անքննելի հրեշ
 տակաց, և ՚ի հրեշտակաց, և այլ. ք.
 Մակադրականք ոմանք. զգործի
 ականն

ապա և զսկզբն ապա և առնուն
 Տեբար. մաքուր մաք, մաքուր 'ե
 մեղաց. սբ սրախ, սբ յարենէ. գո
 վեցեալ գթուք, գովեցեալ Խմարդ
 կանէ. Ժառանգութեալ Տրաշիւք,
 Ժառանգութեալ յարարած օց և այլ
 (մահք զգործիականն և զնէր
 գոյաւորն առնուն. Տեբար.
 անդաւրագիր է ութք, և յե ութէ.
 Տաճակեալ ոսկեաւ, և յոսկւոջ և
 այլք) * (Յողագո շափոյ. որ ք շահո
 շահի. հոշովի. վարեն) ✠ Աւղ
 ղական շափողն և շափելին. օրդան
 Տարիւր կանգուն երկայնութի
 և յիսուն կանգուն լայնութի) Ե
 ռկան շափողն. Տեգոն. երկայնու
 թի կանգնող քսանից. և լայնութի
 տասն կանգնոյ. Տրական շափե
 լին. Տիգան. քսան կանգուն յեր
 կայնութի. և քսան կանգուն 'ի լայ

նուրծի Վործիական Հանձն. Տե
 բար. Կանգնաւ երկայ նուրծի. և
 Կանգնաւ Հայնուի. Սկզբնական
 Հանձն. որ զէն երկայնուի՝ ի վաթ
 սուկն Կանգնոյ. և Հայնուի՝ ի բաւն
 Կանգնոյ. Նուրծի Եւ Կանգնաւ
 Վերաբերման, և Լուսնական
 ալ պատկեր, պատկեր ալ. Սեւա
 կան և վերջահոլով տրական. ալ
 պատկերի, պատկերի ալ. Սեւա
 րիւն տրական. ալ պատկեր, ի պատ
 կեր ալ. Վործիական. ալ պատկե
 րաւ, պատկերաւ ալ. Նայցական.
 զալ պատկեր, և զպատկեր ալ. Վս
 կզբնական. ալ պատկերի, ի պատ
 կերի ալ. Ստամական. զալ պատ
 կերի, զպատկերի ալ. Սեւա
 կան. ալ պատկերի, ի պատկերի ալ.
 Վրտագոյական զալ պատկերաւ,
 զպատկերաւ ալ. Վոշական. ի վալ ալ

սլատկեր. ո՛վ սլատկեր ալ: | յսպ
 և սլալ Կցել անուանս է տեսանել:
 Սպաղ-րականք ոմանք միշտ ան
 հոլով երևին. և զգործիականն
 խնդրեն. և երբեմն զբայ՝ ըստ մակ
 բայի որակացուցանեն. որքեն այս
 սլիսիք. զնալթ. ուրախ. տրտում.
 սխուր. ծածուկ. յայտնի. հաս
 տատ. խախուտ. և նմանք սոցին:
 * Յաշաֆս էշառախն հոլովառա-
 լետն Բայից) ✕ ի՛նչք ոմանք՝ լը
 ինքեանց ունին հոլով իմն. որ
 գոն. դնեմ զնա. հարկանեմ զնա
 իսկ անձանց ոմանց առադրե-
 ցելք, զայլ իմն հոլով առնուն.
 որդան. ունին դնեմ նմա. բուռն
 հարկանեմ զնմանէ: Վիտելի է
 և այս՝ զի սեռականն. գործիա-
 կանն. ներգոյականն. և կոչականն
 ոչ առնանին յատկամբ իբայից.

վս որոյ՝ (թողցուք այժմ զսոսա,
 և յետոյ ճառեսցուք)* (Հաղագ
 Թուճաճն ուղղական ինք)

✠ Ի՞նչա՛նքն կանոն է եղառական
 հոլովառու է բայից որք առնու
 երկուս ուղղականս որգոն էս
 եմ ճանապարհ. Է կանոնաւս էն
 ամ էական բայք նաև այսոքիկ

Ի՛նչանիմ ցայ եւց

երևիմ եցայ եւց

Թարգմանիմ եցայ եւց

կոչիմ շեցայ շեւց

յորջ յորջիմ շեցայ շեւց

կեամ կեացի կեւց

մամ մացի մա՛ կամ, մացի՛ր

նստիմ նստայ նի՛ստ

ննջեմ ննջեցի ննջեա՛

Ի՛նչ մանք սոցին. Տիբար. Էս առն
 շանիմ վարդապետ. ո ու թագա
 շոր երևիս. յօհաննէս հաղան

ԳՈՒԼԵՒԻ Թարգմանի. նա կանգուն
 մնաց և ԼԷ յայսցանէ ոմանք ոչ
 միշտ սրահանջեն հոլովս. այլ ա
 ռանց հոլովմանց զիմացումն կա
 տարեալցուցանեն. որքոն. եմ. ե
 ղանիմ. կամ. կեամ. յառնեմ. նըն
 ջեմ. և այլ ք) * Յաղագս առ մահ
 վերջահոլով արարանի. * Լերկորդ
 կանոն է բայց. որք առնուն ըզ
 վերջահոլով արահանն. հիկէն.
 ճշմարիտ երկրպագութի. երկիր
 պագանէն հօր հոգւով և ճշմար
 տու (Թբ) Բնդ եղանակաւս' են այ
 սոքիկ) Լ' շահերովմ տեցայ եւց
 Բարկանամ կացայ կացի' ը
 Գ. Ժ չարիմ ցայ ցի' ը
 Լ. Բութաւն որ լինիմ եղէ լէր
 Բնդ զիմանամ մացայ մացի' ը
 Թ. ագաւն որեմ եցի եւ
 Դ. ամսնեմ եցի եւ

Խելեմ	խեցի	խեւ
Լսեմ	լսեցի	լսւր
Խնամտանիմ	տարի	տա՛ր
Նառայեմ	ռայեցի	ռայեալ
Կարօտիմ	տացայ	տացի՛ր
Համբերեմ	եցի	եալ
Զրի անսամ	անսացի	անսալ
Մեղանչեմ	չեցի	չեալ
Յալթեմ	թեցի	թեալ
Ներեմ	ներեցի	ներեալ
Ողորմիմ	մեցայ	մեա՛ց
Պատահեմ	հեցայ	հեա՛ց
Գատագով լինիմ	եղէ	լի՛ր
Սպասեմ	սեցի	սեալ
Սնասեմ	սեցի	սեալ
Տերեմ	տերեցի	տերեալ
Ջանկամ	կացայ	կացի՛ր
Ժափագիմ	գեցայ	գեա՛ց
Քաղցրանամ	ացայ	ացի՛ր
()գնեմ	օգնեցի	օգնեալ,

Լայլ Տիբար. ան տիրէ յսկօբայ Լ
ամ ծագաց երկրի) * Յաղագ. 100

Դան Կախարի Ե Տրուանին Ե

✠ Լըրօրդ. Կանոն Ե Բայից. որք
առնուէն զնսխդրիւն տրականն. Տի

բար. գնաց յս Գի Լեառն Ե

Բնդ. Կանոնաւն Են այսողքիկ Ե

Լնկանիմ. անկայ անկի'ր

բարձրանամ. Լացայ Լացի'ր

գնամ. գնացի. գնամ

դառնամ. դարձայ. դարձի'ր

Ելանեմ. Ելի. Ել

դիջանեմ. դիջայ. դիջի'ր

Բնկղմիմ. Ընկղմեցայ. մեաց

Թռիմ. Թռեայ. Թռի'ր

Իջանեմ. Իջի. Իջ

Լուէլեալն. Ելթամ. չոքայ. Լթ

Խնայեմ. Խնայեցի. Խնայեմ

Ծիծաղե, ով. Ընթանամ. ցայ. ցի'ր

Կարդամ. Կարդացի. Կարդամ

Հայեցալ Տայեցալ Տայեցալ

մտանեմ մտի մոլո

յենուամ յեցայ յեցի'ր

նայիմ նայեցայ նայեալց

սլանամ սլացայ սլացի'ր

վերանամ վերացայ վերացի'ր

տեղամ տեղացի տեղա'

Լայլբ. որբար. Տայեցայ 'իբար

ձուռնս առնոր ան խմելու գիտելի

է՝ զի այսոքիկ, թէ զօրուք, Լեթ

նեւրգործուծք՝ Տանդերձ սկզբնա

կանաւ երեւին. որսրակ. 'իտանեցն

անկաւ 'իգետին. 'ապց տմանք ոչ

ուռնին զսկզբնականն. որդոն. զբ

թամ. երդնում. խնայեմ. մերձե

համ. յուսամ. Լայլբ. 'աւ բայք ո

մանք դտրականն առնուռն. Տան

դերձ բոգ նախդրիւն. Լենն այսո

քիկ.) 'մուսնա'սամ նացայ ցի'ր

կագեմ կագեցի կագեա'

մ. 177 կըռ

ԿՐՈՒԻՄ ԿՐՆԵՅԱՅ ԿՐՈՒՐ
 ՏԱԿԱՃԱՆԻՄ ԶԱՌԵՅԱՅ ԶԱՌԵԱՅ
 ՄԱՐԽՆՆԻՄ ՄԱՐԽԵԱՅ ՄԱՐԽԻՐ
 ՄԻԱՔԱՆԻՄ ԲԱՆԵՅԱՅ ԲԱՆԵԱՅ
 ԱՊԱՏԵՐԱՂՄԻՄ ԱՂՄԵՅԱՅ ԱՂՄԵԱՅ
 ԼԱՅԼՔ. ՏԻՔԱՐ. ՄԱՐԽՆՆԵՐ ԸՆԴԵՂ
 ՔՕՐ ԻԼՐՈՒՄ. ՄԱՐԽՆՆԵՐԻՆ ԸՆԴ ՄԻ
 ՄԵԱՆՍՅԱ Լ ԱՅԼՔ, ՈՐՈՇ ՆԱԽ Ե
 ՏԱՅԵԱԿԱՆՆ. ԸՍՏ ԱՅՍԵ ՎԱՐԻՆ. Լ
 ԷՆ ԱՅՍՈՔԻԿ. ԸՆԴԵԼՈՒՂԵՄ. յԵ
 ԱՌՈՒՄ. ԽՕՍԻՄ. ՍՐԱՄԱՔԱՆԵՄ. Լ
 ԱՅԼՔ. ՏԻԿԵՆ. յԵՌ զՆԱՐ ԸՆԴ ՄԱ
 ՏՈՒՆՍ ՔՕ. ՂԱՅՍ ԽՕՍԵՅԱՅ Ը ԶԵՂՅ
 * ԸՆԴԱԿԱ ՍՈՒՄՆ ԴԱՅԵԱԿԱՆԻՆ *
 ✠ ՈՐՐՈՐԴ ԿԱՆՈՆԵ ԲԱՅԵՑ, ՈՐՔ
 ԱՌՆՈՒՆ Գ ՏԱՅԵԱԿԱՆՆ. ՈՐԱԿԻ.
 ՏԱՅՐ ՍԻՐԵ ՂՈՐԴԻ. Ը ԿԱՆՈՆԱՆՍ
 ԷՆ ՆԱՐ ՆԵՐԳ ՈՐԾԱԿԱՆ ԲԱՅԷՅ՝ ՍՊ
 Լ. ԸՆՈՄՐԱԿԱՆ. Ք ՈՒՄԱՆՔ. ՏԻՂԱՆ.
 ՂԱՅՍ ԽՕՍԵՅԱՅ. ՂԱՅՍ ԿԱՄԵՅԱՅ. Լ
 ԱՅԼՔ՝ 178 ԲԱՅԵ

Ի այց ներգող ծականք ոմանք՝ ըզ
 վերջահողով տրականն առնուին.
 յլբար. քեզ առաջնորդեմ. յաղ
 թեմ. և այլք. Սակ բայք ոմանք՝
 զժամանակացոյց հայցականն առ
 նուին. հիբար. զվեց օր գործես
 ցես. պահեալ զքառասուն տիշ
 և զքառասուն գիշեր. զցայգ և
 զցերեկ արտասուէր. էառ զմեզ յե
 րաշխի գերիս աշուրս. և այլք.
 * Յաղագս առման սկզբնախնին.
 ✠ Հինգ երորգ՝ կանոն. է բայից,
 որք առնուին զսկորնականն. հի
 կեն. առաքելոս Ի հօրէ լանդած.
 Ի նդ կանոնաւս էն նմ կրաւորա
 կանք. Սակ բնութ ջականքս այստ
 քիկ. ապստամբիմ բեցայ բեւց
 բուսանիմ բուսայ բուսի՛ր
 գարշիմ շեղայ շեւո
 դողամ դողացայ գողացի՛ր
 Էր

Երկն չիմ	Երկեայ	Երկի'ր
ղարթնում	ղարթեայ	ղարթի'ր
ընդոստնում	ոստեայ	ոստի'ր
Թաքչիմ	Թաքեայ	Թաքի'ր
Ժրանամ	Ժրացայ	Ժրացի'ր
իմաստնանամ	նացայ	նացի'ր
լրանամ	լրացայ	լրացի'ր
խաճարիմ	խաճարեցայ	ճալեաց
կոբըն չիմ	կորեայ	կորի'ր
Տրաժարիմ	ժարեցայ	ժարեաց
ձանձրանամ	բացայ	բացի'ր
ղօղիմ	ղօղեցայ	ղօղեաց
Ճահաբար	պատկառիմ	ցայ եաց
մոլորիմ	մոլորեցայ	մոլորեաց
յառնեմ	յարեայ	ալի'
նճաղիմ	նճաղեցայ	նճաղեաց
շիջանիմ	շիջայ	շիջեաց
ոստնում	ոստեայ	ոստեաց
չճեմ	չճեցի	չճեա'
պակնում	պակեայ	պակեաց

ջեռնո՛ւմ ջեռայ ջեռի՛ր
 սասանի՛մ սասանեցայ սասանեա՛ց
 վախե՛մ վախեցայ վախեա՛ց
 տալտկանա՛մ կացայ կացի՛ր
 փլանի՛մ փլայ փլի՛ր
 բրտնի՛մ բրտնեցայ բրտնեա՛ց
 Լայլբ. որբար. երկն ջիմ 'իբէն տը:
 * Յաղագս տումոն ոյտոմէտնին *
 ✠ Ո՛ր էրորդ. կանոն է բայեց,
 որբ առնո՛ւն զպատմականն. որ
 գոն. գոհանամ զքէն տը երկնի
 Լեւրկրի՛ս նգ. կանոնաճա էն այսո
 քիկ. լ'մբաստանեմ նեցի նեա՛
 բո՛ւն հարկանեմ հարե հա՛ր
 գոհանամ գոհացայ գոհացի՛ր
 շիորհակալ լինի՛մ եղէ լէ՛ր
 տրտնջեմ տրտնջեցի տրտնջեա՛
 Լայլբ. հեկէն. տրտնջէին զտա
 նո՛ւտեառնէն * յալ այսոքիկ.
 ասեմ. բահրասեմ. գանկատիմ. լը
 սեմ.

օճմ. խոր ճիւղ. և այլք այսօրսը. ք.
 որք զայլ իմն հոլով կարեն առ
 նուլ. ուրչան. ասեմ. վրէն. խոր ճե
 ին զքէն, և այլք. (3) արտառն արտառն
 արտառն արտառն, ք. ք. ք. ք. ք. ք. ք. ք. ք. ք.
 կանոն է բայց, որք առնուին
 զարտառն արտառն. հիկէն. տըջուլ
 է զփողովդէամբ իւրով.
 Ինչ կանոնաւն էն այսօրսը
 Վերադանցեմ ցեցի ցեա
 խանդաղատիմ զատեցայ զատեմ
 ծիծաղիմ ծիծաղեցայ ծաղեմ
 շուլ շուլիմ եղէ լէր
 շուլ շուլեմ պատեցի պատեմ
 պարառնում առի առ
 փարիմ փարեցայ փարեմ
 և այլք. հիկէն. դու ծիծաղեսցիս
 զնոքօք. Կաւ այսօրսը. անցանեմ
 պատեմ. շրջապատեմ. շրջիմ. և
 այլք. որք զայլ իմն հոլով կարեն

առնուլ որպէս շրջեցան զինե
 ոնք ջուր զհարեւր ամենիւք ու
 րեմն էր) ✠ (Յաղագս յոգնաւոր
 հոշոլ տոռութեան բայեցե) Իսայց
 նախ ասելն է զայնցանէ որոց
 նախ է հայցականն. Լեւրկորդ
 վերջահոշոլ տրականն. Թէ զօ
 ւութի, և Թէ ներգործութի
 ✠ Ինչպիսի կանոն է յոգնաւ
 կան հոշոլաւութի բայեց որոց
 նախ է հայցականն. Լեւրկորդ վեր
 ջահոշոլ տրականն. հիշան. է
 տուր երկիւղածաց քոց նշան
 Ինչ կանոնաւս էն այսոքիկ
 Ինչանդեմ աւանդեցի դեմ
 բաշխեմ բաշխեցի բաշխեա
 գրեմ գրեցի գրեա
 դիւրաբար պատասխանեմ յի եա
 երգեմ երգեցի երգեա
 զգեցուցանեմ զգեցուցի զգեցո

Ընծայեմ Ընծայեցի Ընծայեալ
 Թողում Թողի Թող
 Ժրաբար ուսուցանեմ սուցի սո
 Խմացուցանեմ Խմացուցի Խմացո
 Լուելեայն յայտնեմ նեցի նեա
 Խոստանամ Խոստացայ տացի'ր
 Ծանուցանեմ Ծանուցի Ծանո
 Կարի պատշիբեմ շիրեցի շիրեա
 Տրամայեմ Տրամայեցի մայեա
 Ճօնեմ Ճօնեցի Ճօնեա
 Կահաբար մեկնեմ մեկնեցի նեա
 մատուցանեմ մատուցի մատո
 յիշեցուցանեմ յիշեցուցի յիշեցո
 նշիբեմ նշիբեցի նշիբեա
 շնորհեմ շնորհեցի շնորհեա
 ուխտեմ ուխտեցի ուխտեա
 պատշիբեմ պատշիբեցի շիրեա
 Զերմաբար բանամ բացի բաց
 ստորապսեմ դասեցի դասեա
 վարդապետեմ պետեցի պետեա
 184 տամ

տամ ետու տուր
 ցուցանեմ ցուցի ցոյց
 լիւսեմ լիւսեցի լիւսեա՛
 փափաքեցուցանեմ ուցի ցո՛
 քարոյլեմ քարոյլեցի քարոյլեա՛
 կայք. որբար. մարիամ մայր քի՛
 մատմ զաղաչանս մեր ուղեւոյ
 քում և աստուծոյ մերում :
 Եւ արդ. նախ, կամ երկրորդ, կամ
 երրորդ, ըստ զօրուէ պարտէ ի
 մանալ. և ոչ Եւ զրուէ. զի բառք
 բաղում անգամ նախադաս և աստ
 ըադաս լինին. Տիղան. մատու
 ցանեմ քեզ զայս. զայս քեզ մա
 տուցանեմ :) * (Յաղագս առման
 հայցականին, սկզբնականին, հետեւ
 լինողականին՝ իմասին. Եւ չորո
 ւէամբ, և Եւ ներգործութեամբ :
 ✠ Երկրորդականն է բայեց, որոց
 նախէ հայցականն. և երկրորդականն

նախանն. և երբ որ նախդ. և և արա
 կանն. Տիկէն. յերկնից զԼոյս ծա
 րեցեր ընդ ամենայն տիեզերս.
 Ինդ. կանոնաւս են այսոքիկ.
 արկանեմ արկի արկ
 բռնեմ բռնեցի բռնեա
 զԼորեմ զԼորեցի զԼորեա
 դարձուցանեմ ձուցի դարձո՛
 զնախնաւով Տանեմ Տանի Տա՛ն
 ընկէնում ընկեցի ընկեա
 թափեմ թափեցի թափեա
 Ժողովեմ Ժողովեցի Ժողովեա
 լուռք լուռնեմ լուռնեցի ունեա
 իջուցանեմ իջուցի իջո՛
 ւքեմ ւքեցի ւքեա
 խոտորեցուցանեմ րեցուցի ցո՛
 ծագեմ ծագեցի ծագեա
 կացուցանեմ կացուցի կացո՛
 Տեղում Տեղի Տե՛ղ
 ձգեմ ձգեցի ձգեա
 186 Ծառա

Զառադայլեմ թեցի թեմ
 մուծանեմ մուծի մոյծ
 յետս ընկրկեմ ընկրկեցի կեմ
 ներքս ածեմ ածի ամ
 չէեցուցանեմ ցուցի ցո
 սարզաբար բերեմ բերի բեր
 սերմանեմ մանեցի մանեմ
 վարեմ վարեցի վարեմ
 տանիմ տարայ տամ
 ցանեմ ցանեցի նեմ
 փախուցանեմ փախուցի փախում
 քարշեմ քարշեցի քարշեմ
 եայլք Տիրար և դաշիթ էհան
 զտապանակն ան իտանէ արեդ
 դարայ ի քաղաք դաշիթ ուրախու
 թի) * Յաղագս առան հայցականն
 և սկզբնականն ի մասն, Եւ շօրո-
 լեամբ և Եւ, Կերգործութեամբ :
 ✠ Երրորդ Կանոն է բայից, որոց
 նախ է հայցականն և երկրորդ

Ըսկզբնականն • Տիշան • ո՛ փրկե
 յապահանուլթենն զկեանս քո •
 Ինդ կանոնաւն են այսօրեկ •
 Լ՛աւտեմ աղատեցի աղատեա՛
 Բժ՛շկեմ բժ՛շկեցի բժ՛շկեա՛
 Գնեմ գնեցի գնեա՛
 Դատարկեմ տարկեցի տարկեա՛
 Եթէ սրբեմ սրբեցի սրբեա՛
 Ղարթուցանեմ զարթուցի թո՛
 Ըմպեմ ըմպեցի ըմպեա՛
 Թաքուցանեմ թաքուցի թաքո՛
 Ժըտեմ ժըտեցի ժըտեա՛
 Խմանամ խմացայ իմա՛
 Լուծանեմ Լուծի Լոյծ
 Խնդրեմ Խնդրեցի Խնդրեա՛
 Ծածկեմ Ծածկեցի Ծածկեա՛
 Կթեմ Կթեցի Կթեա՛
 Տանեմ Տանի Տա՛ն
 Զրի արձակեմ արձակեցի Զակեա՛
 Ճողոպրեմ Ճողոպրեցի Ղոպրեա՛

մաքլեմ մաքլեցի մաքլեա՛

յափշտակեմ տակեցի տակեա՛

նելհայցեմ հայցեցի հայցեա՛

չատանգամ առնում առի ա՛ռ

ուսանիմ ուսայ ուսի՛ր

սլահանջեմ հանջեցի հանջեա՛

ջնջեմ ջնջեցի ջնջեա՛

սկսանիմ սկսայ սկսի՛ր

վերացուցանեմ վերացուցի ց՛

տարամերժեմ մերժեցի մերժեա՛

ցանկ ընում Ելի լի՛ց

փրկեմ փրկեցի փրկեա՛

բարշեմ բարշեցի բարշեա՛

Լայլ.բ. օրբար. քն ղմեղ գհեաց

յանիծիցն օլինաց : ի՛այց՝ բա

ղումք ՚իսոցանէ ղնախդրի՛ն տը

րականն առնուն. հիբար. արձակ

եաց ՚իսոուն իւր. եհան ՚իլեառն.

Լայլ.բ.) * (Հաղագս առնան Վերջահո

ւով. արախանիւն. Ի. առնելիոյ՛ր Բայիս,

համ

Կամ ուղղական անձան, ✠ Չորրորդ
 կանոն է բայելց՝ որոց նախ է վեր
 ջահողով տրականն. և երկրորդ՝
 աներևոյթ բայն, կամ ուղղական
 անուանն. Տիկէն. բաճական է ինձ
 վարիլն տղայաբար. ևս՝ բաճական
 է ինձ կերակուրս այս) Կանո
 նիս բայքն յաճէտ էականք են.
 Թէպէտ և այլ բայք ևս գոն.
 Ինչ կանոնաւն են և այսոքիկ.
 Իրժան է արժանեղև ժան լիցի՝
 բաճական է կան եղև կան լիցի՝
 գարշելի է շելի եղև շելի լիցի՝
 դէպ է դէպ եղև դէպ լիցի՝
 երևի երևեցաւ երևեսցի՝
 զաղբայի է բայի եղև բաղի լիցի՝
 ըմբոն է ըմբոն եղև ըմբոն լիցի՝
 Թրչի Թրչեոաւ Թրչեսցի՝
 ժամադիր է դիր եղև դիւ լիցի՝
 իսկոյն պատասջի Տեցաւ Տեսցի՝

Լաւ է Լաւ եղև Լաւ լիցի՝
 խնդուծի է դուրեղև դուր լիցի՝
 ծանր թընի թընեցաւ թընեացի՝
 կալևոր է կլևորեղև կալևորլիցի՝
 հարկ է հարկ եղև հարկ լիցի՝
 ճահ է ճահ եղև ճահ լիցի՝
 մեծամօթ է ամօթեղև ամօթլիցի՝
 յոյժպատշաճ է շաճեղև շաճլիցի՝
 ներվայել է վայելեղև ել լիցի՝
 շատ օգուտ է օգուտ եղև լիցի՝
 ուրախուի է խուի եղև ուի լիցի՝
 չար է չար եղև չար լիցի՝
 պիտոյ է պիտոյ եղև պիտոյ լիցի՝
 սակաւ փառ է փառ եղև լիցի՝
 վայելուչ է լուչ եղև լուչ լիցի՝
 տիրհաճոյ է հաճոյ եղև լիցի՝
 բախուի է խուի եղև խուի լիցի՝
 ցանկ պարտ է պարտ եղև լիցի՝
 փոյթ է փոյթ եղև փոյթ լիցի՝
 քաջ հանդիպի դիպեցաւ պեսցի՝

Լայլ. ք. Տիգրոս միասնական սբ եր
 րորդ ունեւն վայելէ փառք յաւի
 տեանս. Ի՞նչո՞ւ այսոքիկ ամբն, եւ
 ըստ երրորդի գիմին. զի այսպ վա
 բին. բայց ոմանք՝ ինկեկայ ուն և
 յանկատար ուն՝ ըստ առաջնոյ և ը
 երկրորդի գիմացն ևս վարին ա
 ռանց տրականին. Տիբար պարտիմ
 մեռանիլ պարտիս մեռնիլ պարտի
 մեռնիլ. պարտ էի մեռանիլ. և այլ
 Խսիչ հայլ ամանակս. եւ ը երրոր
 դի գիմին միայն. Տիկէն. պարտ է
 ղև. և այլ) * (Յաղագս առման. շահա
 շահ հոլովմանց) ✠ Բայք ոմանք.
 զանազան հոլովս առնուին. կամ
 համազօրութ. կամ տարաձայնութ.
 Թք. որգոն. ասեմ զայս. և զքէն.
 Իմաստէ տարանեմ զայս. և զքէն.
 Իմաստ, և ցն, և ցն, և առնն. Իստ ալսց
 եւ և այսոքիկ. Բացատրեմ. Ճա
 յի.

ԲԵՆԵՄ. ԿԱՄԱՄԵՄ. ՔԱՐՈՂԵՄ. ԼԱՅԼՔ :
 Ի՛ ԼԱԴՐԵՄ Լ յԱՐԱԴՐԵՄ ՂԱՅՍ ՆՐ
 ՄԱ, ԼԱՌՆԱՅ Ի՛ ԿԱՐԵԽՈՍԵՄ ՂՔԵՂ
 Լ ՂՔԵՆ՝ ՆՄԱ, ԼԱՌՆԱՅ ԸՄ ԱՅՍԳ ԵՆ
 ԼԱՅՍՈՔԻԿ. ԲԱՄԲԱՍԵՄ. ՀԱՐԱԽՈ
 ՍԵՄ. ԼԱՅԼՔ. ԽՐԸՆԻՄ ՂԱՅՆ. յԱՅՆ՝
 ՂԱՅՆՄԱՆԷ : ԽՈՍԱՌՈՎԼԱՆԻՄ ՂՆԱ՝ ԴԻ
 ՆԱ. ԽՈՍԱՌՈՎԼԱՆ ԼԻՆԻՄ ՂՄԵՂՍ ԻՄ
 ՍՈՔԵՂ. ԽՈՍԱՌՈՎԼԱՆ ԵՂԼԵԳՈՒՔ ԸՂ
 ՄԵՂՍ ԾԱԾԿԱԳԻՒԽԻՆ. ԽՈՍԱՌՈՎԼԱՆ
 ԵՂԼԵԳՈՒՔ ԽՆ. ՄԵՌԵՍԼՔ ՈՂ ԽՌԱՌՈ
 ՎԼԱՆ ՍՈՆԻՆ ՍՈՔԵՂ : Ի՛ ՄԵՆԱՅՆ Չ
 ԲԵՆՔ Լ ՄԱՐԳԱՐԵՔ յԱՅՆ ԿԱԽԵՍԼ
 ԿԱՆ. ԿԱԽԵՍԵԼՆ ՂՓԱՅԽԷ : ՀԱՐԴԱ
 ՆԵՄ ՂՔԵՂ՝ ԳՔԵՂ՝ ՂՔԵՆ՝ ԴԻՔԵՆ :
 ՀԱՄԱՃԱՅՆԻՄ ՔԵՂ՝ Լ ԸՆԴ ՔԵՂ :
 ՀԱՆԱՄԱՄ ԽՅ՝ ԽԾ՝ ՂԽԾ : ԽԱՍ
 ՄԷՍԳ ՆԴ՝ Լ ԴԻՆՆԱ : ԽՈՐՐՈԳԻ ՆՄԱ՝
 Լ ՂՆՄԱՆԷ, ԼԱՅԼՔ ՍՅԱՍԽԻՍԻՔ ԲԱ
 ՂՈՒՄՔ ԳՈՆ : Ի՛ ԱՅԳ ՍԿԱՐՄ Է
 ԺՊ. 103 ՂԳ՝

զ զօրուէիս հսկւմանց իմանալ
 զի էն որք համադօւք են. և էն
 որք տալաւօրք) * Հաղագս հայ
 եաւ հոլովմանց) ✠ Սեռականն իբ
 լի զստացօղ և յատկացուցիչ ան
 շանց ընդ ամենեւեան վալի. Տե
 կէն. գլխոր է անուն աշակեր
 տի իմոյ. փառք գալստեանն քի.
 զատելիս քո տը ատեցի. երկնչիմ
 իսպառնալեաց գէհէնոյն. այս
 պէս և զայլսն է տեսանել՝ Սաւ.
 հանդէլ՝ սլաս ճառական նախդ
 լիւք. ըստ սլատճառականաց վա
 լին. Տիրար. իշխանք Ժողովեցան.
 իմիասին, վստն և վստ օծելոյ նը
 և այլք՝ չէ երբեմն այսպիսի նսխ
 դ լիւք սեռականքս. համադօրք
 են Է պաս մականին. որգոն. վս
 քոյ խորհէին. զքէն խոլ հէին.
 Սաւ. ուրեք համադօրք շինին

Ընդ նսխադրիւն տրականին . Կգոր
 ծիականին . Տիղան . Սարմնոյ
 խնամ միտանիք ՚ի ցանկութեան զի
 կարէ ասիլ . մարմնոյ խնամ միտա
 նիք ցանկութե . կամ վս ցանկութե ,
 Կայլ զՊործիականն իբրև զգոր
 ծի . Ը ամենեւեան վարի . որդոն .
 դու վարդապետ լինիս շնորհօքն
 քիչազթեմ . քեզ անձամբս սիրեմ
 զքեզ սրբութե . մեռանիմ ՚ի քէն
 սրով . Կայլ ՚ի այց բայք ոմանք
 յաւիտ սովաւ վարին . Տեբար . ոս
 սրամբ շատանայր . փարթամացաւ
 ընչիւք . զարդարեցաւ զգեւտիւք
 Կայլք . Եւ ի սա համադօր ըսկզբ
 նականին ընթացում տեղին . զօրա
 ցաւ հոգւով , Կի հոգւոյն . յա
 գեալեմ ձեօք , Կի ձեռնի . ապա ծա
 ուղաւ լուսով , Կի ի լուսոյ : Եւ
 ուրեք ուրեք համադօր լինի նախ

Գրիշ տրականին. Տիկէն. օրհնեալ
 եկեալ յանուան. նն. օրհնեալ եկ
 եալ անճամբ նն.) Երգոյականն
 ցուցանելով զտեղի իրաց և իրա
 կուէց վարի ընդ ամենեւեան. որ
 պակ. անճ իտաճարի իւրում յայտ
 րի. օգնեալ ինձ անճ ինեղում թէ ի
 մում, և այլք. Եւ Տոլովք ոմանք
 ոչ ունեւով զձե ներգոյականին
 են ներգոյականք. Տիկէն. Կացուս
 ցէ զօգիսն Ը աջմէ. և զայծիսն ի
 ձախմէ. շնորհեալ մեզ ան կալ ի
 յաջմէ քումմէ. Տրեշտակ նն գիշե
 ի եբաց զգումն.) Եւ այց բայք ո
 մանք յաճեալ զնեւրգոյականն ու
 նին. Տիգան. բանն բնակեցաւ ի
 մեզ. Թաւալիմ իմեզս, և այլք.) Կո
 չականն ըստ հարցմանդ. անկա
 տար բան է. որգոն. պէտրէ. զի՛ն.
 ուստի ոչ ունի յատուկ Տոլով
 ինչ.)

✱ Յաղագս Լ'Երեւոյն Բայն ։

✱ Լ'Երեւոյն Բայն Երբեմն Տո
Լովմամբ վարի ուն անուանե Սեռա
կան. որդոն. վս Բրկեւոյ զմեզ. Ժա
մանակ լաւոյ առանց արտասուե
լոյ) Տրական. սպասեալ գաւոյ մը
փեսայինէ, Վործիական. գնաւով
իւր ծովունէ) Տայցական. զգտա
նելն աբրահամու) Վիզրնական.
արդեւոյր. իտաւոյ զհարկս կայ
սեր, Լայլք) Լ'Է ըստ դիմաւոր
բայիցն զհոլովս անձան առնու
հիւար. Տրական, փառս տալ մե
ծի տերունեդ. բովմ. ոչ կարէին
մեր ձեռնալ ինա. Տայցական. սպար
տիմբ սրբել զմե լ'իմեղաց. Վիզր
նական. սպարտիմբ սրբել իմեղաց,
Լայլք) Լ'այց դիմաւոր բայքն.
զուղ զականն ունին. ընդ որովմ
էն համաձայնք. ուն յառաջն արտա

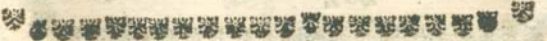
ցաւ. և ապա այլ ևս հոգով առնուէ
 իսկ աներևոյթ բայքն՝ փութանալ
 ուղղականին զսեռականն ունին
 և զտրականն. յետական. որ բաւ.
 քի շարշարելն մարմնով, որ է ան
 կատար. և կատարի. հիւար. վսմել.
 լւս. իջանելով քոյ՝ ի գծիս գէ
 րապանծ ի խանութք, անկատար.
 և կատարի. որ զան. յաղ թեյեր մա
 հաւ. լւս. իդնելն ի վրնց պօղո
 սի զձեռն, անկատար. և կատարի.
 հիկէն. եկն հոգին ան ի վրնց.
 լւս. Ե արեւու մասնել որոյ է
 ին պէսպէս ցաւս, անկատար. և
 կատարի. հեղան. բերէին զնա առ
 նա. ի նդ աշտոցիկ և եալ գաղափա
 բաւ. ընդ ունեւորէքն զսեռականն
 ունին. և անկատար ք են, ոմ ասա
 ցաւ յընդ ունեւորէ. բայց թէ, ա
 ներևոյթ բայքս. և թէ, ընդ ունե

Լուինքն, երբեմն զուղ զաղանն առ
 նուռն։ Ի ներկայ թ բայ. Տիկէն.
 Կի զուղ շարճարի։ Ի նիւռնե
 Լուին. որբար. Էնք մատուցեալ կա
 Լան զոտա նր։ Իսկ աներկայ թա՝
 տրական. Լա առնու, փոխանակ
 ուղ զականին ոն ապացաւ. Տիբար
 Լեղե. ի շաբաթ ու մյերկրորդ ու մ
 առաջնոյն անցանել նմա Է ար
 տորայսն. Լեղե. ի միւս ու մ շաբա
 թ ու մ մտանել նմա ի թողովուր
 դքն Լ ուսուցանել։ (Ն) Ի Կական
 բայն որ է յայսոս ու մ, ի սոյնս ի
 սի տեղիս, յաւէտ տրականաւն
 վարի. որսակ. Էղե նմա անցանել
 քնդ արտորեայսն. Էղե նմա մտա
 նել ի թողովուրդն Լ ուսուցանել
 Ի շարդ. ոն սեռական Լ գործի
 ախան Լ ներգոյական Տեղովքն,
 Թարմատարաբր վարին Է այլ Տո
 199 Լ Լ

Լուսն ուն ասացաւ. այսն ևս եւա
 Կանն և քո ծխականն և ներքոյա
 Կանն աներևոյ թ բայիս, թարմա
 տարաբար վարին իբրանում. որք
 են այսոքից. փրկելոյ զմեզ. փրկե
 ւով զմեզ. ի փրկել զմեզ. ի ապ
 թէպէտ. ընդ. և ի. և յ. նախդրիւք
 աներևոյ թքս փոխանակ ներքոյ
 աշանին են. սակայն. յաւէտ
 հաւալ ը հաւալ լինիլն ցուցանեն.
 որդոն. և ընդ վիճիլն նց, ինքն
 իսկ յո եկն իմէջ նց. (Յեւանէլն
 գիւնին, խօսեցաւ համբ. իսկ. ի.
 և յ. նախդրիւք աներևոյ թքս.
 ըստ պատճառականաց ևս վարին.
 հիկէն. եկն իկէցուցանել զմեզ
 իւր բայք ոմանք. յաւէտ աներև
 ոյ թ բայիւքս վարին. որդոն. կա
 միմասել. սկսանիմ շինել և այլք
 * (Յաղագս հոլով առն. իւրն նախդ
 րոն. իւրն.) 200 Ուրք

✠ Որք զուղղականն առնուլն՝
 են այսոքիկ. ան. ապ. տը. Տի. Լան.
 անմաճ. ապերախտ. տը. քուլն.
 Որք զսեռականն առնուլն՝ են
 այսոքիկ. առանց. թարց. առաջի.
 զկնի. զՏետ. յետ. ՚ի վր. Տանդեպ.
 յանգիման. առընթեր. . վն. սակս.
 յալաքս. ալաքաւ. մակ. Տիզան. ա
 առանց երկբայուլեց. և ալքն. Որք
 զտրականն առնուլն՝ են այսոքիկ.
 մօտամերձ. հուպ. մինչև. մինչ. Ե. Ը.
 որկէն. մօտ ՚ի Լեառն. մերձ ՚ի տուլն.
 և տան. հուպ. նմա. և ՚ինա. մինչև
 ցառուլն. մինչ ՚ի ծագս աշխարհի.
 ըստ որուլմ. ըստ որոց. ընդ որս.
 Որ զգործիականն առնուլն՝ հան
 դերձ. որզան. հանդերձ մովսէ
 սիւն. Որ զհայցականն առնուլն՝ է
 քանն. հիկէն. ՚ի վերքան զերկինս.
 գեր. քան զքնաւս. Եւ Ը ինքեան

ևս Վարդ. որդին. փոքր ինչ խղ
 նար՝ աւարեր զնա քան զՏրեշ
 տապս: Արք զսկզբնականն առ
 նուն. են այսոքիկ. բաց. զատ. որ
 գոն. բաց ՚ի քէն. զատ ՚ի նմանէ:
 Ար զարտաբայականն առնու. է
 շուրջ. Տիբար. շուրջ զերուսաղէ
 մաւ: Արք զսեռականն և զՏայցա
 կանն Տանդերձ քանիչն առնու
 են այսոքիկ. արտաքոյ. ՚ի ներքոյ.
 ՚ի վերոյ. յետոյ. որբար. արտաքոյ
 քաղաքին, և քան զքաղաքն. ՚ի վե
 րոյ երկնից, և քան զերկինս. յետոյ
 ամենեցուն, և քան զամենեւեան:
 * Յաղագս համաշօրո-նէան հախ
 րո-նէան:) * Սախ. համաշօրու թի
 է, առի, և լի, ինոյ, և յիոյ. որ զան.
 է մոլտ առնա. լի դուռն. ՚ի տուն.
 յեկեղեցին. որք են հախդրիչ տը
 րականք: Եւս. առ նմա. ընդ նը

մա. ՚ընմա. յայնմ. որք էն ներգոյ
 ապանք. Եւս. առնա. լընս. ՚ինս.
 յայնստի. որք էն տրականք. և
 ներգոյապանք. Երկրորդ. համա
 զօրուի է. ինոյ, և յնոյ, յամ. տե
 ղիս. բայց. ի. բաղաձայնեց. նախա
 դասի. իսկ. յի. ձայնաւ ուրաց. որ
 բալ. ՚ինիւթոյ. յոսկւոյ. Երրորդ
 համազօրուի է, ինոյ. յնոյ. և նո
 ի. ՚ինեբգոյականութեա. որզան. ՚ի
 տան. յերկրի. ներժաղայոջ. Չոր
 րորդ. համազօրուի է. ինոյ. յնոյ.
 և ցոյի. ՚ինախդրին տրականութեա.
 որդոն. մինչև ցերկրորդն. յերրոր
 դն. և ՚ի չորրորդն. Զինք երրորդ
 համազօրուի է. զայի. և ցոյի. Տի
 կէն. հարցին զնա. հարցին ցնա.
 Վ եց երրորդ. համազօրուի է,
 առի. զայի. և ընդի. որբար. առ ինն
 երրորդ ժամուս. զինն երրորդ ժա

մաւն. առ ճանապարհաւն, զճանա
 պարհայն. կամ ը ճանապարհաւն.
 հարցի զքարի. հարցի ընդ վիժի.
 որք էն արտագոյականք. կամ,
 տրականք: Առ ի վայր լերինն.
 ք, որ ի վերուստ ի վայր լերինն.
 ըստ այսց, արտագոյական և այս:
 Իսկ այլ համազօրութի նախդրու
 թէց, ի նախդրութե ասացեալ է:
 Իսկ ընդ. նախդիրն. թող զայլ
 նշանակութիսն, զայլ իմն նշանա
 կութի ունի. զի առ սեռականն է
 դեալ. զփոխանակն նշանակէ. որ
 գոն. և թագաւորեաց ասորդան
 որդի նք ընդ նք: Եւս՝ տր հա
 տուսցէ ընդ իմ. զի նոյն է. տէր
 հատուսցէ փոխանակ իմ. կամ թէ
 վս իմ: Եւ առ տրականն է դեալ
 զ'իմիասինն գողն նշանակէ. որպակ
 ընդ նմա. և ը նոսին: Եւ առ ներ

Գոյականն եղեալ, զի ներքոյ
 գլխն նշանակէ. որբար. ընդ թզե
 նեաւն նստեալէ:) * Յաշտս ար
 Գեւեալ հաշտմանց) ✠ Ինչպէս
 անգամ փոխանակ հոգովմանց,
 այլք ոմանք շարադրին. որպակ.
 ասէ. արք եղբարք էք. ընդ էր
 զրկէք զմիմեանս. ևս գոհանամ
 յամ Ժամ ի վեր ամի. ևս գիտել
 ուր արժան իցէ իւրաքանչիւր ու
 մեք տալ պատասխանի. և այլք:
 Ինչոց որք յաւնեալ արգելուող հո
 ւովսն էն թարմատարքն. և անե
 րկոյթ բայն. թէ. որդան. նք ծա
 նեան, թէ դու առաքեցեր. ևս
 յաղագս, թէ զի'նչ է հոգի. զի.
 որկէն. ասասջիք, զի և ինչպէս որ
 կեցւոց եկեղեցւոջն ընթերցցի.
 ևս վս, զի մի ընդ խոտանս գտա
 նիցիմք: Ինչեւրկոյթ բայ. որպակ.

բանդի լսէին ինոցանէ, խօսել լէ
ղուս. ևս՝ շնորհօք անշի քի հա
նատամբ ասլբել. ևս՝ մինչ ասել ք
մաց, թէ մեռաւ. ևս՝ խորհեին ըս
պանանել. և յուրմբ այլք ։

* Յաղագս քեր առաւելեան Բանի ։

✠ Յորժամ զդիտաւ որու թի իմն
կամիցիմբ յայտնել, իկեր արկա
նէմբ զարտաբէլահան բանն. զի
նովաւ բացայայտի. ոմ յայտ է ի
ասհմանէ իւրմէ, որ յառաջն ասա
ցաւ ։ Բայց զդիտաւ որու թի իմն
կարելի է՝ զանազան շարադրութ
բացայայտել. զոր սակաւութն չա
նակեցողք. և ապա զզանազանու
թիս բանից ասացողք ։ * Յաղագս

զանազան շարադրութեան միոյ դիտա
ւորութեան ։ ✠ Դաւիթն՝ քսէկն
յաշխարհ փրկել զմեզաւ որս. իկեր
կէլ զմեզաւ որս, առ իկերկէլ զմե
զաւ ։

զաւորս. վն փրկելոյ զմեղաւորս.
 առ' ի փրկելոյ զմեղաւորս. վն փրկ
 կուէ մեղաւորաց. զի փրկեսցէ ըզ
 մեղաւորս. սպ զի փրկեսցէ զմեղա
 ւորս: Արհրորդ՝ քանզի կամ/մք
 ճատել զանօրէն ուրեմն քի. վն ո
 րոյ՝ պարտիմք Տեառնաւ յամ մը
 տացածին բանից. պարտ եւրծան
 է մեզ Տեառնաւ յամ մտացածին
 բանից: Արրորդ՝ իրս այս բացա
 յայտի քննուք փիլիսոփայից. իրս
 այս ոչ բացայայտի, եթէ ոչ քն
 նուք փիլիսոփայից. ևս՝ բայց
 թէ քննուք փիլիսոփայից. ևս՝
 բայց թէ քննեցէն փիլիսոփայք.
 ևս՝ մինչ քննեցէն փիլիսոփայք:
) Զորրորդ՝ զոր ինչ մեղաք այ
 սօր' խորհրդով բանիւ և գործով.
 զոր ինչ մեղաք այսօր' խորհրդով
 բանիւ կամ գործով. զոր ինչ մե

Դաք այսօր՝ թէ խորհրդով՝ թէ բա
 նիւն՝ թէ գործով, 'իյանկողինս
 մեր զղջանալով խոստովան եղի
 ցուք։) Հինգ երորդ՝ թէ որդի է՝
 ուսաւ 'ի չարչարանաց անտի զհա
 զանդուլթի. թէ պէտ որդի է՝ սա
 կայն՝ բայց սակայն՝ այլ սակայն՝
 ուսաւ 'ի չարչարանաց անտի զհա
 զանդուլթի։) Երկրորդ՝ ասէ թո
 մաս ցաշակերտակիցսն. եկալք և
 մեք զի ընդ նմա մեռցուք. արդ՝
 եկալք և մեք զի ընդ նմա մեռ
 ցուք. օհն, եկալք և մեք զի ընդ
 նմա մեռցուք։) Երկրորդ՝ հա
 մարձակուլթի խօսէր. և կակղուլթի
 պատասխանէր. համարձակ, կամ
 համարձակաւառ խօսէր. և կակղա
 բար պատասխանէր։) Երկրորդ
 բար ասացի ի իմն պողոսի. ոպ ա
 սաց պողոս։) Երկրորդ՝ ալաբ 'ի

պատկեր իւր. Եւ պատկերի իւրոյ
 արար: Տասն երորդ՝ լինի կրկին
 եղանակաւ. ըստ կրկին եղանակի.
 ըստ երկուս եղանակս. Եւ երկուց
 եղանակաց: Ս' Ետասան երորդ՝
 եկն հայրապետն. և ամ Ժողո
 վուրդն ընդ նմա. եկն հայրապե
 տըն. և ամ Ժողովուրդն. եկն հայ
 րապետն հանդէ (2 ամ Ժողովը
 դով: Ս' Երկոտասան երորդ՝ առայ
 նու Ժամանակաւ. զայնու Ժամա
 նակաւ. ընդ այնու Ժամանակաւ.
 ընդ Ժամանակս Է այնոսիկ. 'ի Ժա
 մանակին յայնմիկ: Բայց այսպի
 սիքս յաւետ առ՝ նախդրին վա
 րին. հիկէն. առ եղիսէիւ մարգա
 րէիւ. առ գերուհին բաբելացւոց:
 Ս' Երեքտասան երորդ՝ որ նստին
 'ի բլրոսէս. այն՝ որ նստի 'ի բերով
 բէս: Սորէ քտասան երորդ՝ հա

Հատացողն յորդին ան, ընդունի
 զկեանս որ հաւատայ յորդին ան՝
 ընդունի զկեանս) Հնդեւական
 երորդ՝ Էնթ Կեանս զայն, զանց
 արար. Էնա Կեանս զայն. Է զանց
 արար) Ս Էշտասան երորդ՝ օրհ
 նելով զան, Էրթայր խնդ ութ.
 օրհեր զան. Է Էրթայր խնդ ութ.
) Աօթնեւասան երորդ՝ Ընդ, Կամ,
 ի խօսիւ նց զայն. մինչ դեռ նք
 զայն խօսելին) Ք լայն արդ՝ այսո
 բիկ սակաւ ուն շահակ ութ. ք.
 Է այլք բազումք գոն. ուն Է բա
 ռեցն գոն բազում համազօր ու
 թիք. որք յառաջագոյն ասացան
 իսկ բանն զանազան ի. բանդի բա
 ժանի ի կատարէրն Է յանկատարն.
 Կատարեալք Էն Սահմանականն.
 Համայնականն. Է թ զձականն.
 իսկ անկատարք Էն Ստորագրատա

Կանքն՝ որք են այսօրիկ. Թեա
 կան. Մակբայական. Մերեւոս
 կան. Լընդոնէլական. Սակ՝ ան
 կատարք են կոչականն, Լհարցա
 կանն. Սոչական. Տիկէն. զա՛ղարէ.
 հարցական. Տիգոն. ով է՝ Սակ՝
 սահմանականին ևս գոն անկա
 տար բանք. որկէն. յոչ որ յայտնի
 մարմնով թլփատուի է. Լս. Խոտեւ
 ցին այնօրիկ. Լս. ոչ էս. Լս. որ
 կարօղն է տանիւ, տարցի՛, Լարդ
 այսօրիկ ամենեքեան ասացեալք
 են յառաջագոյն. զորս պարտիմք
 վերծանուի Լշարագրուի վերծա
 նել. Մ. յլ. քանի՛ վերծանելին,
 ալսինքն, բանն. կրկին է. տաղա
 կան, Լանտաղական. ուստի նսի
 պարտ է զայսօրիկ ի. Լս. Լա. Լաղա
 դ վերծանուի առցին. Լսի տա
 ղական բան է. շարագրուի ըստ

ոտնաչափութեւ, իսկ ոտք էն ան
 դամբ տաղի բաղկացեալ ի վանգից
 ըստ եղանակին չափոյ: Եւ է կըր
 կին. պարզ. և բարդ. Սարգէն բաղ
 կանայ յերկուց, կամ յերեց վան
 գից. իսկ բարդն բաղկանայ յեր
 կուց, կամ յերեց պարզ ոտից:
 * (Յաշտո պարզ ոտից) * Ոտք էն
 պարզք երկոտասանք. որոց չորքն
 էն երկավանգք. և ութն եռավան
 գք: Եւ երկավանգից առաջին է համ
 բոյրն. որ է յերկուց երկայնից
 քառամանակ. որդոն. մաշտոյ:
 Եւ երկրորդ. մեծասարն. որ է յերկայ
 նէ և յաղօտէ եռամանակ. հիզան.
 բաշտո: Եւ երրորդ. մեծավերջն.
 որ է յաղօտէ և յերկայնէ եռամա
 նակ. ուն. կոթիւն: Եւ չորրորդ. ան
 գայտն. որ է յերկուց աղօտից երկ
 ամանակ. որպակ. էն օք: Եւ առավան

Գեցն առաջին է ստեղն. որ է յեր
 կայնէ Լյերկուց աղօտից քառ ա
 մանակ. որբար. մա՛տրո՞նա՞. Լերկ
 րորդ՝ վերջատանջն. որ է յերկուց
 աղօտից Լյերկայնէ քառամանակ
 որզան. սո՛ղոմնն Եւրորդ՝ քողա
 բորբն. որ է յերկայնէ Լյաղօտէ Լ
 յերկայնէ քնգամանակ. որկէն. ա մ
 բա՛կո՛ւմն Եւրորդ՝ քողաղօտն.
 որ է յաղօտէ Լյերկայնէ Լյաղօ
 տէ քառամանակ. որգոն. փե՛ղի՛ պ
 պէ՛ն Զինգ երորդ՝ Տաւեղն. որ է
 յերկուց երկայնից Լյաղօտէ քնգ
 ամանակ. որզան. վա՛ռվա՛ռէ՞ Եւ
 երորդ՝ աւարտեղն. որ է յաղօտէ
 Լյերկուց երկարաց քնգամանակ.
 որկէն. յո՛հաննէ սա՛ Լօթներորդ՝
 ներգէն. որ է յերկից աղօտից եռ
 ամանակ. ոսկի. ե՛սա՛հա՛կ Եւթն
 երբորդ՝ Սոնքն. որ է յերկից երկա

բայ վեցամանակ ունի սեփական
 (նա) * Յաշտի Բուր Կոթի, որ էն
 Կոթի) * Տուք էն երկոտանիք.
 որոց շտեքն էն երկոտանիք. և ու
 թըն եռոտանիք. Երկոտանեացն
 առաջին է համբոյրն. որ է յերկայ
 նէ վեցամանգ. որդոն. հախիսի
 մէ մեծ խորհուրդ. Երկրորդ. մե
 ծասարն. որ է յերկայնէ և յաղօտէ
 հագամանգ. հիգոն. իւղաբերքն
 եկին. Երկրորդ. մեծավերջն. որ է
 յաղօտէ և յերկայնէ հագամանգ.
 հերարայսոր երեւի. Երկրորդ. ան
 գայտն. որ է յերկուց աղօտից քա
 ռամանգ. որբար. խոստովանիմ.
 Եռոտանեացն առաջին է ստեղն.
 որ է յերկայնէ և յերկուց աղօ
 տից եօթնամանգ. որպակ. անեղա
 նելիդ անծ. Երկրորդ. վերջատանջն
 որ է յերկուց աղօտից և յերկայ
 նէ

նէ Եօթնամլանդ. որկէն. նըստեալ
 Կանայքն ողբային. Երրորդ. քո
 լաբօրբն. որ է յերկայնէ և յաղօ
 տէ և յերկայնէ ութնամլանդ. Տի
 ղան. ողբալով լային պար առեալ
 Զրրորդ. քողալօտն. որ է յաղօ
 տէ և յերկայնէ և յաղօտէ Եօթնա
 մլանդ. որպակ. իյէլս արևուարև
 Նինգերորդ. հաւեղն. որ է յեր
 կուց երկարաց և յաղօտէ ութնա
 մլանդ. որկէն. Ժաշեցաւ մեղ յա
 րևմլտից. Էցերորդ. աւարտեղն.
 որ է յաղօտէ և յերկուց երկարաց
 ութնամլանդ. ունի. ահա նա հարսն
 իմ յանկալի. Եօթներորդ. ներգևն
 որ է յերեց աղօտից վեցամլանդ.
 որդոն. աստւածագիծ տախտակ
 Եւթներորդ. սոնքն. որ է յերեց
 երկարաց իննամլանդ. ուն. սք ոսկի
 բաճանայ նաղէլի. Զաղագս փորէ.

✠ Տալն բաղկանայ ՚ի չափեալ տո
 յըց. և է կրկին. Տանգէտ և ան
 Տանգէտ. Տանգէտ է՝ որոյ տող
 քըն միաչափք են. որգոն. այսօր
 երևի անտէսն ՚ի բալձանց. զի իւ
 բաքան չիւր տողքս՝ են յերկուց
 ոտից և ՚ի Տինգ վանգից՝ Իսկ ան
 Տանգէտ է՝ որոյ տողքն են ան
 Տանգէտք. որկէն. արթուէք զը
 լարթուէք բանին բանա՛ն. որ ծիծ
 ողւնք. զի ադաջինն է յերկուց
 ոտից և ՚ի Տինգ վանգից. Իսկ վեր
 ջինն է յերկից և յեօթնավանգից.
 և այլք բազումք լինին Տանգէտ
 և անՏանգէտ, յերկուց տողից Բը
 կացեւոյ՝ Կմանապէս և որք յերկից
 տողից բաղկանան, լինին Տանգէտ
 և անՏանգէտ. որգոն. մեք փառքս
 տամք անեղ բնուէ արարչական.
 զի են երեք տողք. և իւրաքանչ

Եւր տող ունի զԵրկուսս ոտս. և
 չորս վանգս յԵւանջանդէտ. ու
 պակ. ոտոքս եմ՝ փոյլ թ' իմեղս. ձե
 ոօքքս ժիւ' իյափրշտակէ. ի առա
 ջինն է յերկնց ոտից վէցավանդ.
 և միջինն յերկուց ոտից քառա
 վանդ. իսկ վերջինն յերկուց ո
 տից հնգավանդ. Եւ մանասլէս և
 որք ի չորեց տողից բաղկանան.
 հանգէտ. որպակ. ընկերք միա
 միտք մարմնական կենցաղոյս. նա
 հատակք հաւածօրք և հոգւով միա
 ցեալք. իսկ անհանգէտք. Տեբար
 իենաց տապանակ աստճածագիծ
 տախտակ. Էւան արձանուանակ
 աշխարհալիր վիմփնել ճարդ. դեւ
 րին է գտանել զհանգիտութի.
 և զանհանգիտութի սց. Լայլոց Բզ
 մաց. զորս ձանձրութի համարիմ
 գրեւ) ✠ իսկ անտաղական բանք

Էն՝ որք ոչ վարին այսպիսի չափ
 եաշտախւք՝ ուն յայտէ ընճառս ան
 տաղակահոս։ * (Յաղագս վերժանուէ։
 ✠) Էրծանուիէ՝ շարագրածացն
 անվթար յառաջբերուի՝ զի զվեր
 ծանուի, ք, զարտաբերուի շա
 րագրուեց։ սլարտ է ենթադա
 տուի, առողջանուի, և տրոհուի,
 վերժանել։ Ենթադատուի է՝ գա
 տել զիմացնած ո շարագրածացն.
 և ըստ իմացնածոցն արտաբերել։
 (Ողբերգականն տրամաբար ար
 տաբերել։) Ե զիմաստէ երգականն
 աշխարհօրէն։ (Ո զարմացականն
 հիացաբար։) Ե զիմանդադատակա
 նն թուլակի և փաղաքշաբար։
 Ե այսմիս զամ զօրուիս շարա
 գրուեց ըստ իմացնածոցն ենթա
 դատել։ Իսկ թէ զի՛նչ է Բառգա
 նուի՝ յառողջանուի և անսցուի։

Իսկ տրոհուին՝ կնիւն լինի. վս
 որոյ անդ տեսցի: Եւ խառն
 գնահատեան: Եւ իւր գանուի է՝ սը
 լուծի, բւծուծի, կցուծի, և զա
 տուի յօգան որ բացապան չուծեց:
 Եւ բաժանի յերես. յոչորակա.
 յամանակս. և ի նշանակս: Եւ զ
 րակք են երեք. շէշտ, բուծ, և զա
 րոյն: Եւ ի մանակք երկու. երկար.
 և սուր: Եւ իսկ՝ յշանակք երեք. թաւ.
 մակակեա. և ենթամայ. և իւրա
 քան չիւր սց՝ ունի զնշանադիրն
 իւր, ընդ իւր: Եւ շէշտն սրէ լզ
 ձայն վանդին. ոպս յայտ է զի ո
 չումն. որդոն. պէտրէ. և սովոր
 որոշի բառ իբանէ. որդոն. աղախ
 եմ: Եւ ուծին՝ հարթէ զձայն վան
 գին. որդոն. և արդ՝ գտմք զհետ
 քոյ: Եւ իւրոյն իւր հարցականացն
 է. որբար. ուր են: Եւ իւրեւրն՝ իւր

Տիպաց աշխատանքն է. որպահ. բաբէ:
 Կաւ. դնի' ի վրէ երկար վանգին,
 սրբէն երկամանակք' իմէջ ոտիցն:
 Սուղն. դնի' ի վրէ սուղ վանգիցն
 որքէն եղամանակք' իմէջ ոտիցն:
 Թաւն. յորժամ լիւնն ըստ կի
 սաճայնի բաղաճայնից վարի, դը
 նի' ի վրէ առ' ի զատիւ 'ի ճայնաւ ո
 րէ. Տիգոն. հաշիւն: Սակակէտն
 դնի' ի վրէ նախդէր ինոյ. որգոն.
 'ի տանէ. Կաւ. դնի' ի վրէ լեւկալիւ
 նին. որզան. ա'ղէ' զուհայ: Ենթա
 մընայն. յորժամ բարդեալ բառք
 ոչ իցէն կցեալք տառիւք, 'ինէր
 քոյ դնի. ուն. օրէնս ուսոյց. այլև
 յորժամ առաջին վանգն բառից
 'ի վերջնում տողին իցէ. և վեր
 ջին տառ վանգին ճայնաւ որ ի
 ցէ, 'ինէրքոյ դնի. որպահ. դը
 թած: * Յաւագս ի թի Ե

✠ Ի՛հ տ է՝ տրոհող խառնակման
 տրամախոհոլէ. և բաժանի յերիս
 ՚իստորատն. ՚իմջակէտն. և ՚իվեր
 ջակէտն: Ստորատն է . որ զկնի
 անկատար բանից դնի առ ՚ինչանա
 կելոյ զանկատար ուրի տրամախո
 հոլէ. որկէն. եթէ սիրէք զիս,
 զպատշիւրանս իմ պահէս ջիւք: Եւ
 ոչ էս, այլ շնորհքն այ որ յիս :
 Եւ եթէ երկու կամ ևս առելէք
 իցէն անկատար բանքն, զկնի մի
 մեանց, և զկնի ամենեցուն դնի.
 որկէն. իբրեւ զահի հաբան, և իո
 նարհեցուցին զերեսս իւրեանց
 յերկիր, ասէն ցնա խակ միջակէ
 տըն. ՚իմջ կատարեալ բանից լինի.
 որպակ. ստեփաննոս այր լի շնոր
 հօք և իմաստութի՝ առնէր նշանս.
 և արճեստս մեծ ամեծս ՚ի ժողովրդ
 եանն: Խակ վերջակէտն. ընվերջս
 կատարեալ

եալ բանից գնի. ոպ զկնի գրէ
 լոյն. առնէր նշանս և ալ լեւտս
 մեծամեծս ՚ի ժողովրդեանն :
 Լադաք որ է երկու կէտն. զի վեր
 ջախէտն առնէ ոտինք : Լէս՝ յա
 բեան ոմանք ՚ի ժողովրդեանն,
 որ կոչիւր լիբէացւոց. և կեւրե
 նացւոց. և աղէքսանգրացւոց. և
 որ ՚ի կիլիկիացւոց. և յասիացւոց,
 վիճել ընդ ստեփաննոսի : Եւ
 արդ. միջինքն էն միջախէտք. և
 վերջինս վերջախէտք : Եւ բազում
 անգամ միջախէտքս այսոքիկ, ոչ
 գնին. զի շողկապն որ ՚ի մէջ նց,
 զգօրու լծին միջախիտի ունեւով
 տնջատէ զնոսա :

Ի՞ յլի. բաշում անգամ զմիջա
 խէտս փոխանակ վերջախիտի դը
 նեմք. որգոն. հոգի է ան. և արդ
 տեղիս այս է վերջախիտի. զի կա

տալէալ բան է . բայց ոչ է ան
 գէպ միջակէտս . զի տեղին ոչ է
 այնպէս, եթէ խանգարեցի ե-
 մացնածն : Եւ այսպէս բազումք
 գոն : Եւ բազում անգամ բուծն
 անջատելով զբառս, ըստ կիտից
 վարի . զի տեղին ոչ է կիտի . և
 եթէ ոչ գնիցի, բառքն խառնա
 կին . վն որոյ գնի բուծն . որ
 կէն . տեղիս այս՝ է բարիաթոռն
 այն՝ է մովսէսի . և այլք այսպէ-
 սիք բազումք գոն : Եւ այց բա-
 զում անգամ նայսպիտի տեղիս
 բուծ ոչ գնի : Եւ արդ՝ բարձա
 բար յայտնեցան տեղեք կիտիցս .
 զի ՚ի մէջս և ըն վերջս անկատար
 բանից, ստորատն է . և ՚ի մէջ
 կատարեալ բանից, միջակէտն է .
 իսկ ըն վերջս կատարեալ բանից,
 վերջակէտն է : Եւ քի փառք :

Լձենայնի իրի՝ չափ և քանա
 կուլթիւն՝ կոսլը և սաճման
 բնաւորեցաւ լինելու զի ոչի
 ստեղծականացս առանց սաճմա
 նի կայացաւ ինչ յէէն՝ ուստի և
 ոչ թարց չափոյ՝ Վ) Խորոյ՝ ՚ի չա
 փակցուլթի անդամոցն գեղեցկու
 թի կենդանւոյն առկայանայ՝ ՚ի
 փիլիսոփայէն ասացաւ՝ Քանզի
 արդարեւ զառելէալսն ՚ի վայելուչ
 չափոյն՝ անճեթեթս և անճոռնիս
 անւանեմք՝ և զոչ ժամանեցեսլ
 սըն ՚ի սոյն՝ անկատարս և թերիւս
 Խսկ զըստպատշաճին զ չափակիր
 սրն, կատարականս և ախորժս ըզ
 դադմանց վարկան(մքէ) Խսկ ՚ի բա
 նականաց իօսուենից՝ զառաջնա
 տիպսն անկարգազրոյցս՝ և զերկ
 բորդատեսակսն տգէտս՝ Խսկ զեր
 բորդակելոյսն՝ յալմաբռնօսս և

քերականս ասեմք լինիլ. ուն թէ,
 զուղղուի և զչափ բանին, կար
 գաւորապէս առպահեալ, ըստ կա
 նոնին արտաբերեաց: Այլ քան զի
 զանազանք են կայք. ուստի տար
 բերք են և չափք և ուղղուիք
 իւրաքանչիւրոց: Օրինակ է իմանա
 լեաց. և այլ զգալեաց. այլ մարմնոց
 և այլ մարմնականաց. այլ ղետեզա
 կանաց. և այլ ասպաղբիւնաց. այլ
 իրաց. և այլ իրակուծեց. այլ մա
 կացելեաց. և այլ մակացուծեց. և
 այլոցն սոյննա : Այլ՝ իյոլովից
 և ի զանազանից՝ ուղղչաց և չա
 փոց՝ մի և այս գրքով օրինակե
 ցեալ. որ է և ասի. քերականութի :
 Իսկ թէ, որոյ իյեկոս եցե ուղղիչ
 ահա տառից և ասից : Քան զի
 թալց սորին նպաստութե, ոչ ոք
 յայսոսիկ բաճապէս կարէ միել

ըստ ֆելիսոփասացն բանից. որք
 հանրից իմաստասիրութեց. իբր
 այնց, զորս բանիւ յաւէտ բան
 թէ գործով մատակարարեն, զսա
 եմթակայ իսկ և բանալի բացայայ
 սեցին գոչ : Քանզի. ոմ լայե
 լումն դարաստանի իմբ աղխիւք
 և զբամբք փակեցելոյ. փոքեր իմն
 առկատւոյ երկաթէի պէտս ունի.
 այսպէս և մանաւանդ արհեստ
 զընթեթ և ընթեթման, բանթի
 այլքն, այսորիկ փոքեր և նընաս
 տի հմտութեա կարօտի : Եւանց
 որոյ. ոչ ոք հմտօրէն ընթեթօղ
 ոչ ոք ը բաճականին բանագէտ.
 ուստի և ոչ ոք յարմարապէս գը
 ընչ :

Եւ երբ որպէս և վարկանիմ
 յոմանց յառաջս երևեցելոց ծաղ
 ընչ և նշահիւ պիտանացնիս

այսորիկ. յորում չիք հիացում.
Ի որք 'լյաւեա ականս իցեն ըմ
բռնեցեալք ցաւոց. զվիշտս նին
քեանս կրեցեալս զգալ ոչ զօրեն.
այսպէս և ոչ յիմացս նմանեաց
իւրեանցն յանդիմանի յիմարու
թիւն: Եւ թարց արհեստի և
կրթութեան յընթեռնուլ և ջի-
շիւ առփութան. որք ոչ գրեն,
այլ եղծեն. ոչ գրեն, այլ խան
գարեն. որպէս փիղ յերկրաջա-
փութիւն ձկտեցեալ. և գովել
յերաժշտութիւն. ուստի առաջ
կատակ ծանակ և քամահանաց
նպատակ նշաւակի յաւետ առ լի
նին. և առաջի հմտաց և իրա
գիտաց. իբրեւ զիս հեգնելի և
ծիծաղելի երևին. Եւ ահա ան
վարժ և անկիրթ գողով մասանց
բանիւկառաւարութեան նոցին,

այլև առնգանութեանց պիտոյ
 Եւ, մանաւանդ եւջ զգիրս ըստ
 պատշաճ ձեռոյն նկարել զօրել
 Լով, անուսուսմաբար, ետգիտա
 պէս զայս դրքով գաղափարել
 ցի այլանդակս եւ արտատիպս ըզ
 քրոցն կերպադրութիւնսն քար
 շէլով :

Ո՛րքան որոյ, ներել խմումս տը
 քիտութեան, խակութեան, եյի
 մարութեան, Ժտեմ 'իկոցե
 մասիտ ե'իհմառվարԺ
 վերժանողացդ. զի եւ
 քս ներեացէ սխա
 լանաց եյանցա
 նաց ձերոց
 գթութի
 իւրով

✱ Ուղղուածիւն սխալեցեալ բա
ռից ։

✱ Լաջին թիւն զհամար թըղ
թոյս ցուցանէ . և երկրորդն ըզ
տող (30. 20. ուղղին . եղապան վար
դապետ ։

45. 11. անշայ հայցական . է . էս ։

60. 14. ուղղին . քերք ։

57. 17. ուղ . լ Գործիականին է ։

87. 10. ուղ . արբեցեալէմ . 89. 3.
երանի թէ արբեցեալ իցեմ . Եթէ
արբեցեալէմ , և այլն ։

84. 1. ուղղին . անկանիւր . 85. 7.
երանի թէ անկանիւր . 86. 3.
Եթէ անկանիւր ։

93. 2. ուղղին . լծեցեալ իցեմք ։

104. զկնի . 7. տողին պակաս է .

Լայն էական , և երկայ ։

123. 18. յոգնական . զո . ուղ . զոյս ։

142. 3. երանելւոյ . ուղ . երանելոյ ։

Լնսխալ մի նիւ ։

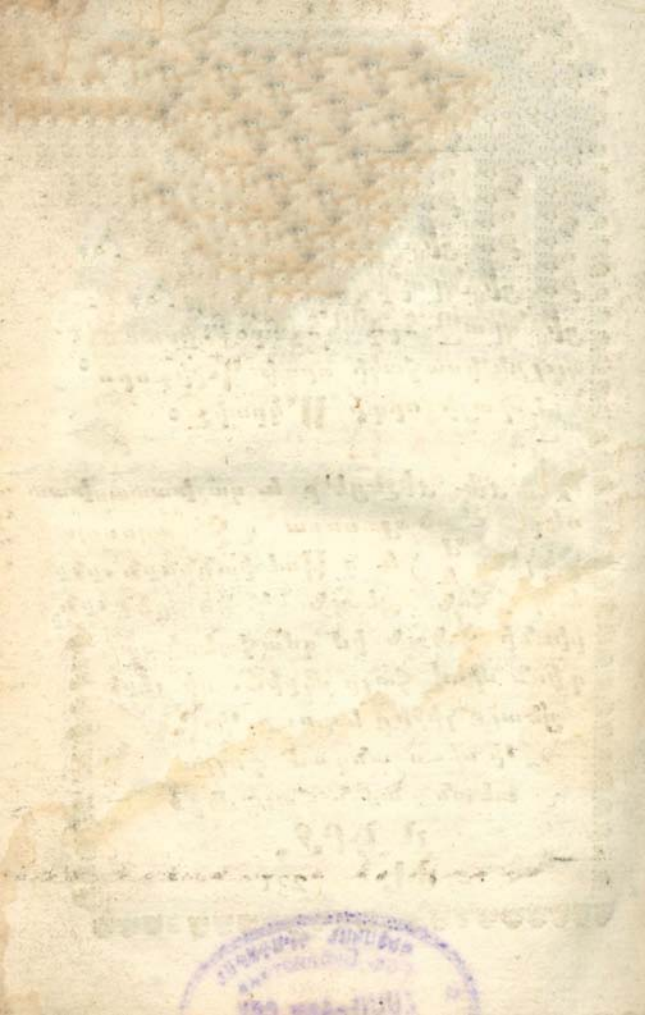
Եւ զիսկապարհն որդեւ որդեւողայ. եւ
 աշխատողաց Վերջինս՝ Այբ ճգուն
 տու եղեն տակցման սր. են սքո
 Շուռութեցի եփրեմի որդի Յո-
 ճաննէս. Թորոսի որդի միսելթար.
 Ժատուրի որդի Մէտիկ. աղվեր
 տեցի յաքնազարի որդի Հասնա
 զար. տուտույ որդի տերացու Սի-
 մէօն. և շերին. Տէր մարգարի որ-
 դի պարոն Եղիազար. Վասպարի
 որդի Փօլաթ. ագուլէցի ըստամի,
 որդի մահտեսի իգնատիոս. պնիա
 թի որդի Սանուէլ. զաքարի որ-
 դի Օվան. յօճաննէսի որդի Յո-
 ճան. յակօբի որդի Կոստանտիւ.
 յակօբի որդի Նազար. և պարոն
 Յօճաննէս. վերայգետցի աշա-
 գի որդի տերացու պարոն Յակօբ.
 մարտիրոսի որդի տերացու Մկր-
 տիչ. տաստակցի ֆրանկուլի որ-

դէ տերացու Սուրբատ. տիգառէ
 ցի արեստակէսի որդի Յարու-
 թիւն. աստապատցն տիւացու
 Սուրբատ. եղբայրքն զաբաւի որ-
 դի Սուրբոյ. էջ աբաթնէցի յարու-
 թիւնի որդի Սիւրաղոս. նորագետ
 ցի Սուրբոյ որդի Սահարոն. ըստամ
 պօլցի իսահակի որդի Սուրբոյ.
 Երեմիայի որդի Սահարոն:

✠ Եւ յիշեցէք և զաշխատա-
 սերս գործոյ սուրա զՏիւրացու
 Տէրութն. և զՍտեփաննոսն.
 և զՏանգուցեալն ի քօ զԹե-
 րիւնի հայրն իմ զմահտեսի սար-
 գիսն միով հայր մերիւ. զի յիշե-
 ցեալք լիջիք և դուք ի միս
 ի միւս անգամ գալըս
 տեանն ամէն հայր մեր:

Ս. Ե. Բ.
 ԺԵ 231

24th June 18

